1875. X. 24.

PODRĘCZNIK

do

KONJUGACYJ FRANCUSKICH

obejmujący przeszło ośmdziesiąt wzorów

oraz

zbiór 2800 czasowników

Z WSKAZANIEM ICH ODMIANY,

ułożył

Wiktor Erard Ciechomski.

KRAKÓW
Nakładem autora.

W drukarni Wł. L. Anczyca i Spółki, pod zarządem St. Gralichowskiego.
1875.

WSTĘPNE WIADOMOŚCI.

Język francuski ma około 6000 czasowników, które się dzielą na cztéry główne odmiany, różniące się między sobą zakończeniem w czasie teraźniejszym trybu bezokolicznego. *(Infinitif, Présent).*

Pierwsza konjugacya kończy się na *er,* jak *parler;* druga na *ir*, jak *finir;* trzecia na *oir,* jak *recevoir;* i czwarta na *re*, jak *vendre.*

Każdy czasownik składa się z dwóch części, ze źródłosłowu i z zakończenia *(er, ir, oir* i *re).*

Jakkolwiek wszystkie czasowniki mają jedno z cztérech wyżéj podanych zakończeń, jednak wszystkie nie odmieniają sie według tego samego wzoru. Dzielą się według sposobu odmieniania się na *foremne*, *nieforemne* i *ułomne.*

Czasowniki *foremne* odmieniają się według jednego wzoru wspólnego większéj części czasowników téj saméj konjugacyi. Dzielą się one na dwie gromady: Należące do pierwszéj odmieniają się według wzoru konjugacyi, do któréj należą; mają przez całą konjugacyę jeden źródłosłów własny, którym zastępują źródłosłów wzoru, np. czasownik *chanter* odmienia się podług wzoru *parler,* zastępując źródłosłów *parl...* przez *chant...* — Czasowniki gromady drugiéj, odmieniają się regularnie według prawideł formowania czasów, źródłosłów jednak niekiedy w ciągu konjugacyi zmieniają, np. *appel*er, j'*appell*e, nous *appel* ons; *dorm* ir, je *dor* s, nous *dorm* ons; *peind* re, je *pein* (s), nous *peign* ons.

Reguła ta formowania czasów, wspólną jest prawie wszystkim czasownikom francuzkim: zaledwie kilkadziesiąt od niéj zbacza i te nazywamy *nieforemnemi.*

Czasownikami *ułomnemi* nazywamy takie, którym niedostaje jednego lub kilku czasów albo osób.

Wszystkie czasowniki dzielą się na: 1) przechodnie, 2) nieprzechodnie, 3) bierne, 4) zaimkowe i 5) nieosobiste.

W dalszym ciągu uwzględnialiśmy téż ten podział, o ile konjugacya tego wymagała.

Zakończenie zmienia się co do osób, liczb, czasów i trybów.

Czasownik francuzki ma pięć trybów: 1) Indicatif *(oznajmujący),* 2) Conditionnel *(warunkowy),* 3) Impératif *(rozkazujący),* 4) Subjonctif *(łączący),* i 5) Infinitif *(bezokoliczny).*

Czasy dzielą się na czasy proste *(temps simples)* i złożone *(temps composés).*

Czasy proste składają się tylko z jednego wyrazu (naturalnie prócz zaimka), jako to: je *suis,* je *parlerai;* czasy złożone zaś z dwóch lub trzech wyrazów, jako to: *J'ai été*, *j'avais parlé, il avait été reçu.*

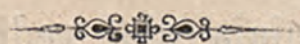
Czasy złożone składają się z *participe passé* (imiesłów czasu przeszłego) i z posiłkowych słów *avoir* (mieć) lub *être* (być).

Czasowniki francuzkie mają tak samo jak polskie dwie liczby i po trzy osoby w każdéj liczbie.

Zaimki: *je, tu, il, elle; nous, vous, ils, elles,* oznaczające osoby, poprzedzają zawsze w konjugacyi czasownik.— Gdy czasownik zaczyna się samogłoską, wtedy *e* od *je* odrzuca się, a w miejsce jego daje się apostrof, np. *j'ai, j'arriverai.*

Konjugacye podajemy według następującego porządku:

I. Konjugacya słów posiłkowych *avoir* i *être.*
II. „ czasowników foremnych (forma twierdząca i przecząca).
III. „ „ nieprzechodnich (z posiłkowym *être*).
IV. „ „ zaimkowych i zwrotnych.
V. „ „ formy biernéj.
VI. „ „ nieosobistych.
VII. „ „ w formie pytającéj.
VIII. „ „ „ pytająco-przeczącéj.
IX. „ „ foremnych podług prawideł formowania czasów.
X. „ „ nieforemnych.
XI. „ „ ułomnych.
XII. Spis około 2800 czasowników francuzkich z wskazaniem wzoru, według którego się odmieniają, i t. d.

Słowa posiłkowe.

(Verbes auxiliaires.)

Avoir (mieć).

Forme affirmative. *Forma twierdząca.*	Forme négative. *Forma przecząca.*

INDICATIF,

Présent.

J'ai, *mam.*	Je n'ai pas, *nie mam,*
Tu as	Tu n'as pas,
Il *albo* elle a,	Il *albo* elle n'a pas,
Nous avons,	Nous n'avons pas,
Vous avez,	Vous n'avez pas,
Ils *albo* elles ont.	Ils *albo* elles n'ont pas.

Imparfait.

J'avais, *miałem, miewałem,*	Je n'avais pas, *nie miałem, nie miewałem,*
Tu avais,	Tu n'avais pas
Il avait,	Il n'avait pas,
Nous avions,	Nous n'avions pas,
Vous aviez,	Vous n'aviez pas,
Ils avaient.	Ils n'avaient pas.

Passé défini.

J'eus, *miałem,*	Je n'eus pas, *niemiałem,*
Tu eus,	Tu n'eus pas,
Il eut,	Il n'eut pas,
Nous eûmes,	Nous n'eûmes pas
Vous eûtes,	Vous n'eûtes pas,
Ils eurent.	Ils n'eurent pas.

Passé indéfini.

J'ai eu, *miałem,*	Je n'ai pas eu, *niemiałem*
Tu as eu,	Tu n'as pas eu,
Il a eu,	Il n'a pas eu,
Nous avons eu,	Nous n'avons pas eu,
Vous avez eu,	Vous n'avez pas eu,
Ils ont eu.	Ils n'ont pas eu.

Plus-que-parfait.

J'avais eu, *miałem był,*	Je n'avais pas eu, *nie miałem był,*
Tu avais eu,	Tu n'avais pas eu,
Il avait eu,	Il n'avait pas eu,
Nous avions eu,	Nous n'avions pas eu,
Vous aviez eu,	Vous n'aviez pas eu,
Ils avaient eu.	Ils n'avaient pas eu.

Forme affirmative. *Forma twierdząca.*	Forme négative. *Forma przecząca.*

Passé antérieur.

J'eus eu, *miałem był,*	Je n'eus pas eu, *nie miałem był,*
Tu eus eu,	Tu n'eus pas eu,
Il eut eu,	Il n'eut pas eu,
Nous eûmes eu,	Nous n'eûmes pas eu,
Vous eûtes eu,	Vous n'eûtes pas cu,
Ils eurent eu.	Ils n'eurent pas eu.

Futur.

J'aurai, *będę miał,*	Je n'aurai pas, *nie będę miał,*
Tu auras,	Tu n'auras pas,
Il aura,	Il n'aura pas,
Nous aurons,	Nous n'aurons pas,
Vous aurez,	Vous n'aurez pas,
Ils auront.	Ils n'auront pas.

Futur antérieur.

J'anrai eu, *będę miał,*	Je n'aurai pas eu, *nie będę miał,*
Tu auras eu,	Tu n'auras pas eu,
Il aura eu,	Il n'aura pas eu,
Nous aurons eu,	Nous n'aurons pas eu,
Vous aurez eu,	Vous n'aurez pas eu,
Ils auront eu.	Ils n'auront pas eu.

CONDITIONNEL.

Présent.

J'aurais, *miałbym,*	Je n'aurais pas, *nie miałbym,*
Tu aurais,	Tu n'aurais pas,
Il aurait,	Il n'aurait pas,
Nous aurions,	Nous n'aurions pas,
Vous auriez,	Vous n'auriez pas,
Ils auraient.	Ils n'auraient pas.

Passé.

J'aurais eu, *miałbym był,*	Je n'aurais pas eu, *nie miałbym był,*
Tu aurais eu,	Tu n'aurais pas eu,
Il aurait eu,	Il n'aurait pas eu,

Nous aurions eu,	Nous n'aurions pas eu,
Vous auriez eu,	Vous n'auriez pas eu,
Ils auraient eu.	Ils n'auraient pas eu.

Passé.

J'eusse eu, *miałbym był,*	Je n'eusse pas eu, *nie miałbym był,*
Tu eusses eu,	Tu n'eusses pas eu,
Il eût eu,	Il n'eût pas eu,
Nous eussions eu,	Nous n'eussions pas eu,
Vous eussiez eu,	Vous n'eussiez pas eu,
Ils eussent eu.	Ils n'eussent pas eu.

IMPÉRATIF.

Aie, *miej,*	N'aie pas, *Nie miej,*
Ayons, *miejmy,*	N'ayons pas, *Nie miejmy,*
Ayez, *miejcie,*	N'ayez pas, *Nie miejcie.*

SUBJONCTIF.

Présent.

Que j'aie, *żebym miał,*	Que je n'aie pas, *żebym nie miał,*
Que tu aies,	Que tu n'aies pas,
Qu'il ait,	Qu'il n'ait pas,
Que nous ayons,	Que nous n'ayons pas,
Que vous ayez,	Que vous n'ayez pas,
Qu'ils aient,	Qu'ils n'aient pas.

Imparfait.

Que j'eusse, *żebym był miał,*	Que je n'eusse pas, *żebym nie był miał,*
Que tu eusses,	Que tu n'eusses pas,
Qu'il eût,	Qu'il n'eût pas,
Que nous eussions,	Que nous n'eussions pas,
Que vous eussiez,	Que vous n'eussiez pas,
Qu'ils eussent.	Qu'ils n'eussent pas.

Passé.

Que j'aie eu, *żebym był miał,*	Que je n'aie pas eu, *żebym nie był miał,*
Que tu aies eu,	Que tu n'aies pas eu,
Qu'il ait eu,	Qu'il n'ait pas eu,
Que nous ayons eu,	Que nous n'ayons pas eu,
Que vous ayez eu,	Que vous n'ayez pas eu,
Qu'ils aient eu.	Qu'ils n'aient pas eu.

Plus-que-parfait.

Que j'eusse eu,, *żebym miał był,*	Que je n'eusse pas eu, *żebym nie był miał,*
Que tu eusses eu,	Que tu n'eusses pas eu,
Qu'il eût eu,	Qu'il n'eût pas eu,
Que nous eussions eu,	Que nous n'eussions pas eu,
Que vous eussiez eu,	Que vous n'eussiez pas eu,
Qn'ils eussent eu.	Qu'ils n'eussent pas eu.

INFINITIF.

Présent.

Avoir, *mieć.*	N'avoir pas, *nie mieć.*

Passé.

Avoir eu, *mieć.*	N'avoir pas eu,

Participe.

Présent.

Ayant, *mając,*	N'ayant pas, *nie mając.*

Passé.

Eu, eue, *miany.*	
Ayant eu, *miawszy,*	N'ayant pas eu, *nie miawszy.*

Être (być).

Forme affirmative. *Forma twierdząca.*	**Forme négative.** *Forma przecząca.*

INDICATIF.

Présent.

Je suis, *jestem,*	Je ne suis pas, *nie jestem,*
Tu es,	Tu n'es pas,
Il *albo* elle est,	Il *albo* elle n'est pas,
Nous sommes,	Nous ne sommes pas,
Vous êtes,	Vous n'êtes pas,
Ils *albo* elles sont.	Ils *albo* elles ne sont pas.

Imparfait.

J'étais, *byłem lub bywałem,*	Je n'étais pas, *nie byłem,*
Tu étais,	Tu n'étais pas,
Il était,	Il n'était pas,
Nous étions,	Nous n'étions pas,
Vous étiez,	Vous n'étiez pas,
Ils étaient.	Ils n'étaient pas.

Forme affirmative. *Forma twierdząca.*	**Forme négative.** *Forma przecząca.*

Passé défini.

Je fus, *byłem,*	Je ne fus pas, *nie byłem,*
Tu fus,	Tu ne fus pas,
Il fut,	Il ne fut pas,
Nous fûmes,	Nous ne fûmes pas,
Vous fûtes,	Vous ne fûtes pas,
Ils furent.	Ils ne furent pas.

Passé indéfini.

J'ai été, *byłem,*	Je n'ai pas été, *nie byłem,*
Tu as été,	Tu n'as pas été,
Il a été,	Il n'a pas été,
Nous avons été,	Nous n'avons pas été,
Vous avez été,	Vous n'avez pas été,
Ils ont été.	Ils n'ont pas été.

Plus-que-parfait.

J'avais été, *byłem był,*	Je n'avais pas été,
Tu avais été,	Tu n'avais pas été
Il avait été,	Il n'avait pas été,
Nous avions été,	Nous n'avions pas été,
Vous aviez été,	Vous n'aviez pas été,
Ils avaient été.	Ils n'avaient pas été.

Passe antérieur.

J'eus été, *byłem był,*	Je n'eus pas été,
Tu eus été,	Tu n'eus pas été,
Il eut été,	Il n'eut pas été,
Nous eûmes été,	Nous n'eûmes pas été,
Vous eûtes été,	Vous n'eûtes pas été,
Ils eurent été.	Ils n'eurent pas été.

Futur.

Je serai, *będę,*	Je ne serai pas, *nie będę,*
Tu seras,	Tu ne seras pas,
Il sera,	Il ne sera pas,
Nous serons,	Nous ne serons pas,
Vous serez,	Vous ne serez pas,
Ils seront.	Ils ne seront pas.

Futur antérieur.

J'aurai été, *będę,*	Je n'aurai pas été,
Tu auras été,	Tu n'auras pas été,
Il aura été,	Il n'aura pas été,
Nous aurons été,	Nous n'aurons pas été,
Vous aurez été,	Vous n'aurez pas été,
Ils auront été.	Ils n'auront pas été.

CONDITIONNEL.

Présent.

Je serais, *byłbym,*	Je ne serais pas, *nie byłbym,*
Tu serais,	Tu ne serais pas,
Il serait,	Il ne serait pas,
Nous serions,	Nous ne serions pas,
Vous seriez,	Vous ne seriez pas,
Ils seraient.	Ils ne seraient pas.

Passé.

J'aurais été, *byłbym był,*	Je n'aurais pas été,
Tu aurais été,	Tu n'aurais pas été,
Il aurait été,	Il n'aurait pas été,
Nous aurions été,	Nous n'aurions pas été,
Vous auriez été,	Vous n'auriez pas été,
Ils auraient été.	Ils n'auraient pas été,

Passé.

J'eusse été, *byłbym był,*	Je n'eusse pas été,
Tu eusses été,	Tu n'eusses pas été,
Il eût été,	Il n'eût pas été,
Nous eussions été,	Nous n'eussions pas été,
Vous eussiez été,	Vous n'eussiez pas été,
Ils eussent été,	Ils n'eussent pas été.

IMPÉRATIF.

Sois, *bądź,*	Ne sois pas, *Nie bądź,*
Soyons, *bądźmy,*	Ne soyons pas, *Nie bądźmy,*
Soyez, *bądźcie.*	Ne soyez pas, *Nie bądźcie.*

SUBJONCTIF.

Présent.

Que je sois, *żebym był,*	Que je ne sois pas,
Que tu sois,	Que tu ne sois pas,
Qu'il soit,	Qu'il ne soit pas,
Que nous soyons,	Que nous ne soyons pas,
Que vous soyez,	Que vons ne soyez pas,
Qu'ils soient.	Qu'ils ne soient pas.

Imparfait.

Que je fusse, *żebym był,*	Que je ne fusse pas,
Que tu fusses,	Que tu ne fusses pas,
Qu'il fût,	Qu'il ne fût pas,
Que nons fussions,	Que nous ne fussions pas
Que vous fussiez,	Qye vous no fussiez pas,
Qu'ils fussent.	Qu'ils ne fussent pas.

Passé.

Que j'aie été, *żebym był,*	Que je n'aie pas été,
Que tu aies été,	Que tu n'aies pas été,
Qu'il ait été,	Qu'il n'ait pas été,
Que nous ayons été,	Que nous n'ayons pas été,
Que vous ayez été,	Que vous n'ayez pas été,
Qu'ils aient été.	Qu'ils n'aient pas été.

Plus-que-parfait.

Que j'eusse été, *żebym był,*	Que je n'eusse pas été,
Que tu eusses été,	Que tu n'eusses pas été,
Qu'il eût été,	Qu'il n'eût pas été,
Que nous eussions été,	Que nous n'eussions pas étè,
Que vous eussiez été,	Que vous n'eussiez pas été,
Qu'ils eussent été.	Qu'ils n'eussent pas été.

INFINITIF.

Présent.

Être, *być.*	Ne pas être, *nie być.*

Passé.

Avoir été, *być.*	N'avoir pas été.

Participe.

Présent.

Étant, *będąc.*	N'étant pas, *nie będąc.*

Passé.

Été, *były.*	
Ayant été, *bywszy.*	N'ayant pas été, *nie bywszy.*

Czasowniki foremne.
(Verbes réguliers.)

WZORY CZTERECH KONJUGACYI.
Modèles des quatre conjugaisons.

I[a] Konjugacya zakończona na **ER.**	Ire Conjugaison terminée en **ER.**

Parler (mówić).
Źródłosłów (radical) — **Parl.**

Forme affirmative. *Forma twierdząca.*	Forme négative. *Forma przecząca.*
INDICATIF.	
Présent.	
Je parle, *mówię,*	Je ne parle pas, *nie mówię,*
Tu parl*es*,	Tu ne parl*es* pas,
Il parle,	Il ne parle pas,
Nous parl*ons*,	Nous ne parl*ons* pas,
Vous parl*ez*,	Vous ne parl*ez* pas,
Ils parl*ent*.	Ils ne parl*ent* pas.
Imparfait. *)	
Je parl*ais*, *mówiłem,*	Je ne parl*ais*, pas, *nie mówiłem,*
Tu parl*ais*,	Tu ne parl*ais* pas,
Il parl*ait*,	Il ne parl*ait* pas,
Nous parl*ions*,	Nous ne parl*ions* pas,
Vous parl*iez*,	Vous ne parl*iez* pas,
Ils parl*aient*,	Ils ne parl*aient* pas.

Forme affirmative. *Forma twierdząca.*	Forme négative. *Forma przecząca.*
Passé défini.	
Je parl*ai* *mówiłem,*	Je ne parl*ai* pas *nie mówiłem,*
Tu parl*as*,	Tu ne parl*as* pas,
Il parl*a*,	Il ne parl*a* pas,
Nous parl*âmes*,	Nous ne parl*âmes* pas,
Vous parl*âtes*,	Vous ne parl*âtes* pas,
Ils parl*èrent*,	Ils ne parl*èrent* pas.
Passé indéfini.	
J'ai parl*é* *mówiłem,*	Je n'ai pas parl*é*, *nie mówiłem,*
Tu as parl*é*,	Tu n'as pas parl*é*,
Il a parl*é*,	Il n'a pas parl*é*,
Nous avons parl*é*,	Nous n'avous pas parl*é*,
Vous avez parl*é*,	Vous n'avez pas parl*é*,
Ils ont parl*é*.	Ils n'ont pas parl*é*.

---

*) Jakkolwiek nie wchodzi to rzeczywiście w zakres téj książeczki, muszę jednak tu w krótkości wspomnieć o używaniu niektórych czasów:

Imparfait jest to czas wyrażający czynność przeszła obecnie, lecz która nie była ukończoną podczas gdy inna nastąpiła: n. p. Je parlais à mon père quand vous m'avez rencontré. — Rozmawiałem z moim ojcem gdyś mnie spotkał.

Passé défini oznacza, że czynność miała miejsce w czasie całkiem upłynionym i dokładnie określonym. n. p. À la dernière séance, cet orateur célèbre parla pendant plus d'une heure. Na ostatniém posiedzeniu, ów mówca sławny mówił przeszło godzinę.

Passé indéfini wyraża, że czynność miała miejsce w czasie, który jeszcze całkowicie nie upłynął, lub który upłynął od niedawna, i przez to uważany jest jako nieokreślony. n. p. Nous avons parlé cette semaine à votre père. Mówiliśmy w tym tygodniu z twoim ojcem. Ils ont beaucoup parlé de vous. Mówili wiele o was.

Plus-que-parfait wyraża czynność przeszłą względem innéj równie przeszłéj. n. p.: J'avais déjà parlé à votre ami quand je reçus votre lettre. Jużem był mówił z twoim przyjacielem, gdy otrzymałem twój list.

Passé antérieur wyraża, że czynność miała miejsce tuż przed inną. n. p. Quand nous eûmes parlé à vos parents, nous allâmes chez votre professeur. Po rozmówieniu z twoimi rodzicami, poszliśmy do twojego nauczyciela.

Futur antérieur służy do wyrażenia czynności przyszłéj poprzedzającéj inną czynność także przyszłą. n. p.: Quand nous aurons parlé à votre ami, nous viendrons vous voir. Gdy pomówimy z twym przyjacielem, przyjdziemy do ciebie.

Plus-que-parfait.

J'avais parl*é*, *mówiłem był*,	Je n'avais pas parl*é*, *nie mówiłem był*,
Tu avais parl*é*,	Tu n'avais pas parl*é*,
Il avait parl *é*,	Il n'avait pas parl*é*,
Nous avions parl*é*,	N. n'avions pas parl*é*,
Vous aviez parl*é*,	V. n'aviez pas parl*é*,
Ils avaient parl*é*.	Ils n'avaient pas parl*é*.

Passé antérieur.

J'eus parl*é*, *mówiłem był*,	Je n'eus pas parl*é*, *nie mówiłem był*,
Tu eus parl*é*,	Tu n'eus pas parl*é*,
Il eut parl*é*,	Il n'eut pas parl*é*,
Nous eûmes parl*é*,	N. n'eûmes pas parl*é*,
Vous eûtes parl*é*,	V. n'eûtes pas parl*é*,
Ils eurent parl*é*.	Ils n'eurent pas parl*é*.

Futur.

Je parl*erai*, *będę mówił*,	Je ne parl*erai* pas, *nie będę mówił*,
Tu parl*eras*,	Tu ne parl*eras* pas,
Il parl*era*,	Il ne parl*era* pas,
Nous parl*erons*,	Nous ne parl*erons* pas,
Vous parl*erez*,	Vous ne parl*erez* pas,
Ils parl*eront*.	Ils ne parl*eront* pas.

Futur antérieur.

J'aurai parl*é*, *będę mówił*,	Je n'aurai pas parl*é*, *nie będę mówił*,
Tu auras parl*é*,	Tu n'auras pas parl*é*,
Il aura parl*é*,	Il n'aura pas parl*é*,
Nous aurons parl*é*,	Nous n'aurons pas parl*é*,
Vous aurez parl*é*,	Vous n'aurez pas parl*é*,
Ils auront parl*é*.	Ils n'auront pas parl*é*.

CONDITIONNEL.

Présent.

Je parl*erais*, *mówiłbym*,	Je ne parl*erais* pas, *nie mówił bym*,
Tu parl*erais*,	Tu ne parl*erais* pas,
Il parl*erait*,	Il ne parl*erait* pas,
Nous parl*erions*,	Nous ne parl*erions* pas,
Vous parl*eriez*,	Vous ne parl*eriez* pas,
Ils parl*eraient*.	Ils ne parl*eraient* pas.

Passé.

J'aurais parl*é*, *mówiłbym był*,	Je n'aurais pas parl*é*, *nie mówiłbym był*,
Tu aurais parl*é*,	Tu n'aurais pas parl*é*,
Il aurait parl*é*,	Il n'aurait pas parl*é*,
Nous aurions parl*é*,	Nous n'aurions pas parl*é*
Vous auriez parl*é*,	Vous n'auriez pas parl*é*,
Ils auraient parl*é*.	Ils n'auraieut pas parl*é*.

Autre Passé.

J'eusse parl*é*, *mówiłbym był*,	Je n'eusse pas parl*é*, *nie mówiłbym był*,
Tu eusses parl*é*,	Tu n'eusses pas parl*é*,
Il eût parl*é*,	Il n'eût pas parl*é*,
Nous eussions parl*é*,	N. n'eussions pas parl*é*,
Vous eussiez parl*é*,	V. n'eussiez pas parl*é*,
Ils eussent parl*é*.	Ils n'eussent pas parl*é*.

IMPÉRATIF.

Parl*e*, *mów*,	Ne parl*e* pas, *nie mów*,
Parl*ons*,	Ne parl*ons* pas,
Parl*ez*.	Ne parl*ez* pas.

SUBJONCTIF.

Présent.

Que je parl*e*, *abym mówił*,	Que je ne parl*e* pas, *abym nie mówił*,
Que tu parl*es*,	Que tu ne parl*es* pas,
Qu'il parl*e*,	Qu'il ne parl*e* pas,
Que nous parl*ions*,	Q. n. ne parl*ions* pas,
Que vous parl*iez*,	Q. v. ne parl*iez* pas,
Qu'ils parl*ent*.	Qu'ils ne parl*ent* pas.

Imparfait.

Que je parl*asse*, *abym był mówił*,	Que je ne parl*asse* pas, *abym nie był mówił*.
Que tu parl*asses*,	Que tu ne parl*asses* pas,
Qu'il parl*ât*,	Qu'il ne parl*ât* pas,
Que nous parl*assions*,	Q. n. ne parl*assions* pas,
Que vous parl*assiez*,	Q. v. ne parl*assiez* pas,
Qu'ils parl*assent*.	Qu'ils ne parl*assent* pas.

Passé.

Que j'aie parl*é*, *abym był mówił*,	Que je n'aie pas parl*é*, *abym nie był mówił*
Que tu aies parl*é*,	Que tu n'aies pas parl*é*,
Qu'il ait parl*é*,	Qu'il n'ait pas parl*é*,
Que nous ayons parl*é*,	Q. n. n'ayons pas parl*é*,
Que vous ayez parl*é*,	Q. v. n'ayez pas parl*é*,
Qu'ils aient parl*é*.	Qu'ils n'aient pas parl*é*.

Plus-que-parfait.

Que j'eusse parl*é*, *abym był mówił*,	Que je n'eusse pas parl*é*, *abym nie był mówił*,
Que tu eusses parl*é*,	Que tu n'eusses pas parl*é*
Qu'il eût parl*é*,	Qu'il n'eût pas parl*é*,
Que nous eussions parl*é*,	Q. n. n'eussions pas parl*é*,
Que vous eussiez parl*é*,	Q. v. n'eussiez pas parl*é*,
Qu'ils eussent parl*é*.	Qu'ils n'eussent pas parl*é*

INFINITIF.

Présent.

Parl*er*, *mówić*.	Ne pas parl*er*, *nie mówić*.

Passé.

Avoir parl*é*, *mówić*.	N'avoir pas parl*é*, *nie mówić*.

Participe présent.

Parl*ant*, *mówiąc*.	Ne parl*ant* pas, *nie mówiąc*.

Passé.

Parl*é*, Parl*ée*, *mówiony*,	
Ayant parl*é*, *mówiwszy*.	N'ayant pas parl*é*, *nie mówiwszy*.

Odmieniają się tak samo:

Courber,	zgiąć.
Approcher,	zbliżyć.
Gronder,	wyburczyć.

Créer,	stworzyć.	Destiner,	przeznaczyć.
Charger,	naładować.	Quitter,	opuścić.
Gagner,	zarobić.	Amasser,	zgromadzić.
Éveiller,	obudzić.	Excuser.	wytłumaczyć.
Aimer,	kochać.	Graver.	wyryć.

Ponieważ czasowniki foremne piewszéj konjugacyi stanowią przeważną część czasowników francuskich, nie wypisujemy ich zatém tutaj, lecz odsélamy do spisu na końcu umieszczonego, którym zamieściliśmy ich około dwóch tysięcy odmieniających się według *parler*.

IIga Konjugacya zakończona na IR. | IIe Conjugaison terminée en IR.

Finir (kończyć).
Źródłosłów (radical) — Fin.

Forme affirmative. *Forma twierdząca.*	Forme négative. *Forma przecząca.*

INDICATIF.

Présent.

Je fin*is*, *kończę*,	Je ne fin*is* pas, *nie kończę*,
Tu fin*is*,	Tu ne fin*is* pas,
Il fin*it*,	Il ne fin*it* pas,
Nous fin*issons*,	Nous ne fin*issons* pas,
Vous fin*issez*,	Vous ne fin*issez* pas,
Ils fin*issent*.	Ils ne fin*issent* pas.

Imparfait.

Je fin*issais*, *kończyłem*,	Je ne fin*issais* pas, *nie kończyłem*,
Tu fin*issais*,	Tu ne fin*issais* pas,
Il fin*issait*,	Il ne fin*issait* pas,
Nous fin*issions*,	Nous ne fin*issions* pas,
Vous fin*issiez*,	Vous ne fin*issiez* pas,
Ils fin*issaient*.	Ils ne fin*issaient* pas.

Passe défini.

Je fin*is*, *skończyłem*,	Je ne fin*is* pas, *nie skończyłem*,
Tu fin*is*,	Tu ne fin*is* pas,
Il fin*it*,	Il ne fin*it* pas,
Nous fin*îmes*,	Nous ne fin*îmes* pas,
Vous fin*îtes*,	Vous ne fin*îtes* pas,
Ils fin*irent*.	Ils ne fin*irent* pas.

Passé indéfini.

J'ai fin*i*, *skończyłem*,	Je n'ai pas fin*i*, *nie skończyłem*,
Ta as fin*i*,	Tu n'as pas fin*i*,
Il a fin*i*,	Il n'a pas fin*i*,
Nous avons fin*i*,	Nous n'avons pas fin*i*,
Vous avez fin*i*,	Vous n'avez pas fin*i*,
Ils ont fin*i*.	Ils n'ont pas fin*i*.

Plus-que-parfait.

J'avais fin *i*, *skończyłem był*,	Je n'avais pas fin*i*, *nie skończyłem był*.
Tu avais fin*i*,	Tu n'avais pas fin*i*,
Il avait fin*i*,	Il n'avait pas fin*i*,
Nous avions fin*i*,	Nous n'avions pas fin*i*,
Vous aviez fin*i*,	Vous n'aviez pas fin*i*,
Ils avaient fin*i*.	Ils n'avaient pas fin*i*.

Passe antérieur.

J'eus fin*i*, *skończyłem był*,	Je n'eus pas fin*i*, *nie skończyłem był*,
Tu eus fin*i*,	Tu n'eus pas fin*i*,
Il eut fin*i*,	Il n'eut pas fin*i*,
Nous eûmes fin*i*,	Nous n'eûmes pas fin*i*,
Vous eûtes fin*i*,	Vous n'eûtes pas fin*i*,
Ils eurent fin*i*.	Ils n'eurent pas fin*i*.

Futur.

Je fin*irai*, *skończę*,	Je ne fin*irai* pas, *nie skończę*,
Tu fin*iras*,	Tu ne fin*iras* pas,
Il fin*ira*,	Il ne fin*ira* pas,
Nous fin*irons*,	Nous ne fin*irons* pas,
Vous fin*irez*,	Vous ne fin*irez* pas,
Ils fin*iront*.	Ils ne fin*iront* pas.

Futur antérieur.

J'aurai fin*i*, *skończę*,	Je n'aurai pas fin*i*, *nie skończę*,
Tu auras fin*i*,	Tu n'auras pas fin*i*,
Il aura fin*i*,	Il n'aura pas fin*i*,
Nous aurons fin*i*,	Nous n'aurons pas fin*i*,
Vous aurez fin*i*,	Vous n'aurez pas fin*i*,
Ils auront fin*i*.	Ils n'auront pas fin*i*.

CONDITIONNEL.

Présent.

Je fin*irais*, *skończyłbym*,	Je ne fin*irais* pas, *nie skończyłbym*,
Tu fin*irais*,	Tu ne fin*irais* pas,
Il fin*irait*,	Il ne fin*irait* pas,
Nous fin*irions*,	Nous ne fin*irions* pas,

Vous fin*iriez*,	Vous ne fin*iriez* pas,
Ils fin*iraient*.	Ils ne fin*iraient* pas.

Passé.

J'aurais fin*i*, *skończyłbym był*,	Je n'aurais pas fin*i*, *nie skończyłbym był*,
Tu aurais fin*i*,	Tu n'aurais pas fin*i*,
Il aurait fin*i*,	Il n'aurait pas fin*i*,
Nous aurions fin*i*,	Nous n'aurions pas fin*i*,
Vous auriez fin*i*,	Vous n'auriez pas fin*i*,
Ils auraient fin*i*.	Ils n'auraient pas fini.

Autre Passé.

J'eusse fin*i*, *skończyłbym był*,	Je n'eusse pas fin*i*, *nie skończyłbym był*,
Tu eusses fin*i*,	Tu n'eusses pas fin*i*,
Il eût fin*i*,	Il n'eût pas fin*i*,
Nous eussions fin*i*,	Nous n'eussions pas fin*i*,
Vous eussiez fin*i*,	Vous n'eussiez pas fin*i*,
Ils eussent fin*i*.	Ils n'eussent pas fin*i*.

IMPÉRATIF.

Fin*is*, *kończ*,	Ne fin*is* pas, *nie kończ*,
Fin*issons*,	Ne fin*issons* pas,
Fin*issez*.	Ne fin*issez* pas.

SUBJONCTIF.

Présent.

Que je fin*isse*, *abym skończył*,	Que je ne fin*isse* pas, *abym nie skończył*,
Que tu fin*isses*,	Que tu ne fin*isses* pas,
Qu'il fin*isse*,	Qu'il ne fin*isse* pas,
Que nous fin*issions*,	Que n. ne fin*issions* pas,
Que vous fin*issiez*,	Que v. ne fin*issiez* pas,
Qu'ils fin*issent*.	Qu'ils ne fin*issent* pas.

Imparfait.

Que je fin*isse*, *abym skończył*,	Que je ne fin*isse* pas, *abym nie skończył*,
Que tu fin*isses*,	Que tu ne fin*isses* pas,
Qu'il fin*ît*,	Qu'il ne fin*ît* pas,
Que nous fin*issions*,	Que n. ne fin*issions* pas,
Que vous fin*issiez*,	Que v. ne fin*issiez* pas,
Qu'ils fin*issent*.	Qu'ils ne fin*issent* pas.

Passé.

Que j'aie fin*i*, *abym był skończył*,	Que je n'aie pas fin*i*, *abym nie był skończył*,
Que tu aies fin*i*,	Que tu n'aies pas fin*i*,
Qu'il ait fin*i*,	Qu'il n'ait pas fin*i*,
Que nous ayons fin*i*,	Que n. n'ayons pas fin*i*,
Que vous ayez fin*i*,	Que v. n'ayez pas fin*i*,
Qu'ils aient fin*i*.	Qu'ils n'aient pas fin*i*.

Plus-que-parfait.

Que j'eusse fin*i*, *abym był skończył*,	Que je n'eusse pas fin*i*, *abym nie był kończył*,
Que tu eusses fin*i*,	Que tu ne'usses pas fin*i*,
Qu'il eût fin*i*,	Qu'il n'eût pas fin*i*,
Que nous eussions fin*i*,	Que n. n'eussions pas fin*i*
Que vous eussiez fin*i*,	Que v. n'eussiez pas fin*i*,
Qu'ils eussent fin*i*.	Qu'ils n'eussent pas fin*i*.

INFINITIF.

Présent.

Fin*ir*, *kończyć*.	Ne pas fin*ir*.

Passé.

Avoir fin*i*, *skończyć*.	N'avoir pas fin*i*.

Participe présent.

Fin*issant*, *kończąc*.	Ne fin*issant* pas, *nie kończąc*,

Passé.

Fin *i*, fin*ie*, *skończony*,	
Ayant fin*i*, *skończywszy*.	N'ayant pas fini.

Według téj formy odmieniają się następujące czasowniki:

Abolir, znieść,
Aboutir, przytykać,
Abrutir, przywieść do znikczemnienia,
Accomplir, dokonać,
Adoucir, złagodzić,
Affaiblir, osłabić,
Affermir, przymocować,
Affranchir, wyzwolić,
Agir, działać,
Agrandir, powiększyć,
Aguérir, wprawić,
Aigrir, kwasić,
Amincir, ścieńczyć,
Amoindrir, zmniejszyć,
Amollir, zmiękczyć,
Amortir, osłabić,
Anéantir, zniszczyć,
Anoblir, nadać szlachectwo,
Aplanir, zrównać,
Aplatir, spłaszczyć,
Applaudir, dawać oklaski,
Arrondir, zaokrąglać,
Assainir, zrobić zdrowszém (dom)
Assoupir, uśpić,
Assouvir, nasycić,
Assujettir, ujarzmić,
Attendrir, wzruszyć,
Avertir, uprzedzić,
Avilir, spodlić,
Bannir, wygnać,
Bâtir, budować,
Bénir *), błogosławić,
Blanchir, bielić,
Blêmir, blednąć,
Bondir, skakać,
Brandir, wstrząsać,
Chérir, kochać,
Choisir, wybrać,
Compatir, ubolewać,
Convertir, nawrócić,
Crépir, tynkować,
Définir, określić,
Dégarnir, ogołocić,
Dégourdir, przetrzéć kogo,
Dégrossir, ostrugać,
Démolir, rozwalić,
Dépérir, niknąć,
Dépolir, wytrzeć,
Désobéir, być nieposłusznym,
Désunir, rozłączyć,
Durcir, stwardnieć,
Éblouir, olśnić,
Éclaircir, wyjaśnić,
Élargir, rozszerzyć,
Embellir, upięknić,
Emplir, napełnić,
Endurcir, hartować,
Enfouir, zakopać,
Engloutir, pochłonąć,
Enhardir, ośmielić,
Enlaidir, oszpecić,
Ennoblir, uszlachetnić,

---

*) *Bénir* ma dwa *participe passé:* 1° *béni, bénie:* błogosławiony. 2° *bénit, bénite,* poświęcony (przez kościół). *Tylko pierwszy* używa się w czasach złożonych.

Enrichir, zbogacić,
Ensevelir, zagrzebać,
Épaissir, zgęścić,
Épanouir, rozkwitać,
Établir, ustawić,
Étourdir, ogłuszyć,
Faiblir, słabnąć,
Fléchir, zgiąć,
Flétrir, osławić,
Fleurir, *) kwitnąć,
Fournir, dostarczyć,
Franchir, przebyć,
Frémir, drżyć,
Garantir, ręczyć,
Garnir, ustroić,
Gémir, jęczeć,
Grandir, rosnąć,
Gravir, wdrapywać się,
Grossir, pomnażać grubość,
Guérir, uleczyć,
Hennir, rżeć,
Investir, obsaczyć,
Jaillir, wytryskać,
Jaunir, żółknąć,
Jouir, używać,
Languir, słabnąć,
Maigrir, chudnąć,
Mollir, mięknąć,
Mugir, ryczeć,
Mûrir, dojrzewać,
Noircir, czernić,
Nourrir, żywić,
Obéir, być posłusznym,
Obscurcir, zaciemnieć,
Pâlir, blednąć,
Périr, zginąć,
Pervertir, zepsuć,
Pétrir, rozczynić (na chléb)
Polir, polerować,
Pourrir, gnić,
Punir, karać,
Raffermir, wzmocnić,
Rafraîchir, ochłodzić,
Rajeunir, odmłodnieć,
Ralentir, zwolnić,
Ravir, porwać,
Récrépir, na nowo pobielić,
Réfléchir, odbić,
Refroidir, ochłodzić,
Réjouir, rozweselić,
Remplir, napełnić,
Resplendir, jaśnieć,
Rétablir, przywrócić,
Retentir, rozlegać się,
Rétrécir, ścieśnić,
Réunir, złączyć,
Réussir, udać się (co),
Reverdir, zazielenić się,
Rôtir, piec,
Rougir, rumienić się,
Rugir, ryczeć,
Saisir, schwycić,
Salir, zabrudzić,
Sévir, skarcić,
Subir, wycierpić co,
Ternir, przyćmić,
Trahir, zdradzić,
Unir, łączyć,
Verdir, zielenieć,
Vieillir, starzeć się.

III^a Konjugacya zakończona na OIR. | IIIe Conjugaison terminée en OIR.

Recevoir (odbierać).
Źródłosłów — Rec.

Forme affirmative. *Forma twierdząca.*	Forme négative. *Forma przecząca.*

INDICATIF.

Présent.

Je reç*ois*, *odbieram*,	Je ne reç*ois* pas,
Tu reç*ois*,	Tu ne reç*ois* pas,
Il reç*oit*,	Il ne reç*oit* pas,
Nous rece*vons*,	Nous ne rece*vons* pas,
Vous rece*vez*,	Vous ne rece*vez* pas,
Ils reç*oivent*.	Ils ne reç*oivent* pas.

Imparfait.

Je rece*vais*, *odbierałem*.	Je ne rece*vais* pas,
Tu rece*vais*,	Tu ne rece*vais* pas,
Il rece*vait*,	Il ne rece*vait* pas,
Nous rece*vions*,	Nous ne rece*vions* pas,
Vous rece*viez*,	Vous ne rece*viez* pas,
Ils rece*vaient*.	Ils ne rece*vaient* pas.

Passé défini.

Je reç*us*, *odebrałem*,	Je ne reç*us* pas,
Tu reç*us*,	Tu ne reç*us* pas,
Il reç*ut*,	Il ne reç*ut* pas,
Nous reç*ûmes*,	Nous ne reç*ûmes* pas,
Vous reç*ûtes*,	Vous ne reç*ûtes* pas,
Ils reç*urent*.	Ils ne reç*urent* pas.

Forme affirmative. *Forma twierdząca.*	Forme négative. *Forma przecząca.*

Passé indéfini.

J'ai reç*u*, *odebrałem*,	Je n'ai pas reç*u*,
Tu as reç*u*,	Tu n'as pas reç*u*,
Il a reç*u*,	Il n'a pas reç*u*,
Nous avons reç*u*,	Nous n'avons pas reç*u*,
Vous avez reç*u*,	Vous n'avez pas reç*u*,
Ils ont reç*u*.	Ils n'ont pas reç*u*.

Plus-que-parfait.

J'avais reç*u*, *odebrałem był*,	Je n'avais pas reç*u*,
Tu avais reç*u*,	Tu n'avais pas reç*u*,
Il avait reç*u*,	Il n'avait pas reç*u*,
Nous avions reç*u*,	Nous n'avions pas reç*u*,
Vous aviez reç*u*,	Vous n'aviez pas reç*u*,
Ils avaient reç*u*,	Ils n'avaient pas reç*u*.

Passé antérieur.

J'eus reç*u*, *odebrałem był*,	Je n'eus pas reç*u*,
Tu eus reç*u*,	Tu n'eus pas reç*u*,
Il eut reç*u*,	Il n'eut pas reç*u*,
Nous eûmes reç*u*,	Nous n'eûmes pas reç*u*,
Vous eûtes reç*u*,	Vous n'eûtes pas reç*u*,
Ils eurent reç*u*,	Ils n'eurent pas reç*u*.

---

*) *Fleurir* ma dwa *participe présent* i dwa *imparfait de l'indicatif: fleurissant, je fleurissais*, kwitnący (mówiąc o kwiatach) i *florissant, je florissais*, kwitnący (o pomyślném powodzeniu).

Futur.

Je recevrai, *odbiorę*,	Je ne recevrai pas,
Tu recevras,	Tu ne recevras pas,
Il recevra,	Il ne recevra pas,
Nous recevrons,	Nous ne recevrons pas,
Vous recevrez,	Vous ne recevrez pas,
Ils recevront,	Ils ne recevront pas.

Futur antérieur.

J'aurai reçu, *odbiorę*,	Je n'aurai pas reçu,
Tu auras reçu,	Tu n'auras pas reçu,
Il aura reçu,	Il n'aura pas reçu,
Nous aurons reçu,	Nous n'aurons pas reçu,
Vous aurez reçu,	Vous n'aurez pas reçu,
Ils auront reçu,	Ils n'auront pas reçu.

CONDITIONNEL.

Présent.

Je recevrais, *odebrałbym*,	Je ne recevrais pas,
Tu recevrais,	Tu ne recevrais pas,
Il recevrait,	Il ne recevrait pas,
Nous recevrions,	N. ne recevrions pas,
Vous recevriez,	V. ne recevriez pas,
Ils recevraient,	Ils ne recevraient pas.

Passé.

J'aurais reçu *odebrałbym był*,	Je n'aurais pas reçu,
Tu aurais reçu,	Tu n'aurais pas reçu,
Il aurait reçu,	Il n'aurait pas reçu,
Nous aurions reçu,	Nous n'aurions pas reçu,
Vous auriez reçu,	Vous n'auriez pas reçu,
Ils auraient reçu,	Ils n'auraient pas reçu.

Autre Passé.

J'eusse reçu, *odebrałbym był*,	Je n'eusse pas reçu,
Tu eusses reçu,	Tu n'eusses pas reçu,
Il eût reçu,	Il n'eût pas reçu,
Nous eussions reçu,	N. n'eussions pas reçu,
Vous eussiez reçu,	V. n'eussiez pas reçu,
Ils eussent reçu,	Ils n'eussent pas reçu.

IMPÉRATIF.

Reçois, *odbierz*,	Ne reçois pas,
Recevons,	Ne recevons pas,
Recevez,	Ne recevez pas.

SUBJONCTIF.

Présent.

Que je reçoive, *abym odebrał*,	Que je ne reçoive pas,
Que tu reçoives,	Que tu ne reçoives pas,
Qu'il reçoive,	Qu'il ne reçoive pas,
Que nous recevions,	Que n. ne recevions pas,
Que vous receviez,	Que v. ne receviez pas,
Qu'ils reçoivent.	Qu'ils ne reçoivent pas.

Imparfait.

Que je reçusse, *abym odebrał*,	Que je ne reçusse pas,
Que tu reçusses,	Que tu ne reçusses pas,
Qu'il reçût,	Qu'il ne reçût pas,
Que nous reçussions,	Que n. ne reçussions pas,
Que vous reçussiez,	Que v. ne reçussiez pas,
Qu'ils reçussent.	Qu'ils ne reçussent pas.

Passé.

Que j'aie reçu, *abym był odebrał*,	Que je n'aie pas reçu,
Que tu aies reçu,	Que tu n'aies pas reçu,
Qu'il ait reçu,	Qu'il n'ait pas reçu,
Que nous ayons reçu,	Que n. n'ayons pas reçu,
Que vous ayez reçu,	Que v. n'ayez pas reçu,
Qu'ils aient reçu.	Qu'ils n'aient pas reçu.

Plus-que-parfait.

Qne j'eusse reçu, *abym był odebrał*,	Que je n'eusse pas reçu,
Que tu eusses reçu,	Que tu n'eusses pas reçu
Qu'il eût reçu,	Qu'il n'eût pas reçu,
Que nous eussions reçu,	Que n. n'eussions pas reçu
Que vous eussiez reçu,	Que v. n'eussiez pas reçu
Qu'ils eussent reçu,	Qu'ils n'eussent pas reçu.

INFINITIF.

Présent.

Recevoir, *odebrać*,	Ne pas recevoir,

Passé.

Avoir reçu, *odebrać*,	N'avoir pas reçu.

Participe présent.

Recevant, *odbierając*,	Ne recevant pas.

Passé.

Reçu, reçue, *odebrany*,	
Ayant reçu, *odebrawszy*.	N'ayant pas reçu.

Odmieniają się tak samo:

Apercevoir dostrzedz,	Percevoir pobierać (podatki),
Concevoir pojąć,	*) Devoir być winnym,
Dècevoir zawieść,	*) Redevoir być dłużnym.

*) Participe passé: *dû, redû; due, redue; dus, redus; dues, redues.*

IVª Konjugacya zakończona na **RE.**	IVe Conjugaison terminée en **RE.**

Vendre (przedać).
Źródłosłów — **Vend.**

Forme affirmative. *Forma twierdząca.*	**Forme négative.** *Forma przecząca.*

INDICATIF.

Présent.

Je vend*s*, *przedaję*,	Je ne vend*s* pas,
Tu vend*s*,	Tu ne vend*s* pas,
Il vend,	Il ne vend pas,
Nous vend*ons*,	Nous ne vend*ons* pas,
Vous vend*ez*,	Vous ne vend*ez* pas,
Ils vend*ent*,	Ils ne vend*ent* pas.

Imparfait.

Je vend*ais*, *przedawałem*,	Je ne vend*ais* pas,
Tu vend*ais*,	Tu ne vend*ais* pas,
Il vend*ait*,	Il ne vend*ait* pas,
Nous vend*ions*,	Nous ne vend*ions* pas,
Vous vend*iez*,	Vous ne vend*iez* pas,
Ils vend*aient*,	Ils ne vend*aient* pas.

Passé défini.

Je vend*is* *przedałem*,	Je ne vend*is* pas,
Tu vend*is*,	Tu ne vend*is* pas,
Il vend*it*,	Il ne vend*it* pas,
Nous vend*îmes*,	Nous ne vend*îmes* pas,
Vous vend*îtes*,	Vous ne vend*îtes* pas,
Ils vend*irent*,	Ils ne vend*irent* pas.

Passé indéfini.

J'ai vend*u* *przedałem*,	Je n'ai pas vend*u*,
Tu as vend*u*,	Tu n'as pas vend*u*,
Il a vend*u*,	Il n'a pas vend*u*,
Nous avons vend*u*,	Nous n'avons pas vend*u*,
Vous avez vend*u*,	Vous n'avez pas vend*u*,
Ils ont vend*u*,	Ils n'ont pas vend*u*.

Plus-que-parfait.

J'avais vend*u* *przedałem był*,	Je n'avais pas vend*u*,
Tu avais vend*u*,	Tu n'avais pas vend*u*,
Il avait vend*u*,	Il n'avait pas vend*u*,
Nous avions vend*u*,	Nous n'avions pas vend*u*
Vous aviez vend*u*,	Vous n'aviez pas vend*u*,
Ils avaient vend*u*,	Ils n'avaient pas vend*u*.

Passé antérieur.

J'eus vend*u*, *przedałem był*,	Je n'eus pas vend*u*,
Tu eus vend*u*,	Tu n'eus pas vend*u*,
Il eut veud*u*,	Il n'eut pas vend*u*,
Nous eûmes vend*u*,	Nous n'eûmes pas vend*u*,
Vous eûtes vend*u*,	Vous n'eûtes pas vend*u*,
Ils eurent vend*u*,	Ils n'eurent pas vend*u*.

Forme affirmative. *Forma twierdząca.*	**Forme négative.** *Forma przecząca.*

Futur.

Je vend*rai*, *przedam*,	Je ne vend*rai* pas,
Tu vend*ras*,	Tu ne vend*ras* pas,
Il vend*ra*,	Il ne vend*ra* pas,
Nous vend*rons*,	Nous ne vend*rons* pas,
Vous vend*rez*,	Vous ne vend*rez* pas,
Ils vend*ront*,	Ils ne vend*ront* pas.

Futur antérieur.

J'aurai vend*u* *przedam*,	Je n'aurai pas vend*u*,
Tu auras vend*u*,	Tu n'auras pas vend*u*,
Il aura vend*u*,	Il n'aura pas vend*u*,
Nous aurons vend*u*,	N. n'aurons pas vend*u*,
Vous aurez vend*u*,	V. n'aurez pas vend*u*,
Ils auront vend*u*,	Ils n'auront pas vend*u*.

CONDITIONNEL.

Présent.

Je vend*rais*, *przedałbym*,	Je ne vend*rais* pas,
Tu vend*rais*,	Tu ne vend*rais* pas,
Il vend*rait*,	Il ne vend*rait* pas,
Nous vend*rions*,	N. ne vend*rions* pas,
Vous vend*riez*,	V. ne vend*riez* pas,
Ils vend*raient*,	Ils ne vend*raieut* pas.

Passé.

J'aurais vend*u*, *przedałbym był*,	Je n'aurais pas vend*u*,
Tu aurais vend*u*,	Tu n'aurais pas vend*u*,
Il aurait vend*u*,	Il n'aurait pas vend*u*,
Nous aurions vend*u*,	N. n'aurions pas vend*u*,
Vous auriez vend*u*,	V. n'auriez pas vend*u*,
Ils auraient vend*u*,	Ils n'auraient pas vend*u*.

Autre Passé.

J'eusse vend*u*, *przedałbym był*,	Je n'eusse pas vend*u*,
Tu eusses vend*u*,	Tu n'eusses pas vend*u*,
Il eût vend*u*,	Il n'eût pas vend*u*,
Nous eussions vend*u*,	N. n'eussions pas vend*u*,
Vous eussiez vend*u*,	V. n'eussiez pas vend*u*,
Ils eussent vend*u*,	Ils n'eussent pas vend*u*.

IMPÉRATIF.

Vend*s*, *przedaj*,	Ne vend*s* pas,
Vend*ons*,	Ne vend*ons* pas,
Vend*ez*,	Ne vend*ez* pas.

SUBJONCTIF.

Présent.

Que je vend*e* *abym przedał*,	Que je ne vend*e* pas,
Que tu vend*es*,	Que tu ne vend*es* pas,

Qu'il vend*e*,	Qu'il ne vend*e* pas,
Que nous vend*ions*,	Que n. ne vend*ions* pas,
Que vous vend*iez*,	Que v. ne vend*iez* pas,
Qu'ils vend*ent*,	Qu'ils ne vend*ent* pas.

Imparfait.

Que je vend*isse*, *abym przedał*,	Que je ne vend*isse* pas,
Que tu vend*isses*,	Que tu ne vend*isses* pas,
Qu'il vend*ît*,	Qu'il ne vend*ît* pas,
Que nous vend*issions*,	Q. n. ne vend*issions* pas,
Que vous vend*issiez*,	Q. v. ne vend*issiez* pas,
Qu'ils vend*issent*,	Qu'ils ne vend*issent* pas.

Passé.

Que j'aie vend*u*, *abym był przedał*,	Que je n'aie pas vend*u*,
Que tu aies vend*u*,	Que tu n'aies pas vend*u*,
Qu'il ait vend*u*,	Qu'il n'ait pas vend*u*,
Que nous ayons vend*u*,	Que n. n'ayons pas vend*u*
Que vous ayez vend*u*,	Que v. n'ayez pas vend*u*
Qu'ils aient vend*u*,	Qu'ils n'aient pas vend*u*.

Plus-que-parfait.

Que j'eusse vend*u*, *abym był przedał*,	Que je n'eusse pas vend*u*
Que tu eusses vend*u*,	Que tu n'eusses pas vend*u*
Qu'il eût vend*u*,	Quil n'eût pas vend*u*,
Que nous eussions vend*u*	Que nous n'eussions pas vend*u*,
Que vous eussiez vend*u*,	Que v. n'eussiez p. vend*u*,
Qu'ils eussent vend*u*,	Qu'ils n'eussent p. vend*u*.

INFINITIF.

Présent.

Vend*re*, *przedać*,	Ne pas vend*re*.

Passé.

Avoir vend*u*, *przedać*,	N'avoir pas vend*u*.

Participe présent.

Vend*ant*, *przedając*,	Ne vend*ant* pas.

Passé.

Vend*u*, vend*ue*, *przedany*	
Ayant vend*u*, *przedawszy*	N'ayant pas vend*u*.

Podobnież odmieniają się czasowniki następujące:

Att*endre*, czekać,	Pourfendre, rozrąbać,	Ép*andre*,*) wylewać,	Tondre, strzydz,
Condesendre, przystać na,	Prétendre, ubiegać się,	Répandre, wylać,	Dém*ordre*, ustąpić,
Défendre, bronić,	Redescendre, znowu zejść,	Conf*ondre*, zmieszać,	Détordre, odkręcić,
Dépendre, zależeć,	Refendre, na nowo łupać,	Correspondre, odpowiadać sobie,	Mordre, kąsać,
Descendre, zstąpić,	Rendre, oddać,	Fondre, topić,	Remordre, na nowo kąsać,
Détendre, spuścić,	Retendre, wyciągnąć,	Morfondre, ziębić,	Retordre, wykręcić,
Entendre, słyszeć,	Revendre, odprzedać,	Pondre, znosić jaja,	Tordre, kręcić,
Étendre, rozwiesić,	Suspendre, zawiesić,	Refondre, przerobić,	Perdre, gubić.
Fendre, łupać,	Tendre, naciągać,	Répondre, odpowiedzieć,	
Pendre, wieszać,			

Zakończenia czasowników czterech konjugacyi.

(Terminaisons des verbes des quatre conjugaisons.)

INDICATIF,

Présent.

Ire conj.	2e conj.	3e conj.	4e conj.
e,	is,	ois,	s,
es,	is,	ois,	s,
e,	it,	oit,	„
ons,	issons,	ons,	ons,
ez,	issez,	ez,	ez,
ent,	issent,	oivent,	ent,

Imparfait.

Ire conj.	2e conj.	3e conj.	4e conj.
ais,	issais,	ais,	ais,
ais,	issais,	ais,	ais,
ait,	issait,	ait,	ait,
ions,	issions,	ions,	ions,
iez,	issiez,	iez,	iez,
aient,	issaient,	aient,	aient,

Passé défini.

Ire conj.	2e conj.	3e conj.	4e conj.
ai,	is,	us,	is,
as,	is,	us,	is,
a,	it,	ut,	it,
âmes,	îmes,	ûmes,	îmes,
âtes,	îtes,	ûtes,	îtes,
èrent,	irent,	urent,	irent,

Futur.

Ire conj.	2e conj.	3e conj.	4e conj.
erai,	irai,	rai,	rai,
eras,	iras,	ras,	ras,
era,	ira,	ra,	ra,
erons,	irons,	rons,	rons,
erez,	irez,	rez,	rez,
eront,	iront,	ront,	ront,

---

*) Tylko *épandre* i *répandre* piszą się przez *a*.

CONDITIONNEL.

Présent.

Ire conj.	2e conj.	3e conj.	4e conj.
erais,	irais,	rais,	rais,
erais,	irais,	rais,	rais,
erait,	irait,	rait.	rait,
erions,	irions,	rions,	rions,
eriez,	iriez,	riez,	riez,
eraient,	iraient,	raient,	raient.

IMPÉRATIF.

e	is	ois	s
ons	issons	ons	ons
ez	issez	ez	ez

SUBJONCTIF.

Présent.

Ire conj.	2e conj.	3e conj.	4e conj.
e	isse	e	e
es	isses	es	es
e	isse	e	e
ions	issions	ions	ions
iez	issiez	iez	iez
ent	issent	ent	ent.

Imparfait.

asse,	isse,	usse,	isse,
asses,	isses,	usses,	isses,
ât,	ît,	ût,	ît,
assions,	issions,	ussions,	issions,
assiez,	issiez,	ussiez,	issiez,
assent,	issent,	ussent,	issent.

INFINITIF.

Présent.

er,	ir,	oir,	re.

Participe Présent.

ant,	issant,	ant,	ant.

Passé.

é, ée,	i, ie,	u, ue,	u, ue.

Konjugacya czasowników nieprzechodnich.
(Conjugaison des verbes intransitifs.)

W języku francuskim jest około sześciuset czasowników nieprzechodnich. Odmieniają się one w czasach prostych jak czasowniki téj konjugacyi, do któréj należą. — Z pomiędzy tych około 550 przyjmuje w czasach złożonych słowo posiłkowe *avoir;* reszta zaś *être.*

Podajemy tu odmianę czasownika nieprzechodniego z słowem posiłkowém *être*, gdyż w poprzedzających konjugacyach przechodziliśmy już odmianę ze słowem posikowém *avoir.*

Tomber (upaść).

INDICATIF.

Présent.

Je tomb*e*,
Tu tomb*es*,
Il tomb*e*,
Nous tomb*ons*,
Vous tomb*ez*,
Il tomb*ent*.

Imparfait.

Je tomb*ais*,
Tu tomb*ais*,
Il tomb*ait*,
Nous tomb*ions*,
Vous tomb*iez*,
Ils tomb*aient*,

Passé défini.

Je tomb*ai*,
Tu tomb*as*,
Il tomb*a*.
Nous tomb*âmes*,
Vous tomb*âtes*,
Ils tomb*èrent*.

Passé indéfini.

Je suis tomb*é*,
Tu es tomb*é*,
Il est tomb*é*,
Nous sommes tomb*és*,
Vous êtes tomb*és*,
Ils sont tomb*és*.

Plus-que-parfait.

J'étais tomb*é*,
Tu étais tomb*é*,
Il était tomb*é*,
Nous étions tomb*és*,
Vous étiez tomb*és*,
Ils étaient tomb*és*,

Passé antérieur.

Je fus tomb*é*,
Tu fus tomb*é*,
Il fut tomb*é*,
Nous fûmes tomb*és*,
Vous fûtes tomb*és*,
Ils furent tomb*és*.

Futur.

Je tomb*erai*,
Tu tomb*eras*,
Il tomb*era*,
Nous tomb*erons*,
Vous tomb*erez*,
Ils tomb*eront*.

Futur antérieur.

Je serai tomb*é*,
Tu seras tomb*é*,
Il sera tomb*é*,
Nous serons tomb*és*,
Vous serez tomb*és*,
Ils seront tomb*és*.

CONDITIONNEL.

Présent.

Je tomb*erais*,
Tu tomb*erais*,
Il tomb*erait*,
Nous tomb*erions*,
Vous tomb*eriez*,
Ils tomb*eraient*.

Passé.

Je serais tomb*é*,
Tu serais tomb*é*,
Il serait tomb*é*,
Nous serions tomb*és*,
Vous seriez tomb*és*,
Ils seraient tomb*és*.

Autre Passé.

Je fusse tomb*é*,
Tu fusses tomb*é*,
Il fût tomb*é*,
Nous fussions tomb*és*,
Vous fussiez tomb*és*,
Ils fussent tomb*és*.

IMPÉRATIF.

Tombe,
Tomb*ons*,
Tomb*ez*.

SUBJONCTIF.

Présent.

Que je tomb*e*,
Que tu tomb*es*,
Qu'il tomb*e*.
Que nous tomb*ions*,
Que vous tomb*iez*,
Qu'ils tomb*ent*.

Imparfait.

Que je tomb*asse*,
Que tu tomb*asses*,
Qu'il tomb*ât*.
Que nous tomb*assions*,
Que vous tomb*assiez*,
Qu'ils tomb *assent*.

Passé.

Que je sois tomb*é*,
Que tu sois tomb*é*,
Qu'il soit tomb*é*,
Que nous soyons tomb*és*,
Que vous soyez tomb*és*,
Qu'ils soient tomb*és*.

Plus-que-parfait.

Que je fusse tomb*é*,
Que tu fusses tomb*é*,
Qu'il fût tomb*é*,
Que nous fussions tomb*és*,
Que vous fussiez tomb*és*,
Qu'ils fussent tomb*és*.

INFINITIF.

Présent.

Tomb*er*.

Passé.

Être tomb*é*,

Participe.

Présent.

Tomb*ant*,

Passé.

Tomb*é*,
Tomb*ée*,
Étant tomb*é*.

Dla dogodności uczących się, podajemy tu jak powyżéj, zbiór czasowników nieprzechodnich najczęściéj używanych: znaczenie ich polskie zamieszczono w spisie na końcu.

a) Następne czasowniki nieprzechodnie odmieniają się jak *tomber* z słowem posiłkowém *être*.

Aller,	Décéder,	Entrer,	Naître,	Repartir,	Redevenir,
Arriver,	Devenir,	Intervenir,	Parvenir,	Retomber,	Survenir,
Choir,	Éclore,	Mourir,	Provenir,	Revenir,	Venir.

b) Czasowniki następujące odmieniają się z słowem posiłk. *avoir* albo *être*, według tego, czy się chce wyrażać czynność lub stan.

Aborder,	Convenir,	Demeurer,	Embellir,	Passer,	Redescendre,
Accourir,	Croître,	Descendre,	Empirer,	Rajeunir,	Sortir,
Accroître,	Décamper,	Disparaître,	Expirer.	Remonter,	Vieillir.
Apparaître,	Déchoir,	Échapper,	Grandir,	Rentrer,	
Cesser,	Décroître,	Échoir,	Monter,	Ressortir,	
Changer,	Dégénérer,	Échouer,	Partir,	Rester,	

c) Spis czasowników nieprzechodnich odmieniających się z słowem posiłk. *avoir*.

Abonder,	Barbotter,	Broncher,	Concourir,	Débuter,	Dormir,
Aboyer,	Batailler,	Bruire,	Condescendre	Défaillir,	Douter,
Abuser,	Bavarder,	Cabaler,	Confiner,	Dégoutter,	Durer,
Accéder,	Bégayer,	Cabrioler,	Conniver.	Déguerpir,	Éclater,
Acquiescer,	Bêler,	Cadrer,	Consister,	Déjeuner,	Émaner,
Affluer,	Beugler,	Camper,	Contrevenir,	Délibérer,	Émigrer,
Alterner,	Blêmir.	Caracoler,	Contribuer,	Démanger.	Emménager,
Ancrer,	Boîter,	Carillonner,	Converger,	Démordre,	Enchérir,
Apetisser,	Bondir,	Chanceler,	Converser,	Dépendre,	Enrager,
Appartenir,	Bouffer,	Cheminer,	Convoler.	Dépérir,	Équivaloir,
Apparoir,	Bouffonner,	Chevaucher,	Correspondre,	Déplaire,	Errer,
Applaudir,	Bouger,	Chiffrer,	Couler,	Déraisonner,	Éternuer,
Argumenter,	Bouillir,	Circuler,	Courir,	Désobéir,	Étinceler,
Avenir,	Bouquiner,	Claquer,	Criailler,	Deviser,	Exceller,
Babiller,	Bourdonner,	Communier,	Croasser,	Dîner,	Exister,
Badiner,	Bourgeonner,	Comparaitre,	Croître,	Disconvenir,	Extravaguer,
Bâfrer,	Braconner,	Comparoir,	Crouler,	Discourir,	Faiblir,
Bâiller,	Braire,	Compatir,	Croupir,	Disputer,	Faillir,
Balbutier,	Bredouiller,	Compéter,	Danser,	Disserter,	Falloir,
Banqueter,	Briller,	Complaire,	Déborder,	Dominer,	Fermenter,

Ferrailler,
Flamber,
Fleurir,
Flotter,
Foisonner,
Folâtrer,
Forfaire,
Fourmiller,
Fourrager,
Fraterniser,
Frémir,
Frire,
Frisonner,
Fructifier,
Fureter,
Galoper,
Gambader,
Gazouiller,
Gémir,
Germer,
Gesticuler,
Glisser,
Glousser,
Grasseyer,
Graviter,
Grelotter,
Grimacer,
Grimper,
Grommeler,
Haleter,
Hennir,
Herboriser,
Hériter,
Hésiter,
Hiverner,

Hurler,
Insister,
Intercéder.
Invectiver,
Jaillir,
Japper,
Jaser,
Jeûner,
Jouir,
Jubiler,
Lambiner.
Languir,
Laper,
Larmoyer,
Lésiner,
Loger,
Louvoyer,
Luire,
Lutter,
Maigrir,
Manoeuvrer,
Manquer,
Marauder,
Marcher,
Maugréer,
Médire,
Miauler,
Moisir,
Mollir,
Mousser,
Mugir,
Mûrir,
Murmurer,
Nager,
Nasiller,

Nicher,
Nuire,
Obéir,
Obtempérer,
Obvier,
Ondoyer,
Opiner,
Osciller,
Pactiser,
Pâlir,
Palpiter,
Paraître,
Participer,
Patienter,
Patiner,
Pâtir,
Pécher,
Penser,
Périmer,
Périr,
Persévérer,
Persister,
Pester,
Pétiller,
Piaffer,
Piauler,
Piétiner,
Pirouetter,
Pivoter,
Plaire,
Plaisanter,
Pleurer,
Pointiller,
Pourrir,
Pourvoir,

Pouvoir,
Préluder,
Procéder,
Profiter,
Prospérer,
Provenir,
Pulluler,
Radoter,
Raisonner,
Râler,
Ramer,
Ramper,
Rayonner,
Réagir,
Récidiver,
Recourir,
Récriminer,
Régner,
Rejaillir,
Reluire,
Remédier,
Renaître;
Renfler,
Renoncer,
Reparaître,
Répugner,
Résider,
Résister,
Respirer,
Resplendir,
Ressembler,
Retentir,
Rétrograder,
Réussir,
Rêver,

Rimer,
Rire,
Ronfler,
Ruisseller,
Ruser,
Saillir,
Sangloter,
Sauter,
Séjourner,
Seoir,
Serpenter,
Sévir,
Siffler,
Sombrer,
Sommeiller,
Songer,
Souffler,
Souper,
Soupirer,
Sourciller,
Sourdre,
Sourire,
Spéculer,
Subsister,
Subvenir,
Succéder,
Succomber,
Suer,
Suffire,
Suinter,
Suppurer,
Surgir,
Surnager,
Survivre,
Sympathiser,

Tâcher,
Tambouriner,
Tarder,
Tâtonner,
Tempêter,
Temporiser,
Tester,
Tisonner,
Tourbillonner
Tournoyer,
Tousser,
Trafiquer,
Transiger,
Transpirer,
Travailler,
Trébucher,
Trembler,
Trépasser,
Trépigner,
Tressailir,
Trinquer,
Triompher,
Trotter,
Vaciller,
Vagabonder,
Vaquer,
Végéter,
Veiller,
Verdoyer,
Vivre,
Voguer
Voler,
Voltiger,
Voyager.

Uwaga. Czasowniki przechodnie mogą być niekiedy nieprzechodniemi.

Konjugacya czasowników zaimkowych i zwrotnych.
(Conjugaison des verbes pronominaux essentiels et accidentels.)

Czasowniki zaimkowe odmieniają się według konjugacyi do której należą. Różnią się tém od zwykłych czasowników, że oprócz zaimków osobistych, którémi się te posługują, przybierają zaimek zwrotny: *me, te, se, nous, vous, se,* położony przed czasownikiem.

W *Impératif* zaimki: *toi, nous, vous*, stawiają się po czasowniku i wiążą się z nim łącznikiem *(trait d'union)* (-).

W czasach złożonych odmieniają się zawsze z słowem posiłkowém *être.*

S'Emparer (zająć.)

INDICATIF.

Présent.

Je m'empar*e*,
Tu t'empar*es*,
Il s'empar*e*,
Nous nous empar*ons*,
Vous vous empar*ez*,
Ils s'empar*ent*.

Imparfait.

Je m'empar*ais*,
Tu t'empar*ais*,
Il s'empar*ait*,
Nous nous empar*ions*,
Vous vous empar*iez*,
Ils s'empar*aient*.

Passé défini.

Je m'empar*ai*,
Tu t'empar*as*,
Il s'empar*a*,
Nous nous empar*âmes*,
Vous vous empar*âtes*,
Ils s'empar*èrent*.

Passé indéfini.

Je me suis emparé,
Tu t'es emparé,
Il s'est emparé,
Nous nous sommes emparés,
Vous vous êtes emparés,
Ils se sont emparés.

Plus-que-parfait.

Je m'étais emparé,
Tu t'étais emparé,
Il s'était emparé,
Nous nous étions emparés,
Vous vous étiez emparés,
Ils s'étaient emparés.

Passé antérieur.

Je me fus emparé,
Tu te fus emparé,
Il se fut emparé,
Nous nous fûmes emparés,
Vous vous fûtes emparés,
Ils se furent emparés.

Futur.

Je m'emparerai,
Tu t'empareras,
Il s'emparera,
Nous nous emparerons,
Vous vous emparerez,
Ils s'empareront.

Futur antérieur.

Je me serai emparé,
Tu te seras emparé,
Il se sera emparé,
Nous nous serons emparés,
Vous vous serez emparés,
Ils se seront emparés.

CONDITIONNEL.

Présent

Je m'emparerais,
Tu t'emparerais,
Il s'emparerait,
Nous nous emparerions,
Vous vous empareriez,
Ils s'empareraient.

Passé.

Je me serais emparé,
Tu te serais emparé,
Il se serait emparé,
Nous nous serions emparés,
Vous vous seriez emparés.
Ils se seraient emparés.

Autre Passé.

Je me fusse emparé,
Tu te fusses emparé,
Il se fût emparé,
Nous nous fussions emparés,
Vous vous fussiez emparés,
Ils se fussent emparés.

IMPÉRATIF.

Empare-toi,
Emparons-nous,
Emparez-vous.

SUBJONCTIF,

Présent.

Que je m'êmpare,
Que tu t'empares,
Qu'il s'empare,
Que nous nous emparions,
Que vous vous empariez,
Qu'ils s'emparent.

Imparfait.

Que je m'emparasse,
Que tu t'emparasses,
Qu'il s'emparât,
Que nous nous emparassions.
Que vous vous emparassiez,
Qu'ils s'emparassent.

Passé.

Que je me sois emparé,
Que tu te sois emparé,
Qu'il se soit emparé,
Que nous nous soyons emparés,
Que vous vous soyez emparés,
Qu'ils se soient emparés.

Plus-que-parfait.

Que je me fusse emparé,
Que tu te fusses emparé,
Qu'il se fût emparé,
Que nous nous fussions emparés,
Que vous vous fussiez emparés,
Qu'ils se fussent emparés.

INFINITIF.

Présent.

S'emparer,

Passé.

S'être emparé,

Participe.

Présent.

S'emparant.

Passé.

S'étant emparé.

Forma przecząca.

Czas prosty.

Indicatif Présent.

Je ne m'empare pas,
Tu ne t'empares pas,
Il ne s'empare pas,
Nous ne nous emparons pas,
Vous ne vous emparez pas,
Ils ne s'emparent pas.

Czas złożony.

Passé indéfini.

Je ne me suis pas emparé,
Tu ne t'es pas emparé,
Il ne s'est pas emparé,
Nous ne nous sommes pas emparés,
Vous ne vous êtes pas emparés,
Ils ne se sont pas emparés.

Spis czasowników zaimkowych, oraz zwrotnych używanych najczęściéj jako takie.

Uwaga. Czasowniki przechodnie i nieprzechodnie mogą stać się zwrotnemi.

S'absenter,
S'abstenir,
S'accouder,
S'accroupir,
s'Acharner,
s'Acheminer,
s'Adonner,
s'Agenouiller,
S'arroger,
s'attacher,
s'aviser,
se blottir,
se cabrer,
se comporter,
se confédérer,
se dédire,
se défier,
se Démener,
se Désister,
se Dessaisir,
se Douter,
s'ébahir,
s'ébattre,
s' ébouler,
s'écrier,
s'écrouler,
s'efforcer,
s'embusquer,

s'emparer,
s'empresser,
s'en aller,
s'enfuir,
s'enquérir,
s'escrimer,
s'évader,
s'évanouir,
s'évaporer,
s'évertuer,
s'extasier,
se formaliser,
se gargariser,
s'immiscer,
s'ingénier,
s'ingérer,
se méfier,
se méprendre,
se moquer,
s'opiniâtrer,
se parjurer,
se prosterner,
se rengorger,
se repentir,
se ressouvenir,
se rancir,
se rebeller,
se récrier,
se réfugier,
se souvenir,
s'engouffrer,
s'enorgueillir,
s'enraciner,
s'ensuivre,
se gangrener,
s'infiltrer,
s'insurger,
se mutiner,
se prélasser,
se transfigurer,
se trémousser,
se vautrer,

Forma bierna czasowników.
(Verbe passif.)

Czasy formy biernej składają się z s. p. *être i participe passé* czasownika przechodniego, który jedynie może mieć formę bierną. *Être* się odmienia, *participe passé* zaś zgadza się w rodzaju i liczbie z podmiotem.

Être	**enchanté, averti, déçu, attendu.**	Być	oczarowanym, uprzedzonym, oszukanym, oczekiwanym.

IMDICATIF.

Présent.

Je suis Tu es Il est	enchant*é*, *ée*, avert*i*, *ie*, déç*u*, *ue*, attend*u*, *ue*,
N. sommes V. êtes Ils sont	enchant*és*, *ées*, avert*is*, *ies*, déç*us*, *ues*, attend*us*, *ues*,

Imparfait.

J'étais Tu étais Il était	enchant*é*, *ée*, avert*i*, *ie*, déç*u*, *ue*, attend*u*, *ue*,
N. étions V. étiez Ils étaient	enchant*és*, *ées*, avert*is*, *ies*, déç*us*, *ues*, attend*us*, *ues*.

Passé défini.

Je fus Tu fus Il fut	enchant*é*, *ée*, avert*i*, *ie*, déç*u*, *ue*, attend*u*, *ue*,
N. fûmes V. fûtes Ils furent	enchant*és*, *ées*, avert*is*, *ies*, déç*us*, *ues*, attend*us*, *ues*.

Passè indéfini.

J'ai été Tu as été Il a été	enchant*é*, *ée*, avert*i*, *ie*, déç*u*, *ue*, attend*u*, *ue*,
Nous avons été V. avez été Ils ont été	enchant*és*, *ées*, avert*is*, *ies*, déç*us*, *ues*, attend*us*, *ues*.

Plus-que-parfait.

J'avais été Tu avais été Il avait été	enchant*é*, *ée*, avert*i*, *ie*, déç*u*, *ue*, attend*u*, *ue*,
Nous avions été V. aviez été Ils avaient été	enchant*és*, *ées*, avert*is*, *is*, déç*us*, *ues*, attend*us*, *ues*.

Passé antérieur.

J'eus été, Tu eus été Il eut été	enchant*é*, *ée*, avert*i*, *ie*, déç*u*, *ue*, attend*u*, *ue*,
Nous eûmes été, V. eûtes éte, Ils eurent été	enchant*és*, *ées*, avert*is*, *ies*, déç*us*, *ues*, attend*us*, *ues*,

Futur.

Je serai
Tu seras
Il sera
enchanté, ée,
averti, ie,
déçu, ue,
attendu, ue,

Nous serons
V. serez
Ils seront
enchantés, ées,
avertis, ies,
déçus, ues,
attendus, ues.

Futur antérieur.

J'aurai été
Tu auras été
Il aura été
enchanté, ée,
averti, ie,
déçu, ue,
attendu, ue,

Nous aurons été
V. aurez été
Ils auront été
enchantés, ées,
avertis, ies,
déçus, ues,
attendus, ues.

Impératif.

Sois
enchanté, ée,
averti, ie,
déçu, ue,
attendu, ue,

Soyons
Soyez
enchantés, ées,
avertis, ies,
déçus, ues,
attendus, ues.

SUBJONCTIF.

Présent.

Que je sois
Que tu sois
Qu'il soit
enchanté, ée,
averti, ie,
déçu, ue,
attendu, ue,

Que nous soyons
Que vous soyez
Qu'ils soient
enchantés, ées,
avertis, ies,
déçus, ues,
attendus, ues.

Imparfait

Que je fusse
Que tu fusses
Qu'il fût
enchanté, ée,
averti, ie,
déçu, ue,
attendu, ue,

Que nous fussions
Que vous fussiez
Qu'ils fussent
enchantés, ées,
avertis, ies,
déçus, ues,
attendus, ues.

Passé.

Que j'aie été
Que tu aies été
Quil ait été
enchanté, ée,
averti, ie,
déçu, ue,
attendu, ue,

Que nous ayons été
Qne vous ayez été
Qu'ils aient été
enchantés, ées,
avertis, ies,
déçus, ues,
attendus, ues.

Plus-que-parfait.

Que j'eusse été
Que tu eusses été
Qu'il eût été
enchanté, ée,
averti, ie,
déçu, ue,
attendu, ue,

Que nous eussions été
Que vous eussiez été
Qu'ils eussent été.
enchantés, ées,
avertis, ies,
déçus, ues,
attendus, ues.

INFINITIF.

Présent.

être
enchanté ée, és, ées,
averti, ie, is, ies,
Déçu, ue, us, ues,
attendu, ue, us, ues.

Passé.

Avoir été
enchanté, ée, és ées,
averti, ie, is, ies,
déçu, ue, us, ues,
attendu, ue, us, ues.

Participe.

Présent.

Étant
enchanté, ée, és, ées,
averti, ie, is, ies
déçu, ue, us, ues,
attendu, ue, us ues.

Passé.

Ayant été
enchanté, ée, és, ées,
averti, ie, is, ies,
déçu, ue, us, ues,
attendu, ue, us, ues.

Forma przecząca.

Czas prosty.

Indicatif présent,

Je ne suis pas
Tu n'es pas
Il n'est pas
enchanté,
averti,
déçu,
attendu,

Nous ne sommes pas
Vous n'êtes pas
Ils ne sont pas
enchantés,
avertis,
déçus,
attendus.

Czas złożony.

Passé indéfini.

Je n'ai pas été
Tu n'as pas été
Il n'a pas été
enchanté,
averti,
déçu,
attendu,

Nous n'avons pas été
Vous n'avez pas été
Ils n'ont pas été.
enchantés,
avertis,
déçus,
attendus.

Konjugacya czasowników nieosobistych.
(Conjugaison des verbes impersonnels.)

Czasowniki nieosobiste używają się tylko w trzeciéj osobie liczby pojedynczéj i w *Infinitif présent;* odmieniają się według konjugacyi do któréj należą.

Uwaga. Niektóre czasowniki nieprzechodnie, również *être* i *avoir* mogą być użyte nieosobiście.

Tonner (grzmieć.)

INDICATIF.

Présent.
Il tonn*e*.

Imparfait.
Il tonn*ait*.

Passé défini.
Il tonn*a*.

Passé indéfini.
Il a tonn*é*.

Plus-que-parfait.
Il avait tonn*é*.

Passé antérieur.
Il eut tonn*é*.

Futur.
Il tonn*era*.

Futur antérieur.
Il aura tonn*é*.

CONDITIONNEL.

Présent
Il tonn*erait*.

Passé
Il aurait tonn*é*.

Autre Passé.
Il eût tonn*é*.

SUBJONCTIF.

Présent.
Qu'il tonn*e*

Imparfait.
Qu'il tonn*ât*.

Passé.
Qu'il ait tonn*é*.

Plus-que-parfait.
Qu'il eût tonn*é*.

INFINITIF.

Présent.
Tonn*er*.

Participe.

Présent.
Tonn*ant*.

Passé.
Ayant tonn*é*.

Forma przecząca.

Czas prosty.
Il ne tonn*e* pas.

Czas złożony.
Il n'a pas tonn*é*.

Odmienia się tak samo:

Arriver, zdarzyć się,
Dégeler, *il dégèle*, puszcza (lód).
Éclairer, *il éclaire*, błyska się,
Geler, *il gèle*, marznie,
Importer, być ważném,
Mésarriver, zdarzyć się (o złem),
Neiger, padać (o śniegu),
Résulter, wynikać,
Sembler, wydawać się,
Tomber, (il tombe de la neige), pada śnieg,
Grêler, padać (o gradzie).

Czasowniki nieosobiste innych konjugacyj:

Avoir, *il y a*, jest, są, znajduje się,
Convenir, *il convient*, należy,
Dépendre, zawisnąć,
S'ensuivre, *il s'ensuit*, wypływa,
Être, *il est*, jest, są.
S'agir, *il s'agit*, idzie o ...
Faire (mówiąc o czasie),
Il fait froid, zimno,
Il fait chaud, ciepło,
Il fait beau, ładnie,
Il fait sombre, ciemno,
Falloir, *il faut*, trzeba, należy,
Pleuvoir, padać (o dészczu),
Mésavenir, zdarzyć się (o czém złém),
se Ressouvenir, przypomnieć sobie.

Odmiana czasowników w formie pytającéj.
(Verbes conjugués sous la forme interrogative.)

Czasownik w formie pytającéj odmieniać się może tylko w *Indicatif i w Conditionnel.*

Chcąc odmieniać czasownik w formie pytającej, należy zachować trzy następujące prawidła:

1) W czasach prostych kładzie się zaimek po czasowniku łącząc go z nim za pomocą *trait d'union* (-); w czasach złożonych zaimek kładzie się po słowie posiłkowém: *Parlons-nous? avons-nous parlé?*

2) *E* nieme, zamienia się na *é (e accent aigu)* przed zaimk. *je: parlé-je? eussé-je parlé?*

3) Gdy czasownik lub słowo posiłkowe kończy się w trzeciéj osobie liczby pojedynczéj na samogłoskę, wstawia się przed *il, elle,* eufoniczne *t* z dwoma *trait d'union (-t-): parle-t-il? parlera-t-elle? Aura-t-il parlé?*

Odmiana czasowników czterech konjugacyj w formie pytającéj.

INDICATIF.

Présent.

1re conj.	2e conj.	3e conj.	4e conj.
Parl*é*-je?	Fin*is*-je?	Rec*ois*-je?	*)
Parl*es*-tu?	Fin*is*-tu?	Reç*ois*-tu?	Vend*s*-tu?
Parl*e*-t-il?	Fin*it*-il?	Reç*oit-il*?	Vend-il?
Parl*ons*-nous?	Fin*issons*-nous?	Rec*evons*-nous?	Vend*ons*-nous?
Parl*ez*-vous?	Fin*issez* vous?	Rec*evez*-vous?	Vend*ez*-vous?
Parl*ent*-ils?	Fin*issent*-ils?	Reç*oivent*-ils?	Vend*ent*-ils?

Imparfait.

Parl*ais*-je?	Fin*issais*-je?	Rec*evais*-je?	Vend*ais*-je?
Parl*ais*-tu?	Fin*issais*-tu?	Rec*evais*-tu?	Vend*ais*-tu?
Parl*ait*-il?	Fin*issait*-il?	Rec*evait*-il?	Vend*ait*-il?
Parl*ions*-nous?	Fin*issions*-nous?	Rec*evions*-nous?	Vend*ions*-nous?
Parl*iez*-vous?	Fin*issiez*-vous?	Rec*eviez*-vous?	Vend*iez-vous*?
Parl*aient*-ils.	Fin*issaient*-ils?	Rec*evaient*-ils?	Vend*aient*-ils?

Passé défini.

Parl*ai*-je?	Fin*is*-je?	Reç*us*-je?	Vend*is*-je?
Par*las*-tu?	Fin*is* tu?	Reç*us*-tu?	Vend*is-tu*?
Parl*a*-t-il?	Fin*it*-il?	Reç*ut*-il?	Vend*it* il?
Parl*âmes*-nous?	Fin*îmes*-nous?	Reç*ûmes*-nous?	Vend*îmes*-nous?
Parl*âtes*-vous?	Fin*îtes*-vous?	Reç*ûtes*-vous?	Vend*îtes*-vous?
Parl*èrent*-ils?	Fin*irent*-ils?	Reç*urent-ils*?	Vend*irent*-ils?

Passé indéfini.		Plus-que-parfait.		Passé antérieur.	
Ai-je		Avais-je		Eus-je	
As-tu	parl*é*?	Avais-tu	parl*é*?	Eus-tu	parl*é*?
A-t-il	fin*i*?	Avait-il	fin*i*?	Eut-il	fin*i*?
Avons-nous	reç*u*?	Avions-nous	reç*u*?	Eûmes-nous	reç*u*?
Avez-vous	vend*u*?	Aviez-vous	vend*u*?	Eûtes-vous	vend*u*?
Ont-ils		Avaient-ils		Eurent-ils	

Futur.

Parl*erai*-je?	Fin*irai*-je?	Rec*evrai*-je?	Vend*rai*-je?
Parl*eras*-tu?	Fin*iras*-tu?	Rec*evras*-tu?	Vend*ras*-tu?
Parl*era*-t-il?	Fin*ira*-t-il?	Rec*evra*-t-il?	Vend*ra*-t-*il*?
Parl*erons*-nous?	Fin*irons*-nous?	Rec*evrons*-nous?	Vend*rons*-nous?
Parl*erez*-vous?	Fin*irez*-vous?	Rec*evrez*-vous?	Vend*rez*-vous?
Parl*eront*-ils?	Fin*iront*-ils?	Rec*evront*-ils?	Vend*ront*-ils?

---

*) Zwyczaj nie pozwala mówić *vends-je?* również i *prends-je? tais-je? mens-je? sers-je? dors-je? cours-je? lis-je? pars-je? sors-je* itd. — W ogólności czasownik jakiejbądź konjugacyi mając tylko jedną zgłoskę w pierwszéj osobie czasu teraźniejszego trybu oznajmującego, nie może

CONDITIONNEL.

Présent.

Parl*erais*-je?	Fin*irais*-je?	Rec*evrais*-je?	Vend*rais*-je?
Parl*erais*-tu?	Fin*irais*-tu?	Rec*evrais*-tu?	Vend*rais*-tu?
Parl*erait*-il?	Fin*irait*-il?	Rec*evrait*-il?	Vend*rait*-il?
Parl*erions*-nous?	Fin*irions*-nous?	Rec*evrions*-nous?	Vend*rions*-nous?
Parl*eriez*-vous?	Fin*iriez* vous?	Rec*evriez*-vous?	Vend*riez*-vous?
Parl*eraient*-ils?	Fin*iraient*-ils?	Rec*evraient*-ils?	Vend*raient*-ils.

Futur antérieur.

Aurai-je / Auras-tu / Aura-t-il / Aurons-nous / Aurez-vous / Auront-ils — parl*é*? fin*i*? reç*u*? vend*u*?

CONDITIONNEL. Passé.

Aurais-je / Aurais-tu / Aurait-il / Aurions-nous / Auriez-vous / Auraient-ils — parl*é*? fin*i*? reç*u*? vend*u*?

Eussé-je / Eusses tu / Eût-il / Eussions-nous / Eussiez-vous / Eussent-ils — parl*é*? fin*i*? reç*u*? vend*u*?

Wszelkie czasowniki mogą być używane w formie pytającéj: dajemy tu przykłady czasownikéw zaimkowych, biernych i nieosobistych.

Czasownik zaimkowy.

Czas prosty.	Czas złożony.
Présent de l'INDICATIF.	**Passé indéfini.**
M'empar*é*-je?	Me suis-je empar*é*?
T'empar*es*-tu?	T'es-tu empar*é*?
S'empar*e*-t-il?	S'est-il empar*é*?
Nous empar*ons*-nous?	Nous sommes-nous empar*és*?
Vous empar*ez*-vous?	Vous êtes-vous empar*és*?
S'empar*ent*-ils?	Se sont-ils empar*és*?

Czasownik bierny.

Czas prosty.	Czas złożony.
Présent de l'INDICATIF.	**Passé indéfini.**
Suis-je enchant*é*?	Ai-je été enchant*é*?
Es-tu enchant*é*?	As-tu été enchant*é*?
Est-il enchant*é*?	A-t-il été enchant*é*?
Sommes-nous enchant*és*?	Avons-nous été enchant*és*?
Êtes-vous enchant*és*?	Avez-vous été enchant*és*?
Sont-ils enchant*és*?	Ont-ils été enchant*és*?

Czasownik nieosobisty.

Czas prosty.	Czas złożony,
Pleut-il?	A-t-il plu?

Forma pytająca i przecząca zarazem.

(Forme interrogative et négative).

Forma ta różni się od formy pytającéj tém, że forma pytająca jest zamknięta przysłówkami *ne* i *pas*. W czasach złożonych *participe passé* kładzie się na końcu.

---

być użyty w téj formie; zastępuje się ją formą twierdzącą poprzedzoną formułką *est-ce-que?* np. *Est-ce que je vends?* (czy przedaję?), *Est-ce que je sers?* (czy służę?). Wyjątkowo jednak mówi się: *ai-je? dis-je? dois-je? fais-je? sais-je? suis-je? vais-je? vois-je? puis-je?* itd.

INDICATIF.

Présent.

Ne parl*é*-je pas?
Ne parl*es*-tu pas?
Ne parl*e*-t-il pas?
Ne parl*ons*-nous pas?
Ne parl*ez*-vous pas?
Ne parl*ent*-ils pas?

Imparfait.

Ne parl*ais*-je pas?
Ne parl*ais*-tu pas?
Ne parl*ait*-il pas?
Ne parl*ions*-nous pas?
Ne parl*iez*-vous pas?
Ne parl*aient*-ils pas?

Passé défini.

Ne parl*ai*-je pas?
Ne parl*as*-tu pas?
Ne parl*a*-t-il pas?
Ne parl*âmes*-nous pas?
Ne parl*âtes*-vous pas?
Ne parl*èrent*-ils pas?

Passé indéfini.

N'ai-je pas
N'as-tu pas
N'a-t-il pas
N'avons nous pas
N'avez-vous pas
N'ont-ils pas
parlé?

Plus-que-parfait

N'avais-je pas
N'avais-tu pas
N'avait-il pas
N'avions-nous pas
N'aviez-vous pas
N'avaient-ils pas
parlé?

Passé antérieur.

N'eus-je pas
N'eus-tu pas
N'eut-il pas
N'eûmes-nous pas
N'eûtes-vous pas
N'eurent-ils pas
parlé?

Futur.

Ne parl*erai*-je pas?
Ne parl*eras*-tu pas?
Ne parl*era*-t-il pas?
Ne parl*erons*-nous pas?
Ne parl*erez*-vous pas?
Ne parl*eront*-ils pas?

Futur antérieur.

N'aurai-je pas
N'auras-tu pas
N'aura-t-il pas
N'aurons-nous pas
N'aurez-vous pas
N'auront-ils pas
parlé?

CONDITIONNEL.

Présent.

Ne parl*erais*-je pas?
Ne parl*erais*-tu pas?
Ne parl*erait*-il pas?
Ne parl*erions*-nous pas?
Ne parl*eriez*-vous pas?
Ne parl*eraient*-ils pas?

Passé.

N'aurais-je pas
N'aurais-tu pas
N'aurait-il pas
N'aurions-nous pas
N'auriez-vous pas
N'auraient-ils pas
parlé?

Autre Passé.

N'eussé-je pas
N'eusses-tu pas
N'eût-il pas
N'eussions-nous pas
N'eussiez-vous pas
N'eussent-ils pas
parlé?

Czasownik zaimkowy.

Czas prosty.

Ne m'empar*é*-je pas?
Ne t'empar*es*-tu pas?
Ne s'empar*e*-t-il pas?
Ne nous empar*ons*-nous pas?
Ne vous empar*ez*-vous pas?
Ne s'empar*ent*-ils pas?

Czas złożony.

Ne me suis-je pas empar*é?*
Ne t'es-tu pas empar*é?*
Ne s'est-il pas empar*é?*
Ne nous sommes-nous pas empar*és?*
Ne vous êtes-vous pas empar*és?*
Ne se sont-ils pas empar*és?*

Czasownik bierny.

Czas prosty.

Ne suis-je pas enchant*é?*
N'es-tu pas enchant*é?*
N'est-il pas enchant*é?*
Ne sommes-nous pas enchant*és?*
N'êtes-vous pas enchant*és?*
Ne sont-ils pas enchant*és?*

Czas złożony.

N'ai-je pas été enchant*é?*
N'as-tu pas été enchant*é?*
N'a-t-il pas été enchant*é?*
N'avons-nous pas été enchant*és?*
N'avez-vous pas été enchant*és?*
N'ont-ils pas été enchant*és?*

Czasownik nieosobisty.

Czas prosty.

Ne pleut-il pas?

Czas złożony.

N'a-t-il pas plu?

FORMOWANIE CZASÓW.

Pięć czasów służy do formowania wszystkich innych*).

Te czasy są: 1) *Présent de l'infinitif,* 2) *Participe présent,* 3) *Participe passé,* 4) *Présent de l'indicatif* i 5) *Passé défini.*

I. Z **PRÉSENT DE L'INFINITIF** tworzą się:

1) **Futur**, zamieniając *r* albo *re,* na *rai, ras, ra, rons, rez, ront*: np. parl*er,* je parler*ai;* fin*ir,* je fini*rai;* vend*re,* je vend*rai.*

2) **Conditionnel présent**, zamieniając *r, re,* na *rais, rais, rail, rions, riez, raient;* np. je parle*rais;* je fin*irais,* je vend*rais.*

Odstępują od tego prawidła:

W pierwszéj konjugacyi: *aller,* j'irai, j'irais; *envoyer,* j'enverrai, j'enverrais.

W drugiéj konjugacyi: *tenir, venir* i te w których skład one wchodzą: je tiendrai, je tiendrais; je viendrai, je viendrais; *courir* i z niego składane: je courrai, je courrais; *cueillir,* je cueillerai, je cueillerais; *mourir,* je mourrai, je mourrais; *acquérir,* j'acquerrai, j'acquerrais.

W czwartéj konjugacyi: *faire,* je ferai, je ferais; *être,* je serai, je serais.

II. Z **PARTICIPE PRÉSENT** tworzą się:

1) *Trzy osoby liczby mnogiéj od* **Présent de l'indicatif**, zmieniając *ant* na *ons, ez, ent: parlant,* nous parl*ons,* vous parl*ez,* ils parl*ent; finissant,* nous finiss*ons,* vous finiss*ez,* ils finiss*ent; vendant,* nous vend*ons,* vous vend*ez,* ils vend*ent.*

Wyjątki: Étant, *(être),* nous sommes, vous êtes, ils sont.
Ayant, *(avoir),* nous avons, vous avez, ils ont.
Faisant, *(faire),* vous faites, ils font,
Disant, *(dire),* vous dites.

2) **Imparfait de l'indicatif,** zamieniając *ant* na *ais, ais, ait, ions, iez, aient; parlant,* je parlais; *finissant,* je finissais; *vendant,* je vendais.

Wyjątek: *ayant,* j'avais.

3) **Présent du Subjonctif,** zamieniając *ant* na *e, es, e, ions, iez, ent: parlant,* que je parle, *finissant,* que je finisse; *vendant,* que je vende.

Wyjątki: allant, *(aller),* que j'aille;
tenant, *(tenir),* que je tienne;
venant, *(venir),* que je vienne;
acquérant, *(acquérir),* que j'acquière;
mourant, *(mourir),* que je meure;
buvant, *(boire),* que je boive;
faisant, *(faire),* que je fasse;
étant, *(être),* que je sois.

III. Z **PARTICIPE PASSÉ** tworzą się wszystkie ośm czasów złożonych, dodając ten imiesłów do czasów słów posiłkowych: *avoir, être;* j'ai *parlé,* j'avais, *fini,* j'eus *vendu;* Je serai *allé,* Je serais *venu,* Que je sois *mort,* que je fusse *né,* itd.

IV. Z **PRÉSENT DE L'INDICATIF**, tworzy się **Impératif**, odrzucając zaimki: *je, nous, vous; Je parle,* parle; *je finis,* finis; *je vends,* vends.

Wyjątki: je suis, *(être),* sois, soyons, soyez.
j'ai, *(avoir),* aie, ayons, ayez.
Je vais, *(aller),* Va.

V. Z **PASSÉ DÉFINI** tworzy się **Imparfait du Subjonctif** dodając *se, ses, t, sions, siez, sent,* do drugiéj osoby liczby pojedynczéj: *tu parlas,* que je parlasse; *tu finis,* que je finisse; *tu vendis,* que je vendisse.

Dajemy tu zbiór słów foremnych według formowania czasów.

---

*) Wyłączamy z téj reguły czasowniki III. Konjugacyi jako utrudniające jéj zastósowanie, tém bardziéj, że ich jest tylko *siedm* odmieniających się jak *recevoir.* Inne są nieforemne.

Czasy główne
czasowników urabiających regularnie czasy pochodne.

Infinitif Présent.	Participe Présent.	Participe Passé.	Indicatif Présent.	Passé défini.
I. Konjugacya.				
Appeler,	Avançant,	Avancé	J'avance,	J'avançai,
Avancer,	Appelant,	Appelé	J'appelle,	J'appelai,
Changer,	Changeant,	Changé	Je change,	Je changeai,
Espérer,	Espérant,	Espéré	J'espère,	J'espérai,
Jeter,	Jetant,	Jeté,	Je jette,	Je jetai
Mener,	Menant,	Mené,	Je mène,	Je menai,
Nettoyer,	Nettoyant,	Nettoyé,	Je nettoie,	Je nettoyai,
Payer,	Payant.	Payé,	Je paye.	Je payai.
II. Konjugacya.				
Bouillir,	Bouillant,	Bouilli,	Je bous	Je bouillis.
Dormir,	Dormant,	Dormi,	Je dors,	Je dormis
Fuir,	Fuyant,	Fui,	Je fuis,	Je fuis,
Haïr,	Haïssant,	Haï,	Je hais,	Je haïs,
Mentir,	Mentant,	Menti,	Je mens,	Je mentis,
Ouvrir,	Ouvrant,	Ouvert,	J'ouvre.	J'ouvris,
Partir,	Partant,	Parti,	Je pars,	Je partis.
Sortir,	Sortant,	Sorti,	Je sors,	Je sortis,
Sentir,	Sentant,	Senti,	Je sens.	Je sentis,
Servir,	Servant,	Servi,	Je sers,	Je servis,
Tressaillir,	Tressaillant,	Tressailli,	Je tressaille,	Je tressaillis,
Vêtir.	Vêtant.	Vêtu,	Je vêts.	Je vêtis.
III. Konjugacya.				
Pourvoir,	Pourvoyant,	Pourvu,	Je pourvois,	Je pourvus,
Prévoir,	Prévoyant,	Prévu,	Je prévois,	Je prévis,
Surseoir,	Sursoyant.	Sursis.	Je sursois.	Je sursis.
IV. Konjugacya.				
Battre,	Battant,	Battu,	Je bats,	Je battis,
Conclure,	Concluant,	Conclu,	Je conclus,	Je conclus,
Conduire,	Conduisant,	Conduit,	Je conduis,	Je conduisis,
Confire,	Confisant,	Confit,	Je confis,	Je confis,
Coudre,	Cousant,	Cousu,	Je couds,	Je cousis,
Craindre,	Craignant,	Craint,	Je crains,	Je craignis,
Croire,	Croyant,	Cru,	Je crois,	Je crus,
Croître,	Croissant,	Crû,	Je croîs,	Je crûs,
Écrire,	Écrivant.	Écrit,	J'écris,	J'écrivis,
Joindre,	Joignant,	Joint,	Je joins,	Je joignis,
Lire,	Lisant,	Lu,	Je lis,	Je lus,
Maudire,	Maudissant,	Maudit,	Je maudis,	Je maudis,
Médire,	Médisant,	Médit,	Je médis,	Je médis,
Mettre,	Mettant,	Mis,	Je mets,	Je mis,
Moudre,	Moulant'	Moulu,	Je mouds,	Je moulus,
Naître,	Naissant,	Né,	Je nais,	Je naquis,
Nuire,	Nuisant,	Nui,	Je nuis,	Je nuisis,
Oindre,	Oignant,	Oint,	J'oins,	J'oignis,
Paraître,	Paraissant,	Paru,	Je parais,	Je parus,
Plaire,	Plaisant,	Plu,	Je plais,	Je plus,
Prendre,	Prenant,	Pris,	Je prends	Je pris,
Résoudre,	Résolvant,	Résolu,	Je résous,	Je résolus,
Rire,	Riant,	Ri,	Je ris,	Je ris,
Rompre,	Rompant,	Rompu,	Je romps,	Je rompis,

Suffire,	Suffisant,	Suffi,	Je suffis,	Je suffis,
Suivre,	Suivant,	Suivi,	Je suis,	Je suivis,
Taire,	Taisant,	Tu,	Je tais	Je tus,
Vaincre,	Vainquant,	Vaincu,	Je vaincs,	Je vainquis,
Vivre.	Vivant.	Vécu.	Je vis,	Je vécus.

Uwagi co do ortografii czasowników, których czasy pochodne urabiają się prawidłowo.

(*Observations sur l'orthographe des verbes réguliers dans leurs temps dérivés*).

Isza Konjugacya. — Ire Conjugaison.

§. 1. **Avancer** *(posunąć naprzód)*. W czasownikach kończących się na *cer*, jak *avancer*, spółgłoska *c* przybiera *une cédille* przed *a*, *o*, dla zachowania pierwotnego dźwięku. Ma to miejsce w następujących czasach:

Uwaga. Czasy nie zamieszczone tutaj, odmieniają się według wzoru konjugacyi do której należą.

INDICATIF.
Présent.

J'avance,
Tu avances,
Il avance,
Nous *avançons*,
Vous avancez,
Ils avancent.

Imparfait.

J'*avançais*,
Tu *avançais*,
Il *avançait*,
Nous avancions,
Vous avanciez,
Ils *avançaient*.

Passé défini.

J'*avançai*,
Tu *avanças*,
Il *avança*,
Nous *avançâmes*,
Vous *avançâtes*,
Ils avancèrent.

IMPÉRATIF

Avance,
Avançons,
Avancez.

SUBJONCTIF.
Imparfait.

Que j'*avançasse*,
Que tu *avançasses*,
Qu'il *avançât*,
Que nous *avançassions*,
Que vous *avançassiez*,
Qu'ils *avançassent*.

Participe.
Présent.

Avançant.

Téj samej ortografii podlegają czasowniki następujące:

Agacer, drażnić,
Amorcer, podsypać proch,
Annoncer, donieść,
Avancer, posunąć naprzód,
Bercer, kołysać,
Commencer, zacząć,
Courroucer, rozgniewać,
Décontenancer, zmieszać,
Délacer, odsznurować,
Dénoncer, donieść,
Dépécer, rozciąć,
Déplacer, przestawić,
Devancer, wyprzedzać,
Effacer, zmazać,
s'Efforcer, usiłować,
Enfoncer, wbić,
Enlacer, objąć,
Énoncer, wyrazić,
Ensemencer, zasiewać,
Entrelacer, zaplatać,
Épicer, włożyć korzeni do czego,
Évincer, wyrugować,
Exaucer, wysłuchać prośby,
Exercer, ćwiczyć.
Fiancer, *(se)*, zaręczyć się,
Forcer, zmusić,
Froncer, zmarszczyć brwi,
Gercer, *(se)*, popadać się (skóra),
Glacer, zamrozić,
Grimacer, wykrzywiać się,
s'Immiscer, wmieszać się,
Lacer, sznurować,
Lancer, wypuścić,
Menacer, grozić,
Nuancer, robić odcienie,
Percer, przebić,
Pincer, szczypać,
Placer, umieścić,
Prononcer, wymówić,
Rapiécer, łatać,
Remplacer, zastąpić,
Renfoncer, wepchnąć,
Renforcer, wzmocnić,
Renoncer, zrzec się,
Replacer, na nowo postawić,
Retracer, opowiadać,
Rincer, płukać,
Sucer, ssać,
Tracer, narysować.
Transpercer, przebić na wylot.
itd.

§ 2. **Changer**, *(zmienić)*. W czasownikach na *ger*, jak *changer*, wstawia się *e* eufoniczne wszędzie gdzie po *g* idzie *a* lub *o*.

Ma to miejsce w następujących czasach:

INDICATIF.
Présent.

Je change,
Tu changes,
Il change,
Nous *changeons*,
Vous changez,
Ils changent.

Imparfait.

Je *changeais*,
Tu *changeais*,
Il *changeait*,
Nous changions,
Vous changiez,
Ils *changeaient*.

Passé défini

Je *changeai*,
Tu *changeas*,
Il *changea*,
Nous *changeâmes*,
Vous *changeâtes*,
Ils changèrent.

IMPÉRATIF.

Change,
Changeons,
Changez.

SUBJONCTIF.
Imparfait.

Que je *changeasse*,
Que tu *changeasses*,
Qu'il *changeât*,
Que nous *changeassions*,
Que vous *changeassiez*,
Qu'ils *changeassent*.

Participe.
Présent.

Changeant.

Podobnież czasowniki:

Abréger, skrócić,
Abroger, znieść,
Adjuger, przysądzić,
Affliger, zasmucać,
Alléger, ulżyć,
Allonger, przedłużyć.
Arranger, uporządkować,
s'Arroger, przywłaszczać,
Asperger, kropić,
Assiéger oblegać,
Bouger, ruszyć się,
Charger, naładować,
Corriger, poprawić,
Décharger, zrzucić,
Décourager, zniechęcić,
Dédommager, wrócić koszta,
Démanger, świerzbić,
Déménager, wyprowadzić się,
Déranger, przeszkadzać,
Échanger, wymienić,
Égorger, zarżnąć,
Emménager, wprowadzić się,
Encourager, zachęcić,
Engager, dać w zastaw,
Enrager, wciec się,
Envisager, patrzyć,
Éponger, myć gąbką.
Exiger, wymagać,
Forger, kuć (żelazo),
Fourrager, zbierać paszę dla koni,
Gager, założyć się,
Insurger, powstać,
Interrroger, zapytywać,
Mélanger, mieszać,
Obliger, zniewalać,
Ombrager, ocieniać,
Outrager, znieważać,
Partager, dzielić,
Plonger. zanurzyć,
Préjuger, przesądzić,
Présager, wróżyć,
Prolonger, przedłużać,
Propager, upowszechniać,
Purger, oczyścić,
Ravager, pustoszyć,
Rédiger, redagować,
Regorger, opływać w dostatkach,
Saccager, spladrować,
Singer, małpować,
Songer, marzyć,
Soulager, ulżyć,
Submerger, zatopić,
Surcharger, przeładować,
Transiger, układać się,
Vendanger, zbierać wino,
Venger, mścić i t. d.

§. 3. a. **Appeler** *(wołać)*. Czasowniki kończące się na *eler*, jak *appeler*, podwajają *l* przed *e* niemem, aby unikać dwóch zgłosek niemych jedna po drugiéj, co jest przeciwném duchowi języka francuskiego.

Oto czasy, w których *l* się podwaja:

INDICATIF.
Présent.

J'*appelle*,
Tu *appelles*,
Il *appelle*,
Nous appelons,
Vous appelez,
Ils *appellent*.

Futur.

J'*appellerai*,
Tu *appelleras*,
Il *appellera*,
Nous *appellerons*,
Vous *appellerez*,
Ils *appelleront*.

CONDITIONNEL.
Présent.

J'*appellerais*,
Tu *appellerais*,
Il *appellerait*,
Nous *appellerions*,
Vous *appelleriez*,
Ils *appelleraient*.

IMPÉRATIF.

Appelle,
Appelons,
Appelez,

SUBJONCTIF.
Présent.

Que j'*appelle*,
Que tu *appelles*,
Qu'il *appelle*,
Que nous appelions,
Que vous appeliez,
Qu'ils *appellent*.

Odmieniają się tak samo:

Amonceler, nagromadzić,
Atteler, zaprzęgać,
Canneler, rznąć w rowki,
Carreler, taflować posadzkę,
Chanceler, chwiać się,
Dételer, odprzęgać,
Désensorceler, odczarować,
Ensorceler, zaczarować,
Épeler, sylabizować,

Étinceler, błyszczeć,
Ficeler, związać szpagatem,
Grommeler, mruczyć,
Morceler, pokrajać,
Museler, okiełznać.
Niveler, zrównać,
Rappeler, nazad zawołać,
Reniveler, na nowo zrównać,
Renouveler, odnowić,
Ressemeler, podzélować.

Uwaga. Akademia francuska wyjmuje z téj reguły czasowniki następujące, które się odmieniają według wzoru §. 4.

Bosseler, robić wypukłe naczynia metalowe,
Botteler, wiązać (w wiązki),
Bourreler, dręczyć,
Celer, kryć,
Ciseler, wyrzynać dłótkiem,
Congeler, zamrażać,
Cordeler, skręcać w sznurek,
Créneler, narzynać,
Déceler, odkryć,
Dégeler, topić (lody), tajeć,
Démanteler, zburzyć mury fortecy,
Denteler, ząbkować,
Écarteler, rozćwiertować,
Geler, zamrozić,
Harceler, niepokoić nieprzyjaciela,
Marteler, bić młotem,
Modeler, ukształcić model (z gliny, wosku),
Peler, zdjąć łupinę.

§. 3. b. **Jeter** *(rzucić).* To samo prawidło co do litery *t* jak w §. 3 a. do litery *l*.

Uwaga. Czasowniki kończące się na *eller* lub *etter*, nie podlegają tym prawidłom. One mają tylko jeden źródłosłów kończący się na *ll* lub *tt*, i odmieniają się według wzoru pierwszéj konjugacyi: *parler*.

W następujących czasach podwaja się *t* w czasownikach na *eter:*

INDICATIF.

Présent.

Je *jette,*
Tu *jettes,*
Il *jette,*
Nous jetons,
Vous jetez,
Ils *jettent.*

Futur.

Je *jetterai,*
Tu *jetteras,*
Il *jettera,*
Nous *jetterons,*
Vous *jetterez,*
Ils *jetteront.*

CONDITIONNEL.

Présent.

Je *jetterais,*
Tu *jetterais,*
Il *jetterait,*
Nous *jetterions,*
Vous *jetteriez,*
Ils *jetteraient.*

IMPÉRATIF.

Jette,
Jetons
Jetez.

SUBJONCTIF.

Présent.

Que je *jette,*
Que tu *jettes,*
Qu'il *jette,*
Que nous jetions,
Que vous jetiez,
Qu'ils *jettent.*

Tak samo się odmieniają następujące czasowniki:

Cacheter, pieczętować,
Caqueter, gdakać, paplać,
Décacheter, odpieczętować,
Dépaqueter, rozpakować,
Empaqueter, zapakować,
Feuilleter, przewracać kartki,
Fureter, szperać.
Interjeter, (appel), pójść do appellacyi,
Parqueter, dać podłogę w tafle,
Projeter, zamierzać,
Recacheter, na nowo zapieczętować,
Rejeter, odrzucić,
Souffleter, dać policzka,
Voleter, podlatywać,

Uwaga. Akademia francuska nie podwaja nigdy *t* w czasownikach:

Acheter, kupić,
Banqueter, biesiadować,
Bequeter, dziubać,
Brêveter, dać patent,
Colleter, schwycić za kołnierz,
Coupleter, wyśmiać kogo,
Crocheter, otworzyć hakiem,
Décolleter, odkryć szyję,
Déchiqueter, nacinać,
Époussetter, wytrzepać z kurzu,
Étiqueter, pokłaść etykiety,
Haleter, dyszeć.
Marqueter, centkować,
Racheter, odkupić,
Trompeter, otrębywać,

Czasowniki te odmieniają się według wzoru podanego w §. 4.

§. 4. **Mener** *(prowadzić).* Nieme *e*, które poprzedza ostatnią zgłoskę w *Présent de l'Infinitif* zmienia się na *è (e accent grave)* wszędzie gdzie następująca zgłoska jest niemą.

Dzieje się to w następujących czasach:

INDICATIF.
Présent

Je *mène*,
Tu *mènes*,
Il *mène*,
Nous menons,
Vous menez,
Ils *mènent*.

Futur.

Je *mènerai*,
Tu *mèneras*,
Il *mènera*,
Nous *mènerons*.
Vous *mènerez*,
Ils *mèneront*.

CONDITIONNEL.
Présent.

Je *mènerais*,
Tu *mènerais*,
Il *mènerait*,
Nous *mènerions*,
Vous *mèneriez*,
Ils *mèneraient*.

IMPÉRATIF.

Mène,
Menons,
Menez.

SUBJONCTIF.
Présent.

Que je *mène*,
Que tu *mènes*,
Qu'il *mène*,
Que nous menions,
Que vous meniez,
Qu'ils *mènent*.

Odmieniają się tak samo:

Achever, skończyć,
Amener, przyprowadzić,
Assener, uderzyć,
Celer, taić,
Crever, przerwać,
se Démener, rzucać się,
Déceler, odkryć,
Égrener, wytrzeć ziarna z kłosów,
Élever, podnieść,
Emmener, wziąć ze sobą,
Engrener, sypać zboże,
Enlever, dźwigać,
se Gangrener, zgangrenować się,
Grever, obciążyć,
Lever, podnieść,
Peser, ważyć,
Prélever, pobierać z summy całkowitéj,
Promener, oprowadzić,
Ramener, odprowadzić,
Relever, podnieść,
Remener, prowadzić na nowo,
Remmener, odprowadzić,
Ressemer, zasiać na nowo,
Repeser, ważyć na nowo,
Semer, siać,
Soulever, podnieść.

oraz czasowniki tworzące wyjątek §. 3go a, i 3go b.

§. 5. **Espérer** *(mieć nadzieję)*. Akademia francuska zamienia *é (e accent aigu)* w przedostatniéj zgłosce w Infinitif na *è (e accent grave)* wszędzie, gdzie po nim następuje zgłoska niema, wyjąwszy w *Futur* i w *Conditionnel présent*.

Zmiana ta ma więc miejsce w czasach następujących:

INDICATIF.
Présent.

J'*espère*,
Tu *espères*,
Il *espère*,
Nous espérons,
Vous espérez,
Ils *espèrent*.

IMPÉRATIF.

Espère.
Espérons.
Espérez.

SUBJONCTIF.
Présent

Que j'*espère*,
Que tu *espères*,
Qu'il *espère*,
Que nous espérions,
Que vous espériez,
Qu'ils *espèrent*.

Spis czasowników mających *é (e accent aigu)* w przedostatniéj zgłosce **Infinitif** i które zatem odmieniają się jak *espérer*,.

Acérer, zaostrzyć,
Aérer, przewietrzać,
Alléguer, przyłączać,
Altérer, odmienić,
Céder, ustąpić,
Célébrer, obchodzić święto,
Compléter, uzupełnić,
Considérer, uważać,
Coopérer, wspólnie działać,
Décéder, umrzeć,
Décréter, postanowić,
Déférer, oddać (cześć),
Dégénérer, wyrodzić się,
Délibérer, naradzać się,
Dépécer, rozciąć,
Dépécher, spieszyć się,
Déposséder, wywłaszczyć,
Désespérer, rozpaczać,
Dessécher, osuszyć.
Différer, odwlec,
Digérer, trawić,
Ébrécher, wyszczerbić.
Empiéter, wdzierać się,
Excéder, przejść,
Exécrer, mieć w obrzydzeniu,
s'Ingérer, wmieszać się,
Insérer, umieścić,
Intercéder, wstawiać się,
Interpréter, tłómaczyć,
Lécher, lizać,
Léguer, zapisać co komu,
Libérer, uwolnić,
Modérer, złagodzić,
Obérer, zadłużyć,
Obtempérer, być posłuszuym,
Opérer, działać,
Persévérer, wytrwać,
Posséder, posiadać,
Précéder, poprzedzać,
Préférer, przenosić,
Procéder, pochodzić,
Proférer, wymówić,
Prospérer, używać szczęścia,
Rapiécer, łatać,
Référer, zdać rapport,

Réfléter, rzucać blask,
Régénérer, odrodzić,
Régler, liniować,
Régner, panować,
Réintégrer, przywrócić,
Réitérer, powtórzyć,
Reléguer, wygnać,
Répéter, powtórzyć,
Révéler, odkryć,
Révérer, czcić
Sécher, suszyć,
Succéder, nastąpić,
Suggérer, poddać myśl,
Tolérer, znosić,
Transférer, przenieść,
Ulcérer, ranić,
Végéter, rosnąć.

Uwaga I. Czasowniki kończące się na *êter*, jak *apprêter*, albo na *êler*, jak *mêler*, zachowują *accent circonflexe* w całéj konjugacyi.

Uwaga II. Czasowniki kończące się na *éer*, jak *agréer*, odmieniają się foremnie: *é (e accent aigu)* jest tu zakończeniem źródłosłowu: *J'agrée, Tu agrées,* itd. — *Participe Passé* ma rodzaj żeński: *agréée.*
Liczba ich mała: *Agréér (przyjąć), créer (stworzyć), désagréer (niepodobać się), gréer, opatrzyć okręt we wszystkie porządki), maugréer (kląć), procréer (płodzić), récréer (rozerwać)* i *suppléer (zastąpić).*

Uwaga III. Czasowniki kończące się na *éger*, jak *abréger*, zachowują wszędzie *é (e accent aigu).* Jest ich 6: *abréger (skrócić), agréger (przybrać), alléger (ulżyć), assiéger (oblegać), protéger (opiekować się)* i *siéger (zasiadać w sądzie* i t. p.*)*

§ 6. **Payer** *(płacić).* Akademia francuska odmienia czasy proste tego czasownika w następujący sposób:

INDICATIF.

Présent.

Je paye,
Tu payes,
Il paye, albo il *paie*,
Nous payons,
Vous payez,
Ils payent albo Ils *paient.*

Imparfait.

Je payais,
Tu payais,
Il payait,
Nous payions,
Vous payiez,
Ils payaient.

Passé défini.

Je payai,
Tu payas,
Il paya,
Nous payâmes,
Vous payâtes,
Ils payèrent.

Futur.

Je payerai, albo je *paierai*,
Tu payeras „ tu *paieras*,
Il payera, „ il *paiera*,
Nous payerons, „ nous *paierons*,
Vous payerez, „ vous *paierez*,
Ils payeront „ ils *paieront*,

CONDITIONNEL

Présent

Je payerais, albo je *paierais*,
Tu payerais, „ tu *paierais*,
Il payerait, „ il *paierait*,
Nous payerions, „ Nous *paierions*,
Vous payeriez, „ vous *paieriez*,
Ils payeraient, „ ils *paieraient.*

IMPÉRATIF.

Paye, Payons, Payez.

SUBJONCTIF.

Présent.

Que je paye,
Que tu payes,
Qu'il paye,
Que nous payions,
Que vous payiez,
Qu'ils payent.

Imparfait.

Que je payasse,
Que tu payasses,
Qu'il payât,
Que nous payassions,
Que vous payassiez,
Qu'ils payassent.

Następujące czasowniki tak samo się odmieniają:

Balayer, zamiatać,
Bégayer, jękać się,
Déblayer, uprzątnąć,
Défrayer, podejmować,
Délayer, rozpuścić,
Effrayer, przestraszyć,
Égayer, rozweselić,
Essayer, próbować,
Étayer, podeprzeć,
Frayer, utorować (drogę),
Rayer, przekreślić,
Relayer, odmienić koni,
Grasseyer*), szeplenić.

---

*) Tylko *grasseyer* pisze się przez *e*.

§. 7. **Nettoyer** *(czyścić)*. *Y* w czasownikach kończących się na *oyer*, *uyer*, zamienia się na *i* przed *e* niemem, gdyż w tym wypadku ma dźwięk pojedynczego *i*.

Ta zmiana ma miejsce w następujących czasach:

INDICATIF.

Présent.

Je *nettoie*,
Tu *nettoies*,
Il *nettoie*,
Nous nettoyons,
Vous nettoyez,
Ils *nettoient*.

Futur.

Je *nettoierai*,
Tu *nettoieras*,
Il *nettoiera*,
Nous *nettoierons*,
Vous *nettoierez*,
Ils *nettoieront*.

CONDITIONNEL.

Présent.

Je *nettoierais*,
Tu *nettoierais*,
Il *nettoierait*,
Nous *nettoierions*,
Vous *nettoieriez*,
Ils *nettoieraient*.

IMPERATIF.

Nettoie,
Nettoyons,
Nettoyez,

SUBJONCTIF.

Présent.

Que je *nettoie*,
Que tu *nettoies*,
Qu'il *nettoie*,
Que nous nettoyions,
Que vous nettoyiez,
Qu'ils *nettoient*.

Odmieniają się tak samo:

Aboyer, szczekać,
Broyer, utłuc,
Choyer, pielęgnować,
Convoyer, konwojować,
Corroyer, wyprawiać skóry,
Côtoyer, iść brzegiem,
Coudoyer, trącić łokciem,
Déployer, rozwinąć,
Employer, użyć,
Flamboyer, rzucać płomień,
Foudroyer, zabić piorunem,
se Fourvoyer, zabłąkać się,
Guerroyer, wojować,
Louvoyer, lawirować,
Noyer, utopić,
Octroyer, udzielić,
Ondoyer, powiewać,
Ployer, zgiąć,
Renvoyer, odesłać,
Rudoyer, szturchać,
Tournoyer kręcić się,
Tutoyer, tykać,
App*uyer*, podeprzeć,
Désennuyer, rozerwać,
Ennuyer, nudzić,
Essuyer, otrzeć.

Uwaga I. Czasowniki zakończone w **Participe Présent** na *yant*, albo *iant* (do którejbądź konjugacyi należą), mają jedne *y* i *i*, drugie *dwa i* w pierwszéj i drugiéj osobie liczby mnogiéj od **indicatif Imparfait** i **Présent du Subjonctif**, np, *Nous employions, vous employiez, que nous employions, que vous employiez; nous priions, vous priiez; que nous priions, que vous priiez.*

Pierwsze *i* albo *y* należy do źródłosłowu, drugie do zakończenia.

Wyżéj podaliśmy czasowniki zakończone na *yer*, tu podajemy czasowniki na *ier* przybierające dwa *i* w **Indicatif Imparfait** i **Subjonctif Présent**. W innych czasach jak *parler*.

Allier *), Amplifier, Apprécier, Approprier, Associer, Balbutier, Calomnier, Certifier, Châtier, Colorier, Communier, Confier, Congédier, Contrarier, Copier, Crier, Crucifier,
Décrier, Dédier, Défier, Déifier, Délier, Déplier, Disgracier, S'écrier, Édifier, Envier, Épier, Estropier, Excommunier, s'Expatrier, Expédier, Falsifier, se Fier,
Fortifier, Glorifier, Gratifier, Humilier, Identifier, Initier, Injurier, Justifier, Lier, Manier, Marier, se Méfier, Mendier, Modifier, Mortifier, Multiplier, Négocier,
Nier, Orthographier, Oublier, Pacifier, Parier, Personnifier, Plier, Prier, Publier, Purifier, Qualifier, Rassasier, Réconcilier, se Réfugier, Relier, Remarier, Remédier,
Remercier, Sacrifier, Sanctifier, Scier, Signifier, Simplifier, se Soucier, Stupéfier, Supplier, Trier, Varier, Vérifier, Vicier, Vivifier,

Tak samo:

Bayer, Envoyer, Renvoyer,
Défaillir, Fuir, s'Enfuir,
Asseoir, Rasseoir, S'asseoir,
Voir, Entrevoir, Revoir,
Pouvoir, Prévoir, Croire,
Rire, Sourire.

---

*) Znaczenie w spisie.

Uwaga II. Czasowniki zakończone na *uer*, biorą *tréma* (..) na *i* w 1-éj i 2-éj osobie liczby mnogiéj **Indicatif imparfait** i **Subjonctif présent**. *Nous salu ïons,* que nous continuïons, vous attribuïez, que vous atténuïez.

Uwaga ta nie stosuje się do czasowników na *guer*, jeżeli *u* i *er* należą do téj saméj syllaby. *Nous distinguions, Que vous naviguiez.* — Również w czasownikach na *ouer*. *Nous nouions, que vous dévouiez.*

Zbiór czasowników na *uer*, które przybierają *tréma*.

Accentuer,	Contribuer,	Effectuer,	Infatuer,	Remuer,
Affluer,	Dénuer,	Éternuer,	Insinuer,	Restituer,
Arguer,*)	Déshabituer,	Évacuer,	Instituer,	Ruer,
Atténuer,	Destituer,	Évaluer,	Muer,	Saluer,
Attribuer,	Diminuer,	Évertuer,	Perpétuer,	Statuer,
Commuer,	Discontinuer,	Exténuer,	Ponctuer,	Substituer,
Constituer,	Distribuer,	Habituer,	Refluer,	Suer,
Continuer,		Huer,		Tuer.

IIa Konjugacya. — IIme Conjugaison.

§. 1. **Bouillir** *(wrzeć).*

Ind. pr. Je bous,	**Pas. déf.** Je bouillis,	Bouillez,
Tu bous,	Nous bouillîmes,	**Subj. pr.** Que je bouille,
Il bout,	**Fut.** Je bouillirai,	Que nous bouillions,
Nous bouillons,	Nous bouillirons,	**Imp.** Que je bouillisse,
Vous bouillez,	**Cond. pr.** Je bouillirais,	Que nous bouillissions,
Ils bouillent,	Nous bouillirions,	**Part. pr.** Bouillant,
Imp. Je bouillais,	**Impér.** Bous,	**Passé.** Bouilli,
Nous bouillions.	Bouillons,	Bouillie.

§. 2. **Dormir** *(spać).*

Ind. pr. Je dors,	**Pas. déf.** Je dormis,	Dormez,
Tu dors,	N. dormîmes,	**Subj. pr.** Que je dorme,
Il dort,	**Fut.** Je dormirai,	Que nous dormions,
Nous dormons,	Nous dormirons,	**Imp.** Que je dormisse,
Vous dormez,	**Cond. pr.** Je dormirais,	Que nous dormissions,
Ils dorment,	Nous dormirions,	**Part. pr.** Dormant,
Imp. Je dormais,	**Impér.** Dors,	**Pas.** Dormi, *(nieodmienny).*
Nous dormions,	Dormons,	

Według tego odmieniają: *endormir (uśpić)*, i *rendormir (na nowo uśpić).*

§. 3. **Fuir** *(uciec).*

Ind. pr. Je fuis,	**Pas. déf.** Je fuis,	Fuyez,
Tu fuis,	Nous fuîmes,	**Subj. pr.** Que je fuie,
Il fuit,	**Fut.** Je fuirai,	Que ne fuyions,
Nous fuyons,	Nous fuirons,	**Imp.** Que je fuisse,
Vous fuyez,	**Cond. pr.** Je fuirais,	Que nous fuissions,
Ils fuient,	Nous fuirions,	**Part. pr.** Fuyant,
Imp. Je fuyais,	**Impér.** Fuis,	**Pas.** Fui, fuie.
Nous fuyions,	Fuyons,	

Odmienia się tak samo: *s'enfuir, (umknąć).*

§. 4. **Haïr** *(nienawidzić).*

Ind. pr. Je hais,	Ils haïssent,	Ils haïrent,
Tu hais,	**Imp.** Je haïssais,	**Fut.** Je haïrai,
Il hait,	**Pas. déf.** Je haïs,	Nous haïrons,
Nous haïssons,	N. haïmes,	**Cond. pr.** Je haïrais,
Vous haïssez,	Vous haïtes,	Nous haïrions,

*) **Ind. pr.** J'arguë, tu arguës, il arguë. **Subj. pr.** Que j'arguë, Que tu arguës, Qu'il arguë.

Impér. Haïs,
Haïssons,
Haïssez,
Subj. pr. Que je haïsse,
Imp. Que je haïsse,
Qu'il haït,
Que nous haïssions,
Part. pr. Haïssant,
Passé. Haï, haïe.

§. 5. **Mentir** *(kłamać).*

Ind. pr. Je mens,
Tu mens,
Il ment,
Nous mentons,
Vous mentez,
Ils mentent,
Imp. Je mentais,
Nous mentions,
Pas. déf. Je mentis,
Nous mentîmes,
Fut. Je mentirai,
Nous mentirons,
Cond. pr. Je mentirais,
Nous mentirions,
Impér. Mens,
Mentons,
Mentez,
Subj. pr. Que je mente,
Que nous mentions,
Imp. Que je mentisse,
Que nous mentissions,
Part. pr. Mentant,
Pas. Menti, *(nieodmienny).*

Odmieniają się tak samo: *démentir* zaprzeczyć, i *se repentir* żałować.

§. 6. **Ouvrir** *(otworzyć).*

Ind. pr. J'ouvre,
Tu ouvres,
Il ouvre,
Nous ouvrons,
Vous ouvrez,
Ils ouvrent,
Imp. J'ouvrais,
Nous ouvrions,
Pas. déf. J'ouvris,
Nous ouvrîmes,
Fut. J'ouvrirai,
Nous ouvrirons,
Cond. pr. J'ouvrirais,
Nous ouvririons,
Impér. Ouvre,
Ouvrons,
Ouvrez,
Subj. pr. Que j'ouvre,
Que nous ouvrions,
Imp. Que j'ouvrisse,
Que nous ouvrissions,
Part. pr. Ouvrant,
Pas. Ouvert,
Ouverte.

Odmieniają się tak samo: *entr'ouvrir* uchylić drzwi, *rouvrir* na nowo otworzyć, *couvrir* pokryć, *recouvrir* zakryć, *souffrir* cierpieć i *offrir* ofiarować.

§. 7. **Partir** *(pojechać)* **(être).**

Ind. pr. Je pars,
Tu pars,
Il part,
Nous partons,
Vous partez,
Ils partent,
Imp. Je partais,
Nous partions,
Pas. déf. Je partis,
Nous partîmes,
Pas. indéf. Je suis parti,
Nous sommes partis,
Fut. Je partirai,
Cond. pr. Je partirais,
Nous partirions,
Impér. Pars,
Partons,
Partez,
Subj. pr. Que je parte,
Que nous partions,
Imp. Que je partisse,
Que nous partissions,
Part. pr. Partant,
Passé. Parti, partie.

Odmienia się tak samo: *départir* rozdzielić, *se départir* zrzec się, *repartir* znowu odjechać. *Répartir* (rozdzielić), odmienia się według *finir.*

§. 8. **Sortir** *(wyjść)* **(être).**

Ind. pr. Je sors,
Tu sors,
Il sort,
Nous sortons,
Vous sortez,
Ils sortent,
Imp. Je sortais,
Nous sortions,
Pas. déf. Je sortis,
Nous sortîmes,
Pas. indéf. Je suis sorti,
Nous sommes sortis,
Fut. Je sortirai,
Cond. pr. Je sortirais,
Nous sortirions,
Impér. Sors,
Sortons,
Sortez,
Subj. pr. Que je sorte,
Que nous sortions,
Imp. Que je sortisse,
Que nous sortissions,
Part. pr. Sortant,
Passé. Sorti,
Sortie.

Ressortir znowu wyjść, odmienia się jak *sortir.* — *Ressortir* należeć do obrębu, i *assortir* dobrać, są foremne i odmieniają się jak *finir.*

§. 9. **Sentir** *(czuć).*

Ind. pr. Je sens,
Tu sens,
Il sent,
Nous sentons,
Vous sentez,
Ils sentent,
Imp. Je sentais,
Nous sentions,
Pas. déf. Je sentis,
Nous sentîmes,
Fut. Je sentirai,
Nous sentirons,
Cond. pr. Je sentirais,
Nous sentirions,
Impér. Sens,
Sentons,
Sentez,
Subj. pr. Que je sente,

Que nous sentions,
Imp. Que je sentisse,
Que nous sentissions,
Part. pr. Sentant,
Passé. Senti,
Sentie.

Podobnież odmieniają się: *consentir* zezwolić, *pressentir* przeczuwać i *ressentir* uczuć ból i t. d.

§. 10. **Servir** *(służyć).*

Ind. pr. Je sers,
Tu sers,
Il sert,
Nous servons,
Vous servez,
Ils servent,
Imp. Je servais,
Nous servions,
Pas. déf. Je servis,
Nous servîmes,
Fut. Je servirai,
Nous servirons,
Cond. pr. Je servirais,
Nous servirions,
Impér. Sers,
Servons,
Servez,
Subj. pr. Que je serve,
Que nous servions,
Imp. Que je servisse,
Que nous servissions,
Part. pr. Servant,
Passé. Servi,
Servie.

Tak samo odmieniają się: *desservir* zebrać z..., i *resservir* znowu służyć. *Asservir* ujarzmić odmienia się jak *finir*.

§. 11. **Tressaillir** *(zadrżeć).*

Ind. pr. Je tressaille,
Tu tressailles,
Il tressaille,
Nous tressaillons,
Vous tressaillez,
Ils tressaillent,
Imp. Je tressaillais,
Nous tressaillions,
Pas déf. Je tressaillis,
Nous tressaillîmes,
Fut. Je tressaillirai,
Nous tressaillirons,
Cond. pr. Je tressaillirais,
Nous tressaillirions,
Impér. Tressaille,
Tressaillons,
Tressaillez,
Subj. pr. Que je tressaille,
Que nous tressaillions,
Imp. Que je tressaillisse,
Que nous tressaillisions,
Part. pr. Tressaillant,
Pas. Tressailli,
Tressaillie.

Tak samo odmienia się: *assaillir* napadać.

§. 12. **Vêtir** *(odziać).*

Ind. pr. Je vêts,
Tu vêts,
Il vêt,
Nous vêtons,
Vous vêtez,
Ils vêtent,
Imp. Je vêtais,
Nous vêtions,
Pas. déf. Je vêtis,
Nous vêtîmes,
Fut. Je vêtirai,
Nous vêtirons,
Cond. pr. Je vêtirais,
Nous vêtirions,
Impér. Vêts,
Vêtons,
Vêtez,
Subj. pr. Que je vête,
Que nous vêtions,
Imp. Que je vêtisse,
Que nous vêtissions,
Part. pr. Vêtant,
Passé. Vêtu,
Vêtue.

Odmieniają się tak samo: *revêtir* odziać, i *se dévêtir* zrzucać odzienie.

III^a Konjugacya. — IIIe Conjugaison.

§. 1. **Pourvoir** *(opatrzyć).*

Ind. pr. Je pourvois,
Tu pourvois,
Il pourvoit,
Nous pourvoyons,
Vous pourvoyez,
Ils pourvoient,
Imp. Je pourvoyais,
Nous pourvoyions,
Pas déf. Je pourvus,
Nous pourvûmes,
Fut. Je pourvoirai,
Nous pourvoirons,
Cond. pr. Je pourvoirais,
Nous pourvoirions,
Impér. Pourvois,
Pourvoyons,
Pourvoyez,
Subj. pr. Que je pourvoie,
Que nous pourvoyions,
Imp. Que je pourvusse,
Que nous pourvussions,
Part pr. Pourvoyant,
Pas. Pourvu,
Pourvue.

§. 2. **Prévoir** *(przewidzieć).*

Ind. pr. Je prévois,
Tu prévois,
Il prévoit,
Nous prévoyons,
Vous prévoyez,
Ils prévoient,
Imp. Je prévoyais,
Nous prévoyions,
Pas déf. Je prévis,
Nous prévîmes,
Fut. Je prévoirai,
Nous prévoirons,
Cond. pr. Je prévoirais,
N. prévoirions,
Impér. Prévois,

Prévoyons,
Prévoyez,
Subj. pr. Que je prévoie,

Que nous prévoyions,
Imp. Que je prévisse,
Que nous prévissions,

Part. pr. Prévoyant,
Passé. Prévu,
Prévue.

§. 3. **Surseoir** *(odłożyć).*

Ind. pr. Je sursois,
Tu sursois,
Il sursoit,
Nous sursoyons,
Vous sursoyez,
Ils sursoient,
Imp. Je sursoyais,
Nous sursoyions,

Pas. déf. Je sursis,
Nous sursîmes,
Fut. Je surseoirai,
Nous surseoirons,
Cond. pr. Je surseoirais,
Nous surseoirions,
Impér. Sursois,
Sursoyons,

Sursoyez,
Subj. pr. Que je sursoie,
Que nous sursoyions,
Imp. Que je sursisse,
Que nous sursissions,
Part. pr. Sursoyant,
Pas. Sursis,
Sursise.

IV^a^ Konjugacya. — IVe Conjugaisson.

§. 1. **Battre** *(bić).*

Ind. pr. Je bats,
Tu bats,
Il bat,
Nous battons,
Vous battez,
Ils battent,

Imp. Je battais,
Pas. déf. Je battis,
Fut. Je battrai,
Cond. pr. Je battrais,
Impér. Bats,
Battons,

Battez,
Subj. pr. Que je batte,
Imp. Que je battisse,
Part. pr. Battant,
Pas. Battu,
Battue.

Odmieniają się tak samo: *abattre* obalić, *combattre* walczyć, *débattre* roztrząsać, *rabattre* odtrącić z ceny, *rebattre* przetrzepać, *s'ébattre* bawić się.

§. 2. **Conclure** *(zakończyć).*

Ind. prés. Je conclus,
Tu conclus,
Il conclut,
Nous concluons,
Vous concluez,
Ils concluent,
Imp. Je concluais,
Nous concluïons,

Vous concluïez,
Ils concluaient,
Pas. déf. Je conclus,
Fut. Je conclurai,
Cond. pr. Je conclurais,
Impér. Conclus,
Concluons,
Concluez,

Subj. pr. Que je conclue,
Que nous concluïons,
Que vous concluïez,
Qu'ils concluent.
Imp. Que je conclusse,
Part. pr. Concluant,
Pas. Conclu,
Conclue.

Tak samo: *exclure* wykluczyć.

Uwaga. W 1-éj i 2-éj osobie liczby mnogiéj od **imp.** de l' **Ind.** i **pr.** du **Subj.** daje się tréma (..) na i.

§. 3. **Conduire** *(prowadzić).*

Ind. pr. Je conduis,
Tu conduis,
Il conduit,
Nous conduisons,
Vous conduisez,
Ils conduisent,

Imp. Je conduisais,
Pas. déf. Je conduisis,
Fut. Je conduirai,
Cond. pr. Je conduirais,
Impér. Conduis,
Conduisons,

Conduisez,
Subj. pr. Que je conduise,
Imp. Que je conduisisse,
Part. pr. Conduisant,
Pas. Conduit,
Conduite.

Odmieniają się tak samo: *construire* budować, *cuire* gotować, *déduire* odciągnąć, *détruire* niszczyć, *produire* wydać, *réduire* zmniejszyć, *séduire* zwieść, *éconduire* odmówić grzecznie, *enduire* powlec czem, *induire* wnioskować, *introduire* wprowadzić, *reconduire* odprowadzić, *recuire* na nowo przegotować, *renduire* na nowo powlec, i *traduire* tłumaczyć.

§. 4. **Confire** *(smażyć).*

Ind. pr. Je confis,
Tu confis,
Il confit,
Nous confisons,

Vous confisez,
Ils confisent,
Imp. Je confisais,
Pas. déf. Je confis,

Nous confîmes,
Fut. Je confirai,
Cond. pr. Je confirais,
Impér. Confis,

Confisons,
Confisez,
Subj. pr. Que je confise,
Que nous confisions,
Imp. *(nieużywany)*,
Part. pr. Confisant,
Pas. Confit,
Confite.

Tak samo się odmienia *déconfire* pobić, porazić na głowę.

§. 5. **Coudre** *(szyć)*.

Ind. pr. Je couds,
Tu couds,
Il coud,
Nous cousons,
Vous cousez,
Ils cousent,
Imp. Je cousais,
Pas. déf. Je cousis,
Nous cousîmes,
Fut. Je coudrai,
Cond. pr. Je coudrais,
Impér. Cous,
Cousons,
Cousez,
Subj. pr. Que je couse,
Que nous cousions,
Imp. Que je cousisse,
Que nous cousissions,
Part. pr. Cousant,
Pas. Cousu,
Cousue.

Odmienia się podobnież *découdre* pruć, i *recoudre* zaszyć.

§. 6. **Craindre** *(bać się)*.

Ind. pr. Je crains,
Tu crains,
Il craint,
Nous craignons,
Vous craignez,
Ils craignent,
Imp. Je craignais,
Nous craignions,
Pas. déf. Je craignis,
Nous craignîmes,
Fut. Je craindrai,
Nous craindrons,
Cond. pr. Je craindrais,
Nous craindrions,
Impér. Crains,
Craignons,
Craignez,
Subj. pr. Que je craigne,
Que nous craignions,
Imp. Que je craignisse,
Que nous craignissions,
Part. pr. Craignant,
Pas. Craint,
Crainte.

Odmieniają się tak samo: *plaindre* żałować, *contraindre* zmusić, *atteindre* dosięgać, *ceindre* opasać, *dépeindre* opisać, *déteindre* zmienić farbę, *enfreindre* przekroczyć, *éteindre* gasić, *étreindre* ścisnąć, *feindre* zmyślać, *peindre* malować, *restreindre* ograniczać, *teindre* farbować.

§. 7. **Croire** *(wierzyć)*.

Ind. pr. Je crois,
Tu crois,
Il croit,
Nous croyons,
Vous croyez,
Ils croient,
Imp. Je croyais,
Nous croyions,
Pas. déf. Je crus,
Nous crûmes,
Fut. Je croirai,
Nous croirons,
Cond. pr. Je croirais,
Nous croirions,
Impér. Crois,
Croyons,
Croyez,
Subj. pr. Que je croie,
Que nous croyions,
Imp. Que je crusse,
Que nous crussions,
Part. pr. Croyant,
Pas. Cru,
Crue.

§. 8. **Croître** *(rosnąć)*.

Ind. pr. Je croîs,
Tu croîs,
Il croît,
Nous croissons,
Vous croissez,
Ils croissent,
Imp. Je croissais,
Nous croissions,
Pas. déf. Je crûs,
Nous crûmes,
Fut. Je croîtrai,
Nous croîtrons,
Cond. pr. Je croîtrais,
Nous croîtrions,
Impér. Croîs,
Croissons,
Croissez,
Subj. pr. Que je croisse,
Que nous croissions,
Imp. Que je crûsse,
Que nous crûssions,
Part. pr. Croissant,
Pas. Crû,
Crûe

Odmieniają się tak samo: *accroître* powiększyć, *décroître* opadać (o wodzie), *recroître* odrastać i *surcroître* wyrastać.

§. 9. **Écrire** *(pisać)*.

Ind. pr. J'écris,
Tu écris,
Il écrit,
N. écrivons,
V. écrivez,
Ils écrivent.
Imp. J'écrivais,
N. écrivions,
Pas. déf. J'écrivis,
N. écrivîmes,
Fut. J'écrirai,
N. écrirons.
Cond. pr. J'écrirais,
N. écririons,
Impér. Écris,
Écrivons,
Écrivez,
Subj. pr. Que j'écrive,
Que n. écrivions,
Imp. Que j'écrivisse,
Que n. écrivissions,
Part. pr. Écrivant,
Pas. Écrit,
Écrite.

Odmieniają się podobnież: *circonscrire,* ograniczyć, *décrire,* opisać, *inscrire,* wpisać, *prescrire,* przepisać, *proscrire,* skazać na wygnanie, *récrire,* powtórnie napisać, *souscrire,* podpisać i *transcrire,* przepisać, przekopiować.

§. 10. **Joindre** *(złączyć).*

Ind. pr. Je joins,
Tu joins,
Il joint,
N. joignons,
V. joignez,
Ils joignent.
Imp. Je joignais,
N. joignions,

Pas. déf. Je joignis,
N. joignîmes,
Fut. Je joindrai,
N. joindrons,
Cond pr. Je joindrais,
N. joindrions,
Impér. Joins,
Joignons,

Joignez,
Subj. pr. Que je joigne,
Que nous joignions,
Imp. Q. je joignisse,
Q. n. joignissions,
Part. pr. Joignant,
Pas. Joint,
Jointe.

Podobnież odmieniają się: *adjoindre,* przydać, *conjoindre,* łączyć, *déjoindre,* rozłupać, *disjoindre,* rozłączyć, *enjoindre,* nakazać, *rejoindre,* dogonić.

§. 11. **Lire** *(czytać).*

Ind. pr. Je lis,
Tu lis,
Il lit,
N. lisons,
V. lisez.
Ils lisent.
Imp. Je lisais,
N. lisions,

Pas. déf. Je lus,
N. lûmes,
fut. Je lirai,
N. lirons.
Cond. pr. Je lirais,
N. lirions,
Imp. Lis,
Lisons,

Lisez,
Subj. pr. Que je lise,
Q. n. lisions,
Imp. Que je lusse,
Q. n. lussions,
Part. pr. Lisant,
pas. Lu,
Lue.

Tak samo: *élire,* wybrać, *réélire,* na nowo wybrać, *relire,* przeczytać.

§. 12. **Maudire** *(przekląć).*

Ind. pr. Je maudis,
Tu maudis,
Il maudit,
N. maudissons,
V. maudissez,
Ils maudissent.
Imp. Je maudissais,
N. maudissions,

Pas. déf. Je maudis,
N. maudîmes,
fut. Je maudirai,
N. maudirons,
Cond. pr. Je maudirais,
N. maudirions,
Imp. Maudis,
Maudissons,

Maudissez,
Subj. pr. Que je maudisse.
Q. n. maudissions,
imp. Que je maudisse,
Q. n. maudissions,
part. pr. Maudissant,
Pas. Maudit,
Maudite.

§. 13. **Médire** *(obmawiać).*

Ind. pr. Je médis,
Tu médis.
Il médit,
N. médisons,
V. médisez,
Ils médisent.

imp. Je médisais,
Pas. déf. Je médis,
N. médîmes.
fut. Je médirai,
Cond. pr. Je médirais,
Impér. Médis,

Médisons,
Médisez,
Subj. pr. Que je médise,
imp. Que je médisse,
Part. pr. médisant,
pas. médit. *(nieodm.)*

Odmieniają tak samo: *contredire,* sprzeciwiać się, *se dédire,* wyprzeć się, *interdire,* zabronić, *prédire,* przepowiedzieć.

§. 14. **Mettre** *(kłaść).*

Ind. pr. Je mets,
Tu mets,
Il met,
N. mettons,
V. mettez,
Ils mettent.
Imp. Je mettais,

Pas. déf. Je mis,
N. mîmes,
Fut. Je mettrai,
Cond. pr. Je mettrais,
Imper. Mets,
Mettons,
Mettez,

Subj. pr. Que je mette,
Q. n. mettions,
Imp. Que je misse,
Q. n. missions,
Part. pr. Mettant.
pas. Mis, mise.

Odmieniają się tak samo: *admettre,* przypuścić, *omettre,* opuścić, *permettre,* pozwolić, *promettre,* obiecać, *remettre,* napowrót położyć, *soumettre,* podbić, *transmettre,* przelewać, *commettre,* popełnić, *démettre,* zwichnąć, *émettre,* puścić w obieg, *s'entremettre,* wdawać się.

§. 15. **Moudre** *(mleć)*.

Ind. pr. Je mouds,
Tu mouds,
Il moud,
N. moulons,
V. moulez,
Ils moulent,
Imp. Je moulais,
N. moulions,
Pas. déf. Je moulus,
N. moulûmes,
Fut. Je moudrai.
Cond. pr. Je moudrais,
Impér. Mouds,
Moulons,
Moulez,
Subj. pr. Que je moule,
Q. n. moulions,
Imp. Que je moulusse,
Q. n. moulussions,
Part. pr. Moulant,
Pas. Moulu.
Moulue.

Odmienia się tak samo: *émoudre,* ostrzyć, *remoudre,* przepuścić jeszcze raz przez młyn, i *rémoudre,* wyostrzyć.

§. 16. **Naître** (*urodzić się*) (**être**).

Ind. pr. Je nais,
Tu nais,
Il naît,
N. naissons,
V. naissez,
Ils naissent.
Imp. Je naissais,
Pas. déf. Je naquis,
N. naquîmes,
Pas. indéf. Je suis né,
N. sommes nés,
Fut. Je naîtrai,
Cond. pr. Je naîtrais,
Impér. Nais,
Naissons,
Naissez,
Subj. pr. Que je naisse,
Q. n. naissions,
Imp. Q. je naquisse,
Q. n. naquissions,
Part. pr. Naissant,
Pas. Né, née.

Renaître, odrodzić się, nie ma *part. passé,* a zatem nie ma czasów złożonych; w czasach prostych odmienia się jak *naître.*

§. 17. **Nuire** *(szkodzić)*.

Ind. pr. Je nuis,
Tu nuis,
Il nuit,
Nous nuisons,
Vous nuisez,
Ils nuisent.
Imp. Je nuisais.
Nous nuisions,
Pas. déf. Je nuisis,
Nous nuisîmes,
Fut. Je nuirai,
Nous nuirons,
Cond. pr. Je nuirais,
Impér. Nuis,
Nuisons,
Nuisez,
Subj. pr. Que je nuise,
Que nous nuisions,
Imp. Que je nuisisse,
Que nous nuisissions,
Part. pr. Nuisant,
Pas. Nui *(nieodm.)*

Tak samo: *instruire,* uczyć. **Part. pas.** *Instruit, Instruite.*

§. 18. **Oindre** *(pocierać)*.

Ind. pr. J'oins,
Tu oins,
Il oint,
Nous oignons,
Vous oignez,
Ils oignent.
Imp. J'oignais,
Pas. déf. J'oignis,
Fut. J'oindrai,
Cond. pr. J'oindrais,
Impér. Oins,
Oignons,
Oignez,
Subj. pr. Que j'oigne,
Imp. Que j'oignisse,
Que nous oignissions,
Part. pr. Oignant,
Pas. Oint,
Ointe.

§. 19. **Paraître** *(pokazywać się)*.

Ind. pr. Je parais,
Tu parais,
Il paraît,
Nous paraissons,
Vous paraissez,
Ils paraissent.
Imp. Je paraissais,
Nous paraissions,
Pas. déf. Je parus,
Nous parûmes.
Fut. Je paraîtrai,
Cond. pr. Je paraîtrais,
Impér. Parais,
Paraissons,
Paraissez,
Subj. pr. Que je paraisse,
Que nous paraissions,
Imp. Que je parusse,
Que nous parussions,
Part. pr. Paraissant,
Pas. Paru,
Parue.

Odmieniają się tak samo: *apparaître,* pokazywać się, *comparaître,* stawić się, *disparaître,* zniknąć, *reparaître,* znowu się zjawić, *connaître,* znać, *reconnaître,* poznać i *méconnaître,* nie poznać.

§. 20. **Plaire** *(podobać się).*

Ind. pr. Je plais,
Tu plais,
Il plaît,
Nous plaisons,
Vous plaisez,
Ils plaisent.
Imp. Je plaisais,
Nous plaisions,

Pas. déf. Je plus,
Nous plûmes,
Fut. Je plairai,
Cond. pr. Je plairais,
Nous plairions,
Impér. Plais,
Plaisons
Plaisez,

Subj. pr. Que je plaise,
Que nous plaisions,
Imp. Que je plusse,
Que nous plussions,
Part. pr. Plaisant,
Plu, *(nieodm.)*

Odmieniają się według tego: *déplaire,* niepodobać się i *se complaire,* upodobać sobie w czém.

§. 21. **Prendre** *(wziąć).*

Ind. pr. Je prends,
Tu prends,
Il prend,
Nous prenons,
Vous prenez,
Ils prennent.
Imp. Je prenais,

Passé déf. Je pris,
Nous prîmes,
Fut. Je prendrai,
Cond. pr. Je prendrais,
Impér. Prends,
Prenons,
Prenez.

Subj. pr. Que je prenne,
Que nous prenions,
Que vous preniez,
Qu'ils prennent,
Imp. Que je prisse,
Part. pr. Prenant,
Pas. Pris, prise,

Uwaga. Litera *n* podwaja się przed *e* niemém.

Odmieniają się podobnież: *apprendre,* uczyć się, *comprendre,* rozumieć, *désapprendre,* zapomnieć, *entreprendre,* przedsięwziąść, *se méprendre,* omylić się, *rapprendre,* na nowo się nauczyć, *reprendre,* wziąć na nowo, *surprendre,* zaskoczyć.

§. 22. **Résoudre** *(rozwiązać, obrócić w co).*

Ind. pr. Je résous,
Tu résous,
Il résout,
Nous résolvons,
Vous résolvez,
Ils résolvent.
Imp. Je résolvais,
N. résolvions,

Pas. déf. Je résolus,
Nous résolûmes,
Fut. Je résoudrai,
Nous résoudrons,
Cond pr. Je résoudrais,
Imper. Résous,
Résolvons,
Résolvez,

Subj. pr. Que je résolve,
Que nous résolvions,
Imp. Que je résolusse,
Que nous résolussions,
Part. pr. Résolvant,
Pas. Résolu, rozwiązany,
Résolue.
(nieodm), Résous, obrócony.

§. 23. **Rire** *(śmiać się).*

Ind. pr. Je ris,
Tu ris,
Il rit,
Nous rions,
Vous riez,
Ils rient.
Imp. Je riais,
Nous riions,

Pas. déf. Je ris,
Nous rîmes,
Fut. Je rirai,
Nous rirons,
Cond. pr. Je rirais,
Impér. Ris,
Rions,
Riez,

Subj. pr. Que je rie,
Que nous riions,
Imp. Que je risse,
Que nous rissions,
Part. pr. Riant,
Pas. Ri *(nieodm).*

Tak samo: *sourire,* uśmiechać się.

§. 24. **Rompre** *(złamać).*

Ind. pr. Je romps
Tu romps,
Il rompt,
Nous rompons,
Vous rompez,
Ils rompent.

Imp. Je rompais,
Pas. déf. Je rompis,
Fut. Je romprai,
Cond. pr. Je romprais,
Impér. Romps,
Rompons,

Rompez,
Subj. pr. Que je rompe,
imp. Que je rompisse,
Part. pr. Rompant,
Pas. Rompu,
Rompue.

Odmienia się tak samo: *corrompre,* psuć i *interrompre,* przerwać.

§. 25. **Suffire** (*wystarczać*).

Ind. pr. Je suffis,
Tu suffis,
Il suffit,
Nous suffisons,
Vous suffisez,
Ils suffisent.
Imp. Je suffisais,
Nous suffisions,
Pas. déf. Je suffis,
Nous suffîmes,
Fut. Je suffirai,
Cond. pr. Je suffirais,
Impér. Suffis,
Suffisons,
Suffisez,
Subj. pr. Que je suffise,
Que nous suffisions,
Imp. Que je suffisse,
Que nous suffissions.
Part. pr. Suffisant.
Pas. Suffi.

§. 26. **Suivre** (*iść za kim*).

Ind. pr. Je suis,
Tu suis,
Il suit,
Nous suivons,
Vous suivez,
Ils suivent.
Imp. Je suivais,
Pas. déf. Je suivis,
Fut. Je suivrai,
Cond pr. Je suivrais,
Impér. Suis,
Suivons,
Suivez,
Subj. pr. Que je suive,
Imp. Que je suivisse,
Part. pr. Suivant,
Pas. Suivi,
Suivie.

Odmienia się tak samo: *poursuivre*, ścigać.

§. 27. **Taire** (*zamilczeć*).

Ind pr. Je tais,
Tu tais,
Il tait,
Nous taisons,
Vons taisez,
Ils taisent.
Imp. Je taisais,
Pas. déf. Je tus,
Nous tûmes,
Fut. Je tairai,
Cond. pr. Je tairais,
Impér. Tais,
Taisons,
Taisez,
Subj. pr. Que je taise,
Imp. Que je tusse,
Part. pr. Taisant,
Pas. Tu, tue.

§. 28. **Vaincre** (*zwyciężyć*).

nd. pr. Je vaincs,
Tu vaincs,
Il vainc,
Nous vainquons,
Vous vainquez,
Ils vainquent.
Imp. Je vainquais,
Pas. déf. Je vainquis,
Fut. Je vaincrai,
Nous vaincrons,
Cond. pr. Je vaincrais,
Impér, Vaincs,
Vainquons,
Vainquez,
Subj. pr. Que je vainque,
Que nous vainquions,
Imp. Que je vainquisse,
Que nous vainquissions,
Part. pr. Vainquant,
Pas. Vaincu,
Vaincue.

Tak samo odmienia się: *convaincre*, przekonać.

§. 29. **Vivre** (*żyć*).

Ind. pr. Je vis,
Tu vis,
Il vit,
Nous vivons,
Vous vivez,
Ils vivent.
Imp. Je vivais,
Nous vivions,
Pas. déf. Je vécus,
Nous vécûmes,
Fut. Je vivrai,
Nous vivrons,
Cond. pr. Je vivrais.
Nous vivrions,
Impér. Vis,
Vivons,
Vivez,
Subj. pr. Que je vive,
Imp. Que je vécusse,
Que nous vécussions,
Part. pr. Vivant,
Pas. Vécu (*nieodm.*)

Odmieniają się podobnież: *revivre*, odżyć i *survivre* przeżyć.

Czasowniki nieforemne.
(Verbes irréguliers).

Czasownikami nieforemnemi nazywają się te, których czasy pochodne nie urabiają się prawidłowo.

Odmiany ich są następujące:

I^a Konjugacya. — Ire Conjugaison.

§. 1. **Aller** *(iść)* **(être)**

Ind. pr. Je vais,
Tu vas,
Il va,
Nous allons,
Vous allez,
Ils vont,
Imp. J'allais,
Nous allions,
Pas. déf. J'allai,
Nous allâmes,
Pas. ind. Je suis allé,
Nous sommes allés,
Fut. J'irai,
Nous irons,
Cond. pr. J'irais,
Nous irions,
Impér. Va,
Allons,
Allez,
Subj. pr. Que j'aille,
Que tu ailles,
Qu'il aille,
Que nous allions,
Que vous alliez,
Qu'ils aillent,
Imp. Que j'allasse,
Que nous allassions,
Inf. pr. Aller,
Pas. Être allé,
Part. pr. Allant,
Passé. Allé,
allée,
étant allé.

S'en aller odejść, odmienia sie jak *aller.* — W czasach złożonych stawia się posiłk. *être,* między *en* i *allé: Je m'en suis allé.* **Impér.** *Va-t'en,* allons-nous-en, allez-vous-en.

§. 2. **Envoyer** *(posłać).*

Ind. pr. J'envoie,
Tu envoies,
Il envoie,
Nous envoyons,
Vous envoyez,
Ils envoient,
Imp. J'envoyais,
Nous envoyions,
Pas. déf. J'envoyai,
Nous envoyâmes,
Fut. J'enverrai,
Nous enverrons,
Cond. pr. J'enverrais,
Nous enverrions,
Impér. Envoie,
Envoyons,
Envoyez,
Subj. pr. Que j'envoie,
Que tu envoies,
Qu'il envoie,
Que nous envoyions,
Que vous envoyiez,
Qu'ils envoient,
Imp. Que j'envoyasse,
Que nous envoyassions,
Part. pr. Envoyant,
Pas. Envoyé, envoyée,
Ayant envoyé.

Renvoyer odesłać, tak samo się odmienia.

II^a Konjugacya. — II^re Conjugaison.

§. 1. **Acquérir** *(nabyć).*

Ind. pr. J'acquiers,
Tu acquiers,
Il acquiert,
Nous acquérons,
Vous acquérez,
Ils acquièrent,
Imp. J'acquérais,
Nous acquérions,
Pas. déf. J'acquis,
Nous acquîmes,
Fut. J'acquerrai,
Nous acquerrons,
Cond. pr. J'acquerrais,
Nous acquerrions,
Impér. Acquiers,
Acquérons,
Acquérez,
Subj. pr. Que j'acquière,
Que tu acquières,
Qu'il acquière,
Que nous acquérions,
Que vous acquériez,
Qu'ils acquièrent,
Imp. Que j'acquisse,
Part. pr. Acquérant,
Pas. Acquis,
Acquise.

Odmieniają się tak samo: *conquérir* zdobywać, *s'enquérir* wypytywać się, *requérir* prosić o co, i *reconquérir* odzyskać zabory.

§. 2. **Courir** *(biedz).*

Ind. pr. Je cours,
Tu cours,
Il court,
Nous courons,
Vous courez,
Ils courent,
Imp. Je courais,
Nous courions,
Pas. déf. Je courus,
Nous courûmes,
Fut. Je courrai,
Nous courrons,
Cond. pr. Je courrais,
Nous courrions,
Impér. Cours,
Courons,
Courez,
Subj. pr. Que je coure,
Que nous courions,
Imp. Que je courusse,
Que nous courussions,
Part. pr. Courant,
Pas. Couru,
Courue.

Tak samo się odmieniają: *accourir* przybiegać, *concourir* ubiegać się, *discourir* prawić, *encourir* ściągnąć na siebie, *parcourir* przebiedz, *recourir* udawać się i *secourir* wspierać.

§. 3. **Cueillir** *(zrywać).*

Ind. pr. Je cueille,
Tu cueilles,
Il cueille,
Nous cueillons,
Vous cueillez,
Ils cueillent,
Imp. Je cueillais,
Pas. déf. Je cueillis,
Fut. Je cueillerai,
Nous cueillerons,
Cond. pr. Je cueillerais,
Impér. Cueille,
Cueillons,
Cueillez,
Subj. pr. Que je cueille,
Imp. Que je cueillisse,
Part. pr. Cueillant,
Pas. Cueilli,
Cueillie.

Podobnież odmieniają się: *accueillir* przyjąć i *recueillir* zebrać (zboże, itp.)

§. 4. **Mourir** *(umrzeć)* (être).

Ind. pr. Je meurs,
Tu meurs,
Il meurt,
Nous mourons,
Vous mourez,
Ils meurent,
Imp. Je mourais,
Pas. déf. Je mourus,
Pas. indéf. Je suis mort,
Nous sommes morts,
Futur. Je mourrai,
Nous mourrons,
Cond. pr. Je mourrais,
Nous mourrions,
Impér. Meurs,
Mourons,
Mourez,
Subj. pr. Que je meure,
Que tu meures,
Qu'il meure,
Que nous mourions,
Que vous mouriez,
Qu'ils meurent,
Imp. Que je mourusse,
Part. pr. Mourant,
Pas. Mort,
Morte,
Étant mort,

§. 5. **Tenir** *(trzymać).*

Ind. pr. Je tiens,
Tu tiens,
Il tient,
Nous tenons,
Vous tenez,
Ils tiennent,
Imp. Je tenais,
Nous tenions,
Pas. déf. Je tins,
Tu tins,
Il tint,
Nous tînmes,
Vous tîntes,
Ils tinrent,
Fut. Je tiendrai,
Nous tiendrons,
Cond. pr Je tiendrais,
Nous tiendrions,
Impér. Tiens,
Tenons,
Tenez,
Subj. pr. Que je tienne,
Que tu tiennes,
Qu'il tienne,
Que nous tenions,
Que vous teniez,
Qu'ils tiennent,
Imp. Que je tinsse,
Que tu tinsses,
Qu'il tînt,
Que nous tinssions,
Que vous tinssiez,
Qu'ils tinssent,
Part. pr. Tenant,
Pas. Tenu,
Tenue.

Uwaga. Litera *n* podwaja się przed *e* niemém: ils tie*nn*ent.

Odmieniają się tak samo: *s'abstenir* wstrzymywać się, *appartenir* należeć, *détenir* zatrzymać, *entretenir* utrzymywać, *maintenir* utrzymać, *obtenir* otrzymać, *retenir* zatrzymać, *soutenir* utrzymywać.

§. 6. **Venir** *(przyjść)* (être).

Ind. pr. Je viens,
Tu viens,
Il vient,
Nous venons,
Vous venez,
Ils viennent,
Imp. Je venais,
Pas. déf. Je vins,
Tu vins,
Il vint,
Nous vînmes,
Vous vîntes,
Ils vinrent,
Pas. indéf. Je suis venu,
Nous sommes venus,
Fut. Je viendrai,
Cond. pr. Je viendrais,
Impér. Viens,
Venons,
Venez,
Subj. pr. Que je vienne,

Que tu viennes,
Qu'il vienne,
Que nous venions,
Que vous veniez,
Qu'ils viennent,

Imp. Que je vinsse,
Que tu vinsses,
Qu'il vînt,
Que nous vinssions,

Que vous vinssiez,
Qu'ils vinssent,
Part. pr. Venant,
Pas. Venu,
Venue.

Uwaga. Litera *n* podwaja się przed *e* niemém: Que je *tienne*.

Odmieniają się podobnież: ***circonvenir*** oszukać, ***contrevenir*** przekroczyć zakaz, ***convenir*** zgodzić się, ***devenir*** stać się, ***disconvenir*** niezgadzać się, ***intervenir*** wdać się, ***parvenir*** zajść gdzie, ***prévenir*** uprzedzić, ***provenir*** pochodzić, ***se souvenir*** przypominać sobie, ***se ressouvenir*** przypomnieć sobie, ***revenir*** wrócić, ***survenir*** nagle zaskoczyć, ***subvenir*** przyjść w pomoc.

III^a Konjugacya. — III^re Conjugaison.

§. 1. **Asseoir** *(posadzić kogo).*

Ind. pr. J'assieds,
Tu assieds,
Il assied,
Nous asseyons,
Vous asseyez,
Ils asseyent,
Imp. J'asseyais,
Nous asseyions,
Pas. déf. J'assis,
Nous assîmes,
Fut. J'assiérai, *albo*
J'asseyerai,
Nous assiérons, *albo*
Nous asseyerons,
Cond. pr. J'assiérais, *albo*
J'asseyerais,
Impér. Assieds,
Asseyons,
Asseyez,

Subj. pr. Que j'asseye,
Que tu asseyes,
Qu'il asseye,
Que nous asseyions,
Que vous asseyiez,
Qu'ils asseyent,
Imp. Que j'assisse,
Que nous assissions,
Part. pr. Asseyant,
Passé. Assis, Assise,

Ind. pr. J'assois,
Tu assois,
Il assoit,
Nous assoyons,
Vous assoyez,
Ils assoient,
Imp. J'assoyais,
Nous assoyions,
Pas. déf. J'assis,
Nous assîmes,
Fut. J'assoirai,
Nous assoirons,
Cond. pr. J'assoirais,
Impér. Assois,
Assoyons,
Assoyez,
Subj. pr. Que j'assoie,
Que tu assoies,
Qu'il assoie,
Que nous assoyions,
Que vous assoyiez,
Qu'ils assoient,
Imp. Que j'assisse,
Part. pr. Assoyant,
Pas. Assis,
Assise.

Odmienia się tak samo: ***rasseoir*** na nowo zasadzić i ***s'asseoir*** usiąść.

§. 2. **Avoir** *(mieć)* stronę 3.

§. 3. **Mouvoir** *(ruszać).*

Ind. pr. Je meus,
Tu meus,
Il meut,
Nous mouvons,
Vous mouvez,
Ils meuvent,
Imp. Je mouvais,
Pas. déf. Je mus,
Tu mus,

Il mut,
Nous mûmes,
Vous mûtes,
Ils murent,
Fut. Je mouvrai,
Nous mouvrons,
Cond. pr. Je mouvrais,
Impér. Meus,
Mouvons,
Mouvez,

Subj. pr. Que je meuve,
Que tu meuves,
Qu'il meuve,
Que nous mouvions,
Que vous mouviez,
Qu'ils meuvent,
Imp. Que je musse,
Part. pr. Mouvant,
Pas. Mû, mue.

Émouvoir wzruszać, tak samo się odmienia.

§. 4. **Pouvoir** *(módz).*

Ind. pr. Je peux, *albo* je puis,
Tu peux,
Il peut,
Nous pouvons,
Vous pouvez,
Ils peuvent,

Imp. Je pouvais,
Pas. déf. Je pus,
Nous pûmes,
Fut. Je pourrai,
Nous pourrons,
Cond. pr. Je pourrais,

Impér. Peux,
Pouvons,
Pouvez,
(mało używany)
Subj. pr. Que je puisse,
Que tu puisses,

Qu'il puisse,
Que nous puissions,

Que vous puissiez,
Qu'ils puissent,
Imp. Que je pusse,

Part. pr, Pouvant,
Pas, Pu, *(bez rodzaju żeńskiego)*.

Uwaga. W formie pytającéj używa się *puis-je?* a nigdy *peux-je?*

§. 5. **Prévaloir** *(przemódz)*.

Ind. pr. Je prévaux,
Tu prévaux,
Il prévaut,
Nous prévalons,
Vous prévalez,
Ils prévalent,
Imp. Je prévalais,

Pas. déf. Je prévalus,
Fut. Je prévaudrai,
Nous prévaudrons,
Cond. pr. Je prévaudrais,
Impér. Prévaux,
Prévalons,
Prévalez.

Subj. pr. Que je prévale,
Que nous prévalions,
Imp. Que je prévalusse,
Que n. prévalussions,
Part. pr. Prévalant,
Pas. Prévalu,
Prévalue.

§. 6. **Savoir** *(wiedzieć)*.

Ind. pr. Je sais,
Tu sais,
Il sait,
Nous savons,
Vous savez,
Ils savent.
Imp. Je savais,
Nous savions,

Pas. déf. Je sus,
Nous sûmes,
Fut. Je saurai,
N. saurons,
Cond. Prés. Je saurais,
N. saurions,
Impér. Sache,
Sachons,

Sachez,
Subj. pr. Que je sache,
Que nous sachions,
Imp. Que je susse,
Que n. sussions
Part. pr. Sachant,
Pas. Su, Sue,

§. 7. **Valoir** *(być wartym)*.

Ind. pr. Je vaux,
Tu vaux,
Il vaut,
Nous valons,
Vous valez,
Ils valent.
Imp. Je valais,
Nous valions,
Pas. déf. Je valus,

Nous valûmes,
Fut. Je vaudrai,
Nous vaudrons,
Cond. pr. Je vaudrais,
Impér. Veux,
Valons,
Valez.
Subj. pr. Que je vaille,
Que tu vailles.

Qu'il vaille,
Que nous valions,
Que vous valiez,
Qu'ils vaillent.
Imp. Que je valusse,
Part. pr. Valant,
Pas. Valu,
Value,

Équivaloir, znaczyć tyle co, i *revaloir*, odwdzięczyć, odmieniają się tak samo.

§. 8. **Voir** *(widzieć)*.

Ind. pr. Je vois,
Tu vois,
Il voit,
Nous voyons,
Vous voyez,
Ils voient.
Imp. Je voyais,
Nous voyions,
Pas. déf. Je vis,

Nous vîmes,
Fut. Je verrai,
Nous verrons,
Cond. pr. Je verrais,
Nous verrions,
Impér. Vois,
Voyons,
Voyez,
Subj. pr. Que je voie,

Que tu voies,
Qu'il voie,
Que nous voyions,
Que vous voyiez,
Qu'ils voient.
Imp. Que je visse,
Que nous vissions,
Part. pr. Voyant,
Pas. Vu, vue.

Odmieniają się podobnież: *entrevoir*, widzieć niewyraźnie. i *revoir*, na nowo ujrzeć.

§. 9. **Vouloir** *(chcieć)*.

Ind. pr. Je veux,
Tu veux,
Il veut,
Nous voulons,
Vous voulez,
Ils veulent.
Imp. Je voulais,
Nous voulions,
Pas. déf. Je voulus,
Nous voulûmes,

Fut. Je voudrai,
Nous voudrons,
Cond. pr. Je voudrais,
Nous voudrions,
Impér. Veux,
Voulons,
Voulez.
(mało używany).
Veuillez,
(często używany).

Snbj. pr. Que je veuille,
Que tu veuilles,
Qu'il veuille,
Que nous voulions,
Que vous vouliez,
Qu'ils veuillent.
Imp. Que je voulusse,
Part. pr. Voulant,
Pas. Voulu,
Voulue.

IVª Konjugacya. IVᵉ Conjugaison.

§. 1. **Boire** *(pić)*.

Ind pr. Je bois,
Tu bois,
Il boit,
Nous buvons,
Vous buvez,
Ils boivent.
Imp. Je buvais,
Nous buvions,
Pas. déf. Je bus,
Nous bûmes,
Fut. Je boirai,
Nous boirons,
Cond. pr. Je boirais,
Nous boirions,
Impér. Bois,
Buvons,
Buvez,
Subj. pr. Que je boive,
Que tu boives,
Qu'il boive,
Que nous buvions,
Que vous buviez,
Qu'ils boivent.
Imp. Que je busse,
Que nous bussions,
Part. pr. Buvant,
Pas. Bu, bue.

§. 2. **Être** *(być)*. (patrz stronę 4).

§. 3. **Dire** *(powiedzieć)*.

Ind. pr. Je dis,
Tn dis,
Il dit,
Nous disons.
Vous dites,
Ils disent.
Imp. Je disais,
Pas. déf. Je dis.
Nous dîmes,
Fut. Je dirai,
Cond. pr. Je dirais,
Impér. Dis,
Disons,
Dites,
Subj. pr. Que je dise,
Que nous disions,
Imp. Que je disse,
Que nous dissions,
Part. pr. Disant.
Passé. Dit,
Dite.

Czasownik *redire*, powtarzać, odmienia się tak samo *tylko*.

§. 4. **Faire** *(robić)*.

Ind. pr. Je fais,
Tu fais,
Il fait,
Nous faisons,
Veus faites,
Ils font,
Imp. Je faisais,
Nous faisions,
Pas. déf. Je fis,
Nous fîmes,
Fut. Je ferai,
Nous ferons,
Cond. pr. Je ferais,
Nous ferions,
Impér. Fais,
Faisons,
Faites,
Subj. pr. Que je fasse,
Que tu fasses,
Qu'il fasse,
Que nous fassions,
Que vous fassiez,
Qu'ils fassent,
Imp. Que je fisse,
Que nous fissions,
Part. pr. Faisant,
Pas. Fait,
Faite.

Odmienieją się tak samo: *contrefaire*, podrzeźniać, *défaire*, pozbyć się, *refaire*, znowu co zrobić, *satisfaire*, zadowolnić, *surfaire*, za nadto żądać.

Czasowniki ułomne.

(Verbes défectifs).

Czasowniki ułomne są te, które nie mają jednego lub kilku czasów, albo osób. Są one foremne lub nieforemne. Gwiazdka (*) przed czasownikiem oznacza, że jest nieforemnym.

Jeżeli czasu pierwotnego nie ma, to i pochodnich od niego także nie bywa.

Iª Konjugacya. Iʳᵉ Conjugaison.

Bayer *(aux corneilles)*, gapić się. Bayant. (**Part. pas.** brakuje). Je baye, je bayais, je bayai, je bayerai. je bayerais, baye, que je baye, que je bayasse.
W przénośném znaczeniu *bayer*, znaczy pragnać. — Czasy tu dane odmieniają się całe.

Béer gapić się. — Używa się tylko w **Part. prés.**: Béant i jako przymiotnik béant, béante, rozdziawiony.

Puer cuchnąć. — Według akademii francuskiéj następujące czasy tylko są używane: 1) **Ind. pr.** Je pue, itd.; 2) **Imp.** Je pu*ais* itd.; 3) **Fut.** Je pu*erai* itd.; 4) **Cond. pr.** Je pu*erais* itd.; 5) **Inf. pr.** pu*er*.

IIª Konjugacya. IIᵉ Conjugaison.

* **Avenir** albo **Advenir** nastąpić. — Używa się tylko w trzecich osobach.

Défaillir słabnąć. — Używa się tylko: 1) w liczbie mnogiéj od **Ind. pr.**: Nous défaill*ons*; vous défaill*ez*, ils défaill*ent;* 2) **Imp.** Je défaill*ais* itd.; 3) **Passé déf.** Je défaill*is* itd., 4) **Pas. indéf.** J'ai défaill*i* itd.; 5) **Inf. pr.** Défaillir.

* **Faillir** popełnić błąd, chybić w czém. — Czasy używane są: 1) **Inf. pr.** faillir: 2) **Pas. déf.** Je faill*is* itd.; **Part. pas.** failli, i czasy złożone odmieniające się z słowem posiłk. *avoir*.

Férir uderzyć. — Stary wyraz, który się używa tylko w tém zdaniu: *sans coup férir*, bez wystrzału, bez trudności.

Gésir leżeć. — **Infinitif** już nie używany. Oto czasy, które są jeszcze w użyciu. **Ind. pr.** Il gît, Nous gisons, Vous gisez, Ils gisent. **Imp.** Je gisais, tu gisais, Il gisait, nous gisions, vous gisiez, ils gisaient. **Part. pr.** Gisant. Ztąd wzięte wyrażenie: *Ci-gît*, (Tu spoczywa), które piszą na nagrobkach.

Issir pochodzić. — Używany jest tylko **Part. pas.** Issu, issue.

* **Mésavenir** zdarzyć się (o czem złém). — Używa się tylko w 3éj osobie liczby pojedynczéj i odmienia się według *venir*. W czasach złożonych *être*.

Ouïr słyszeć. — Dawny czasownik dziś używany tylko w następujących czasach: **Pas. déf.** J'ouïs, tu ouïs. il ouït, nous ouïmes, vous ouïtes, ils ouïrent **Subj. imp.** Que j'ouïsse itd. **Inf. pr.** ouïr, i czasy złożone z **part. passé**: *ouï* i słowem posiłk. *avoir*.

Quérir pójść po kogo, co. — Używa się tylko w **Inf. pr.** z czasownikami *aller, venir, envoyer*, np. *Il est allé quérir du vin*, poszedł po wino.

Rouir moczyć len, konopie. — Używa się tylko w **Inf. pr.**, w 3éj osobie liczby pojedynczéj od **Ind. pr.** il rouit, i w w **Part. pas.** roui, rouie, namoczony.

Saillir ma dwa znaczenia:

1) trysnąć, wytrysnąć, (mówiąc o płynach) i odmienia się foremnie wedłng *finir*. Jednakże używa się tylko w **Inf. pr.** i w 3éj osobie niektórych czasów.

* 2) wystawać (w architekturze)· — W tym sensie odmienia się tylko w 3 osobie liczby pojedynczéj następujacych czasów: **Ind. pr.** Il saille. **Imp.** Il saillait. **Fut.** Il saillera. **Cond. pr.** Il saillerait. **Subj. pr.** Qu'il saille. **Imp.** Qu'il saillît. **Inf. pr.** Saillir, **Part. pr.** Saillant.

III^a Konjugacya. IIIe Conjugaison.

Apparoir pokazać się. — Wyrażenie prawnicze. Używa się tylko w **Inf. pr.**: Il a fait *apparoir* son bon droit, (udowodnił swoje prawo) i w 3 osobie liczby pojedynczéj od **Ind. pr.** *Il appert,* pokazuje się, widać z....

Choir upaść. — Używa się tylko w **Inf. pr.** i **Part. pas.** *chu, chue.*

Décevoir zawieść. — Używa się tylko w **Part. pas.** *déçu, déçue,* i w czasach złożonych z słowem posiłk. *avoir.*

* **Déchoir** upadać. — Oto konjugacya tego czasownika:

Ind. pr. Je déchois,
Tu déchois,
Il déchoit,
Nous déchoyons,
Vous déchoyez,
Ils déchoient.
Imp. *(nie ma).*
Pas. déf. Je déchus, itd·
Nous déchûmes, itd.

Passé indéf. J'ai albo
Je suis déchu, itd.
Fut. Je décherrai, itd.
Nous decherrons, itd.
Cond. pr. Je décherrais, itd.
Nous décherrions, itd.
Impér. *(nie ma).*

Subj. pr. Que je déchoie, itd.
Que nous déchoyions, itd.
Qu'ils déchoient.
Imp. Que je déchusse, itd.
Que nous déchussions, itd.
Inf. pr. Déchoir.
Part. pr. *(nie ma).*
Part. pas. Déchu, déchue,
ayant déchu.

Ten czasownik jest częściéj używany w czasach złożonych.

* **Échoir** przypadać.

Ind. pr. Il échoit, *albo*
il échet.
Imp. *(nie ma).*
Pas. déf. J'échus, itd.
Nous échûmes, itd.

Fut. J'écherrai itd.
Nous écherrons, itd.
Cond. pr. J'écherrais, itd.
Nous écherrions, itd.
Imp. *(nie ma).*
Sub. pr. *(nie ma).*

Imp. Que j'échusse, itd.
Q. n. échussions, itd.
Part. pr. Echéant,
pas. Échu, échue, étant
échu.

Czasy złożone odmieniają się ze słowem posiłk. *être.*

* **Falloir** być potrzebném.

Ind. pr. Il faut,
Imp. Il fallait,
Pas. déf. Il fallut,
Pas. indéf. Il a fallu,

Fut. Il faudra,
Cond. pr. Il faudrait,
Impér. *(brakuje).*
Snbj. pr. Qu'il faille,

Imp. Qu'il fallût,
Part. pr. *(nie ma).*
pas fallu (bez rodzaju
żeńskiego), ayant fallu.

Pleuvoir padać (deszcz).

Ind. pr. Il pleut,
Imp. Il pleuvait,
Pas. déf. Il plut.
Pas indéf. Il a plu,

Fut. Il pleuvra,
Cond. pr. Il pleuvrait,
Impér. *(nie ma).*
Subj pr. Qu'il pleuve,
Imp. Qu'il plût,

Inf. pr. Pleuvoir,
Part. pr. Pleuvant.
Pas. Plu *(bez rodz. żeńskiego)*
ayant plu.

Promouvoir wynieść na wyższą godność. — Używa się tylko w **Part. pas**: *promu, promue* i w czasach złożonych (słow. posił. *avoir*).

Ravoir odzyskać. Tylko w **Inf. prés.**

* **Seoir** ma dwa znaczenia.

1) (siedzieć), używa się tylko: *a)* w **Part. pr.** *séant,* zasiadając; *b)* w **Part. pas.** *sis, sise;* położony i *c)* w **Impér.** *sieds-toi,* zamiast *assieds toi,* usiądź.

2) (być przyzwoitém, być do twarzy), używa się jak następuje:

Ind. pr. Il sied, Ils siéent, **Imp.** Il seyait, **Fut.** Il siéra, Ils sieront, **Cond. pr.** Il siérait, Ils siéraient.

Odmienia się tak samo: *messeoir,* nie przystawać komu.

IV[a] Konjugacya. IVe Conjugaison.

Absoudre rozgrzeszyć.

Ind. pr. J'absous, Tu absous, Il absout, Nous absolvons, Qous absolvez, Ils absolvent. **Imp.** J'absolvais, itd, **Pas. déf.** *(nie ma).* **Fut.** J'absoudrai, itd. **Cond. pr.** J'absoudrais, itd. **Impér.** Absous, Absolvons, Absolvez, **Subj. pr.** Que j'absolve, itd. **Imp.** *(nie ma).* **Part pr.** Absolvant, **pas.** Absous, absoute, Ayant absous.

Odmienia się według tego: *dissoudre,* rozwiązać.

Accroire używa się tylko w **inf pr.** i z czasownikiem *faire,* np. *faire accroire,* wmówić co w kogo.

Mécroire niewierzyć. — Używa się teraz tylko w zdaniu przysłowiu: *Il est dangereux de croire et de mécroire.*

Braire ryczeć o ośle. — Używa się w **Inf. pr.** braire, **Ind. pr.** Il bruit, ils braient; **Fut.** Il braira, ils brairont. **Cond. pr.** Il brairait, ils brairaient.

Bruire szeleścić (o liściu), szumieć (woda). — **Ind. pr.** il bruit. **Imp.** il bruyait, ils bruyaient i **Inf. pr.** bruire.
Powyższe odmiany są dane przez Akademię francuską, ale pisarze używają jeszcze: *ils bruissent, ils bruissaient, qu'il bruisse, qu'ils bruissent.*

Clore zamknąć, oparkanić — używa się tylko w następujących czasach prostych i we wszystkich czasach złożonych.

Ind. pr. Je clos, Tu clos, Il clôt, *(bez liczby mnogiéj).* **Fut.** Je clorai, itd. Nous clorons, itd. **Cond. pr.** Je clorais, itd. Nous clorions. itd. **Subj. pr.** Que je close, itd. Que n. closions, itd. **Part. pas.** Clos, close, ayant clos.

Odmienia się tak samo: *déclore,* obalić parkan, itd. i *enclore,* opasać czém.

Éclore rozkwitać, używa się tylko jak następuje:

Ind. pr. Il éclôt, Ils éclosent, **Fut.** Il éclora, Ils écloront. **Cond. pr.** Il éclôrait, Ils écloraient, **Subj. pr.** Qu'il éclose, Qu'ils éclosent, **Part. pas.** Éclos, éclose, Ayant éclos.

S'ensuivre wypływać z... Odmienia się jak *suivre* (strona 40) ale tylko w 3 osobie liczby pojedynczéj i mnogiéj. Czasy złożone odmieniają się ze słowem posiłk. *être,* które się stawia między *en* i *suivi: il s'en est suivi.*

Forfaire przeniewierzyć się. — Używa się tylko w **Inf. pr.**, w liczbie pojed. od **Ind. pr.** Je forfais, tu forfais, il forfait i w czasach złożonych *j'ai forfait,* itd.

Frire smażyć.

Ind. pr. Je fris, Tu fris, Il frit, *(bez liczby mnogiéj.)* **Imp.**, **Passé déf.** *brakują,* **Fut.** Je frirai, itd. Nous frirons, itd. **Cond. pr.** Je frirais, itd. Nous fririons, itd. **Impér.** Fris, **Subj. pr.**, **Imp.**, **Part. pr.** *brakują* **Part. pas.** Frit, frite,

Czasy złożone odmieniają się z *avoir.*

Formy nieużywane zastępują się czasownikiem *faire* i **Inf. pr.** *frire* np. *faites frire. Qu'il fasse frire.*

Luire świecić, lśnić się.

Ind. pr. Je luis,
Tu luis,
Il luit,
Nous luisons,
Vous luisez,
Ils luisent,

Imp. Je luisais,
Nous luisions,
Fut. Je luirai, itd.
Nous luirons, itd.
Cond. pr. Je luirais, itd.
Nous luirions, itd.
Impér. *(brakuje).*

Subj. pr. Que je luise, itd.
Que n. luisions, itd.
Imp. *(nie ma).*
Part. pr. Luisant,
Pas. Lui, *(bez rodz. żeńsk).*
Ayant lui.

Odmienia się tak samo: *reluire*, błyszczeć.

Méfaire źle czynić. Używa się tylko w **Inf. pr.** i w czasach złożonych, *j'ai méfait*, itd.

Paître paść. — Nie ma czasów złożonych.

Ind. pr. Je pais, itd.
Nous paissons, itd.
Imp. Je paissais, itd.
Nous paissions, itd.
Fut. Je paîtrai, itd.

Nous paîtrons, itd.
Cond. pr. Je paîtrais, itd.
Nous paîtrions, itd.
Impér. Pais,
Paissons,

Paissez,
Subj. pr. Que je paisse, itd.
Que nous paissions, itd.
Part. pr. Paissant.

Repaître popaść, odmienia się tak samo, ale ma **Pas. déf.** *je repus.* **Subj. imp.** *Que je repusse* i wszystkie czasy złożone, bo **Part. pas.** jest: *repu, repue.* (Czas. posiłk. *avoir.*)

Poindre kłuć, zabłysnąć (o dniu). W pierwszém znaczeniu (kłuć), używa się tylko w tych przysłowiach: *Oignez vilain, il vous poindra*; *poignez vilain, il vous oindra.* i *Quel taon vous point?* Ten ostatni zwrot zastąpiono tém: *Quelle mouche vous pique?*
W drugiém znaczeniu (zabłysnąć) używa się tylko w **Inf. prés.** i w trzeciéj osobie od **Futur**: le jour poindra.

Sourdre wypływać (o żródle). — Używa się w **Infin. prés.** i 3 osobie liczby pojedynczéj i mnogiéj od **Ind. pr.**: *l'eau sourd de la terre, les eaux sourdent d'un rocher.*

Traire doić.

Ind. pr. Je trais,
Tu trais,
Il trait,
Nous trayons,
Vous trayez,
Ils traient,
Imp. Je trayais, itd.
Nous trayons, itd.

Pas. déf. *(nie ma).*
Pas. indéf. J'ai trait, itd.
Fut. Je trairai, itd.
Nous trairons, itd.
Cond. pr. Je trairais, itd.
Nous trairions, itd.

Imp. Trais,
Trayons,
Trayez,
Subj. pr. Que je traie, itd.
Que nous trayions, itd.
Imp. *(nie ma).*
Part. pr. Trayant,
Pas. Trait, traite.

Według *traire* odmienia się: *abstraire*, odrywać, *distraire*, oddzielić, rozerwać, *extraire*, wyciągać, *rentraire*, zesztukować, *retraire*, czynić kroki sądowe, *soustraire*, ująć, skraść.

Attraire, przyciągać, używa się tylko w **Inf. pr.**

Spis Czasowników,

których odmiana jest podaną lub oznaczoną w konjugacyach poprzednich.

Uwaga I. Liczby w nawiasach obok czasowników położone, odsyłają do wzoru, według którego się odmieniają czasowniki. — Liczba pierwsza oznacza stronę, druga §. — Czasowniki, przy których nie ma nawiasów, odmieniają się według *parler, finir, recevoir*, lub *vendre*.

Uwaga II. Przy niektórych czasownikach nieprzechodnich położyliśmy przyimki zwykle po nich używane; zwracamy jednak uwagę, że też czasowniki używają się i bez przyimka, np. *Les maux abondent. La plaine de Damas abonde en fruits excellents.* — Drukowanie kursywą *(à), (de)*, znaczy, że te przyimki kładą się po czasowniku wtedy, kiedy po nim następuje inny w trybie bezokolicznym.

Uwaga III. Czasowniki, przy których położone *être* odmieniają się w czasach złożonych z témże słowem posiłkowém, inne zaś z *avoir*.

Uwaga IV. Skrócenia: t. = transitif (przechodni), imp. = impersonnel (nieosobisty), int. = intransitif (nieprzechodni), déf. = défectif (ułomny).

Abaisser, t. zniżyć
ab'saisser (être) *(à)*, zniżyć się
abandonner, t. porzucić kogo, co
abêsourdir, t. zagłuszyć
abattre, t. (35, 1) obalić, wyciąć
abdiquer, t. złożyć (koronę)
abtair, t. & int., przytępić umysł, głupieć
abhorrer, t. mieć wstręt do kogo, do czego
abîmer, t. zepsuć
abjurer, t. wyrzec się.
abolir, t. znieść
abonder, int. (en) obfitować w co
abonner, t. abonować
aborder, t. zbliżyć się do kogo
aborder, int. przybić do lądu
aboutir, t. *(à)* przytykać
aboyer, int (31, 7) szczekać
abréger, t. (27, 2) (30, III) skrócić
abreuver, t. poić
abriter, t. schronić
abroger, t. (27, 2) znieść (prawo itd.)
abrutir, t. przywieść do znikczemnienia
s'absenter, (être) (de) oddalać się
absorber, t. pochłaniać
absoudre, t. déf. (48) rozgrzeszyć, uwolnić oskarżonego
s'abstenir, (être) *(de*, de) (42,5) wstrzymać się od czego
abstraire, t. déf. (49) oddzielać
abuser, int. (de) nadużyć
s'abuser (être) *(à)* być w błędzie
accabler, t. przygnieść
accaparer, t. czynić zbytnie zapasy
accéder, int. *(à)* (29, 5) przystać na co
accélérer, t. (29, 5) przyspieszyć
accentuer, t. (32, II) wymawiać z przyciskiem, (położyć akcent na...)
accepter, t. przyjąć
accomoder, t. zagodzić (spór), dać wygody
accompagner, t. towarzyszyć
accomplir, t. dokonać
s'accoquiner, (être) zgnuśnieć
accorder, t. pogodzić
accoster, t. przystąpić do kogo
s'accouder, (être) podeprzeć się łokciem
accourcir, t. skrócić
accourir, int. (être et avoir) (42, 2) przybiegać
s'accoutrer, (être) przybrać się w co
accoutumer, t, przyzwyczaić do
accréditer, t, dać listy wierzytelne
accrocher, t. zaczepić
accroire, (faire) t. déf. (48) wmówić co w kogo
accroître, t. (36, 8) pomnożyć
accroître, intr. (avoir ou être) wzrastać
s'accroupir, (être) usiąść w kuczki,
accueillir, t. (42, 3) przyjmować kogo
accumuler, t. gromadzić
accuser, t. *(de)* oskarżać
acérer, t (29, 5), nastalić żelazo, zaostrzyć
achalander, t. nadać odbyt towarom
s'acharner, (être) *(à)* (sur, contre, à) być zażartym na kogo
s'acheminer, (être) (vers) dążyć
acheter, t. (28, 4) kupić
achever, t. *(de)* (29, 4), skończyć
acquérir, t. (41, 1) nabyć
acquiescer, int. (à) przystać na co
acquitter, t. zapłacić dług
actionner, t. wytoczyć komu proces
activer, t. przyspieszać
adapter, t. przystosować
additionner, t. dodawać
adhérer, t. przylegać
adjoindre, t. (37, 10) przyłączyć
adjuger, t. (27, 2) przysądzić komu co
adjurer, t. zaklinać kogo
admettre, t. (37, 14) przypuścić kogo do czego
administrer, t. rządzić
admirer. t. uwielbiać
s'adonner, (être) (à) oddawać się
adopter, t. adoptować

adorer, t. czcić
adosser, t. oprzeć co o co,
adoucir, t. złagodzić,
adresser, t. odesłać wprost do
kogo
aérer, t. (29, 5) przewietrzać
affadir, t. przesłodzić
affaiblir, t. osłabić
s'affaisser, (être) uginać się pod
affamer, t. ogłodzić [czém
affecter, t. (de) lubić co, przy-
brać (ton, postawę)
affectionner, t. kochać, lubić
affermer, t. puścić w dzierżawę
affermir, t, przymocować
afficher, t. przybić, ogłosić,
affiler, t. ostrzyć
affirmer, t. twierdzić,
affliger, t. (27, 2) zasmucać,
affluer, int. (32, II) przybywać,
napływać
affoler, t. zawrócić głowę
affranchir, t. wyzwolić
affriander, t. zepsuć łakociami
affronter, t. stawić mężnie czoło
agacer, t. (26, 1) drażnić,
s'agenouiller, (être) uklęknąć
aggraver, t. obciążać,
agir, t. działać
s'agir, imp. (de) iść o co,
agiter, t. wstrząsać, poruszać
agoniser, t. konać
agraffer, t. spiąć haftką, klamrą
agrandir, t. powiększzć
agréer, t. (30, II), przyjąć
aguérir, t. (à) (à) wprawić, przy-
zwyczaić do czego
ahurir, t. zahukać
aider, t. (à) pomagać
aigrir, t. kwasić
aiguillonner, t. poganiać
aiguiser, t. ostrzyć
aimer, t. (à) kochać, lubić
ajourner, t. odłożyć
ajouter, t. dodać
ajuster, t. doważyć, ustroić
alarmer, t. zatrwożyć
aliéner, t. odstąpić, sprzedać
aligner, t. wyprostować
alimenter, t. dodawać pokarmów
s'aliter, (être) leżeć w łóżku z
choroby
allaiter, t. karmić (mlekiem)
allécher, t. zwabiać
alléger, t. (27, 2), (30, III) ulżyć,
allégoriser, t. brać co allego-
rycznie
alléguer, t. (29, 5), przytaczać
aller, int. (être) (41, 1), iść,
jechać
allier, t. (31, I) złączyć
allouer, t. wyznaczyć pensyą
allumer, t. zapalać

allonger, t. (27, 2) przedłużyć,
nadsztukować
allourdir, t. zrobić ociężałém,
altérer, t. (29, 5) odmienić, psuć
alterner, int. chodzić kolejno
amadouer, t. pochlebiać komu
amalgamer, t. łączyć z merku-
ryuszem, mieszać
amarrer, t. przywiązać statek
amasser, t. zgromadzić [liną
ambitionner, t. (de) ubiegać się
améliorer, t. ulepszać [o co
amener, t. (29 4) przyprowadzić
ameuter, t. podburzać
amidonner, t. krochmalić
amincir, t. ścieńczyć
amoindrir, t. zmniejszyć
amollir, t. zmiękczyć
amonceler, t. (27, 3 a.) nagro-
madzić
amorcer, t. (26, 1) podsypać
prochu na panewkę
amortir, t. osłabić
amplifier, t, (31, I) rozwinąć
przedmiot
amputer, t. amputować
amuser, t. bawić kogo
analyser, t. rozbierać
anathématiser, t. wyklinać
ancrer, t. & int. rzucić kotwicę
anéantir, t. zniszczyć
animer, t. (à) ożywić
annexer, t. przyłączyć
annoncer, t. (26, 1) donieść co
annoter, t, robić przypisy do
annuler, t. unieważnić [czego
anoblir, t. nadać szlachectwo
anticiper, t. & int. (sur), uprze-
dzić czem
apaiser, t. uspokoić
apanager, t. wyposażyć,
apercevoir, t. dostrzedz
apetisser, t. zmniejszyć
apetisser, int. drobnieć
s'apitoyer (être) (sur) litować się
aplanir, t. zrównać co
aplatir, t. spłaszczyć
apostasier, int. odstąpić wiary
chrześciańskiéj
aposter, t. postawić kogo na
czatach
apostiller, t. dopisać co
apostropher, t. zwrócić mowę do
czego
apparaître, int. (être ou avoir)
(38, 19) zjawić się
appareiller, t. rozwinąć żagle
apparoir, int. déf. (47) pokazać się
appartenir, int. (à) (42, 5) na-
leżeć do czego
appauvrir, t. zubożyć
appeler, t. (27, 3 a) wołać kogo
s'appesantir, t. obarczyć

applaudir, t. int (à) dawać o-
appliquer, t. przyłożyć [klaski
appointer, t. naznaczyć pensyą
apporter, t. przynieść,
apposer, t. przyłożyć
apprécier, t. (31, I) oceniać
appréhender, t. (de) przytrzy-
mać kogo, lękać się
apprendre, t. (à) (39, 21) nau-
czyć się czego
apprêter, t. przyrządzać
apprivoiser, t. przyswoić
approcher, t. zbliżyć
approprier, t. (31, I), wyporzą-
dzić co
approuver, t. potwierdzić
approvisionner, t. zaopatrzyć w
żywność
appuyer, t, (31. 7), podeprzeć co
arborer, t. wywiesić (sztandar)
argenter, t. posrebrzać
arguer, t. (32, II) wnosić o czem
argumenter, int. dowodzić
armer, t. uzbroić
arpenter, t. mierzyć grunta
arracher, t. wyrwać
arranger, t. (27, 2) uporządko-
arrêter, t. zatrzymać [wać
arriver, int (être) (à) przybyć
arriver (imp) (être) zdarzyć się
s'arroger, (être) 27, 2) przywłasz-
czać sobie
arrondir, t. zaokrąglać
arroser, t. skrapiać, polewać
articuler, t. wymawiać wyraźnie
asperger, t. (27, 2) kropić
aspirer, t. (à) wciągać w siebie
assaillir. t. (34, 11) napaść
assainir t. zrobić zdrowszém
(miejsce, kraj)
assaisonner, t. przyprawić
assassiner, t. zamordować
assembler, t. zgromadzić
assener, t. (29, 4) uderzyć
asseoir, t. (43, 1) posadzić kogo
s'asseoir (être) (43, 1) usiąść
assermenter, t. związać przy-
asservir, t. ujarzmić [sięgą
assiéger, t. (27, 2) (30, III) ob-
legać
assigner, t. (à) naznaczyć
assimilier, t. przyrównać
assister, int. (à) być obecnym
assister, t pomagać
associer, t. (31, 1) przybrać za
towarzysza
assommer, t. zabijać, nużyć
assortir, t. dobrać
assoupir, t. uśpić
assourdir, t. zagłuszyć
assouvir, t. nasycić
assujettir, t. (à) ujarzmić
assumer, t. brać na siebie

assurer, t. zabezpieczyć, zapewnić
s'attabler (être) siąść do stołu
attacher, t. przywiązać
s'attacher, (être) (*à*) przywiązać [się
attaquer, t. napadać,
atteindre, t. (36, 6) dosięgać
atteler, t. (27, 3 a.) zaprzęgać
attendre, t. czekać
s'attendre (être) (*à*) spodziewać się czego
attendrir, t, wzruszyć
attenter, int. (*à*) popełnić zamach na co
atténuer, t. (32, II) złagodzić
atterrer, t. obalić
attester, t. zaświadczyć
attiédir, t. wystudzić
attirer, t. przyciągać
attiser, t. rozniecać,
attraire, t. déf. (49) przyciągać
attraper, t. złapać
attribuer, t. (32, II) przypisać
attrister, t. zasmucić [co komu
attrouper, t. zgromadzić (tłum)
augmenter, t. powiększać
augurer, t. wróżyć
auner, t. mierzyć łokciem
autoriser, t. (*à*) upoważnić
avaler, t. połknąć
avancer, t. (26, 1) posunąć
avantager, t. zapewnić komu większe korzyści
avenir, int. déf. (être) (46) nastąpić
aventurer, t. stawić na los szczęścia
avertir, t. (*de*) uprzedzić o czém
aveugler, t. oślépić
avilir, t. spodlić
aviser. t. ostrzegać
s'aviser (être) (*de*) wpaść na [myśl
aviver, t. ożywić
avoir, *t.* (*à*) mieć
avoisiner, t. być w sąsiedztwie
avouer, t. wyznać co.
Babiller, int. szczebiotać
bâcler, t. na prędce co robić
badiner, int. (avec) igrać
badigeonner, t. bielić
bafouer, t. szydzić z kogo
bâfrer, int. żreć
baigner, t. kąpać
bâiller, int. ziewać
bâillonner, t. kneblować
baiser, t. całować
baisser, t. zniżyć
balafrer, t. zrobić szramę,
balancer, t. (*à*) chuśtać, rozruszać
balayer, t. (30, 6) zamiatać
balbutier, int. (31, I) jąkać się
ballotter, t. kreskować na dwóch kandydatów
bander, t. związać,
bannir, t. wygnać
banqueter, int. (28, 4) biesiadować
baptiser, t. chrzcić
barbotter, int. brodzić po błocie
barbouiller, t. gryzmolić
barder, t. okryć zbroją
barioler, t. upstrzyć
barrer, t. zaprzeć
barricader, t. zabarykadować
baser, t. oprzeć na czém
bassiner, t. obmywać ranę
batailler, int. wydać bitwę
bâtir, t. budować
bâtonner, t. wybić kijami, przekreślić
battre, t. (35, 1) bić
bavarder, int. gadać
baver, int. ślinić się
bayer, t. (46) gapić się
béatifier, t. beatyfikować
bêcher, t. kopać rydlem,
bégayer, int. (30, 6) jąkać się
bêler, int. beczeć
bénir, t. błogosławić
béqueter, t. (28, 4) dzióbać
bercer, t. (26, 1) kołysać
beugler, int. ryczeć (o wołach)
beurrer, t. posmarować masłem
biffer, t. wymazać
bigarrer, t. upstrzyć
blâmer, t. (*de*) ganić
blanchir, t. bielić, prać bieliznę
blasphémer, int. (29, 5) bluźnić
blasphémer, t. bluźnić przeciw
blêmir, int. blednąć
blesser, t. ranić
blinder, t. osłonić roboty,
bloquer, t. blokować
se blottir, (être) przytulić się
boire, t. (45, 1) pić
boiser, t. obić drzewem,
boîter, int. kuleć
bombarder, t. bombardować
bomber, t. zrobić wypukłém
bondir, int. skakać
bonifier, t. (31, I) ulepszyć
border, t. oblamować
borner, t. (*à*) odgraniczyć
se borner (être) (*à*) ograniczyć się
bosseler t. (28, 4) robić naczynia metalowe wypukłe
botteler, t. (28, 4) powiązać (w wiązki)
botter, t. dostarczyć butów
boucher, t. zatkać
bouchonner, t. pomiąć
boucler, t. zapiąć na sprzączkę
bouder, int. & t. dąsać się
bouffer, int. wydymać się
bouffir, t. wydąć
bouffonner, int. śmieszyć
bouger, int. (27, 2) ruszyć się
bouillir, int. (32, 1) wrzeć
bouillonner, int. wrzeć
bouleverser, t. wstrząsnąć
bouquiner, int. zbierać stare książki
bourdonner, int. brzęczeć
bourgeonner, int. puszczać kły (rośliny)
bourreler, t. (28, 4) dręczyć
boursoufler, t. nadąć
boutonner, t. zapiąć
braconner, int. polować ukradkiem
brailler, int. wrzeszczeć
braire, int. déf. (48) ryczeć (o ośle)
brandir, t. wstrząsać czém
braquer, t nastawić
brasser, t. warzyć piwo
braver, t. śmiało się stawić
bredouiller, int. szybko i niewyraźnie mówić
brêveter, t. (28, 4), dać dyplom, patent
bricoler, int. szachrować
brider, t. uzdać (konia)
briguer, t. czynić zabiegi o coś
briller, int. błyszczeć
briser, t. łamać
brocanter, int. handlować starzyzną
brocher, *t.* tkać, zszywać arkusze książki
broder, t. wyszywać
broncher, int. potknąć się
bronzer, t. bronzować
brosser, t. oczyścić odzienie
brouiller, t zagmatwać
brouter, t. gryść trawę
broyer, t. (31, 7) utłuc (na proch)
bruire, int. déf. (48) szeleścić
brûler, t. spalić
brunir, t. opalić
brusquer, t. postąpić porywczo
buriner, t. ryć na metalu
buvotter, int. popijać.
Cabaler, int. intrygować
se cabrer (être) stawać dęba (o koniu)
cabrioler, int. podskoczyć
cacher, t. skryć,
cacheter, t. (28, 3 b.) pieczętować
cadenasser, t. zamknąć na kłódkę
cadencer, t. odbywać poruszenia w takt
cadrer, int. (avec) zgadzać się z czem
cahoter, int, trząść (o powozie)
cajoler, t. pieścić
calculer, t. rachować co
calendrer, t. maglować,

caler, t. podłożyć podkładkę pod nierówno stojący sprzęt
calfeutrer, t. zalepiać szpary,
calmer, t. uspokoić,
calomnier, t. (31, I) potwarzać
calquer, t. odbić rysunek
camper, int. obozować,
canneler, t. (27, 3 a) wyrzynać w żłóbki
canoniser, t. kanonizować,
canonner, t. strzelać z dział,
cantonner, t. rozłożyć wojsko na leżach
caparaçonner, t. okryć czaprakiem
capituler, int. kapitulować
capter, t. wyłudzić co u kogo
captiver, t. więzić, zjednać sobie
caqueter, int. (28, 3 b) gdakać paplać)
caracoler, int. toczyć koniem,
caractériser, t. cechować
caresser, t. pieścić kogo
carguer, t. zwinąć żagiel
carier, t. (31, I) sprawiać próchnienie
carillonner, int. dzwonić w wiele dzwonów razem
carreler, t. (27, 3 a) taflować posadzkę
caser, t. umieścić kogo
caserner, t. umieścić w koszarach
casser, t. potłuc
catéchiser, t. nauczać,
causer, t. zrządzić, sprawić
„ int. rozmawiać,
cautériser, t. wypalić (ranę),
cautionner, t. ręczyć za kogo
caver, t. podmulać
céder, t. (29, 5) ustąpić czego
ceindre, t. (36, 6) opasać
célébrer, t. (29, 5) sławić, obchodzić święto
celer, t. (28, 4) taić
censurer, t. ganić,
centraliser, t. skupić
cercler, t. opasać obręczą
cerner, t. otoczyć,
certifier, t. (31, I) zaświadczyć
cesser int. przestać,
cesser t. *de* (être ou avoir) zaniechać
chagriner, t. trapić,
se chamailler, (être) kłócić się
chanceler, int. (27, 3 a), chwiać się
changer, t. (27, 2) zmienić,
changer, int. *(être ou avoir*, de en) odmienić się
chansonner, t. wyśmiać kogo
chanter, t. śpiewać co
chapitrer, t. zgromić
charbonner, t. poczernić węglem
charcuter, t. ciąć mięso w kawałki,
charger, t. *(de)* (27, 2) naładować
charlataner, t. tumanić,
charmer, t. oczarować
charpenter, t. ciosać,
chasser, t. wypędzić, polować
châtier, t. (31 I.) ukarać
chatouiller, t. łechtać
chauffer, t. rozgrzać
chaumer, t. wycinać ściernie
chausser, t. wdziać obuwie,
cheminer, int. iść
chercher, t. *(à)* szukać czego
chérir, t. kochać
chevaucher, int. jeździć konno
chicaner, int. pieniać się z kim
chiffoner, t. miąć
chiffrer, int. pisać cyframi
chipoter, int. pomału co robić
choir, int. déf. (être) (47) upaść
choisir, t. wybrać
chopiner, int. zapijać
choquer, t. razić, uderzyć o co
choyer, t. (31, 7) pielęgnować co
chuchoter, t. et int. szeptać
cicatriser, t. goić ranę
cimenter, t. kitować, utwierdzić
cingler, int. żeglować
cingler, t. chłostać,
cintrer, t. budować w łuk
circoncire, t. obrzezać
circonscrire, t. (36, 9) ograniczyć
circonstancier, t. (31, I) wchodzić w szczegóły
circonvenir, t. (42, 6) oszukać
circuler, int. krążyć
cirer, t. woskować
ciseler, t. (28, 4) karbować dłutkiem
citer, t. pozwać
civiliser, t. cywilizować,
clabauder, t. skomleć,
claquemurer, t. zamurować
claquer, int. klaskać
clarifier, t (31, I) klarować
cligner, t. mrużyć okiem
clignoter, t. mrugać ustawicznie oczyma
clore, t déf. (48) zamknąć
clouer, t. przybić gwoździem
coaguler, t. sprawić skrzepnienie
coffrer, t. wsadzić do kozy kogo
cogner, t. pukać
cohabiter, int. mieszkać z kim
coiffer, t uczesać
coller, t kleić
colleter, t (28, 4) porwać za kark
coloniser, t zakładać osady
colorer, t farbować
colorier, t (31 I) nadawać koloru
colporter, t obnosić
combattre, t (35, 1) walczyć przeciwko komu
combiner, t ułożyć
combler, t zasypać
commander, t. *(de)* rozkazywać
commencer, t *(à, de)* (26 I) zacząć co
commenter, t robić przypisy (do dzieła)
commettre, t (37, 14) popełnić co
commuer, t (32, II) zmienić karę
communier, int (31, I) komunikować
communiquer, t udzielić co komu
comparaître, int (devant) (38, 19) stawić się przed sądem
comparer, t porównać
comparoir, int déf stawić się przed sądem
compatir, int *(à)* ubolewać
compenser, t wynagrodzić co
compéter, int *(à)* należeć do
compiler, t zbierać z różnych dzieł
complaindre, int. żałować
complaire, int (à) (39, 20) przypodobać się komu
compléter, t (29, 5) uzupełnić
compliquer, t powikłać
comploter, t knuć spiski
se comporter (être postępować,
composer, t et int. składać
comprendre, t (39, 21) zawierać, rozumieć
comprimer, t stłumić
compromettre, t narazić kogo
compter, t rachować
concéder, t (28, 4) udzielić (prawa)
concentrer, t skupić
concerner, t tyczeć się czego
concerter, t ułożyć co
concevoir, t pojąć
conclure, t (35, 2) zawrzeć (umowę)
concourir, int *(à)* (avec à) przyczynić się
condamner, t *(à)* potępić
condescendre, int (à) przystać na co
conditionner, t urządzić
conduire, t (35, 3) prowadzić
se confédérer, (être) (29, 5) zjednoczyć się
conférer, t (29, 5) udzielić godność
conférer, int *(de)* rozmówić się z kim
confesser, t wyznać co
confier, t (31, I) powierzyć co
confiner, int (à avec) przytykać do czego
confire, t (35, 4) smażyć w cukrze

confirmer, t utwierdzać w czém
confisquer, t zabrać (na skarb)
confondre, t zmieszać
conformer, t stósować co do czego
se conformer (être) (à) stósować się
conforter, t wzmacniać
confronter, t skonfrontować
congédier, t (31, I) odprawić (ze służby)
congeler, t (28, 4) zamrażać
conjecturer, t wnosić o czém
conjoindre, t (37, 10) złączyć
conjuguer, t odmieniać słowo
conjurer, t *(de)* zaklinać
connaître, t (38, 19) znać
conniver, int (à avec) być w porozumieniu z kim
conquérir, t (41, I) podbijać
consacrer, t poświęcić
conseiller, t *(de)* radzić co
consentir, int (à *à)* (33, 9) przyzwolić
conserver, t zachować
considérer t (29, 5) uważać co
consigner, t złożyć co na depozyt
consister, int (en, dans, *à)* składać się z czego
consoler, t pocieszać
consolider, t umocnić
consommer, t spełnić co
conspirer, t et int *(à)* knuć
constater, t sprawdzić
consterner, t zatrwożyć
constituer, t (32, II) stanowić co
construire, t (35, 3) budować
consulter, t radzić się
consumer, t pochłonąć
contempler, t et int patrzeć na co, rozmyślać
contenir, t (42, 5) zawierać
contenter, t zadowolnić kogo
conter, t opowiadać
contester, t. zaprzeczać
continuer, t *(à, de)* (32, II) daléj ciągnąć co
contourner, t otaczać do koła
contracter, t et int zawrzeć umowę, skurczyć
se contracter, (être) kurczyć się
contraindre, t *(à de)* (36, 6) zmusić
contrarier, t. (31, I), sprzeciwiać się
contraster, int (avec) tworzyć kontrast
contrecarrer, t łamać szyki
contredire, t (37, 13) sprzeciwiać się
contrefaire, t (45, 4) podrzeźniać
contremander, t odwołać (rozkaz)
contreminer, t kopać miny przeciw ...nom nieprzyjac.
contresigner, t kontrasygnować
contrevenir, int (à) (42, 6) przekroczyć (zakaz)
contribuer, int *(à à)* (32 II) przyczynić się do czego
contrister, t zasmucić
contrôler, t sprawdzać co
controuver, t zmyślić
convaincre, t (40, 28), przekonać kogo
convenir, int (être) *(de* de) (42 6) zgodzić się
converger, int (26, 2) (vers) dążyć ku jednemu punktowi
converser, int rozmawiać z kim
convertir t nawrócić
convoiter, t pragnąć czego
convoler, int (en) wejść w powtórne śluby
convoquer, t zwołać
convoyer, t. (31, 7) konwojować
coopérer, t (29, 5) wspólnie z kim działać
copier, t (31 I) przepisać
cordeler, t (28, 4) skręcać w sznurek
correspondre, int (à) odpowiadać sobie
corriger, t (26, 2) poprawić
corrompre, t (39, 24) zepsuć
corroyer, t. (31, 7) wyprawiać skóry
se cotiser, (être) złożyć się na
côtoyer, t (31, 7) iść brzegiem
coucher, t położyć kogo, co
couder, t zgiać
coudoyer, t (31, 7) tracić łokciem
coudre, t (36, 5) szyć
couler, int płynąć
couper, t przeciąć
coupler, t powiązać po parze
coupleter, t (28, 4) skomponować wierszyk na kogo
courir, int (42, 2) biegać
couronner, t uwieńczyć
courroucer, t (26 1) rozgniewać kogo
couter, t int *(à)* kosztować
couvrir, t (33, 6) nakryć
cracher, t pluć
craindre, t *(de)* (36, 6) bać się
cramponner, t, zaczepić czém
craquer, t trzeszczeć,
crayonner, t kreślić ołówkiem
créer, t (30 II) stworzyć,
créneler, t (28, 4) karbować
crépir, t tynkować (mur)
creuser, t wydrążać
crever, t (29, 4) przerwać
criailler, int wrzeszczeć
cribler, t przesiać
crier, int (31, I) krzyczeć
critiquer, t krytykować
croasser, int krakać
crocheter, t (28, 4) otworzyć hakiem
croire, t (36, 7) wierzyć
croiser, t złożyć na krzyż
croître, int (être ou avoir) (36, 8) rosnąć
croquer, t zgryźć
crotter, t zwalać błotem
crouler, int walić się
croupir, int pleśnieć (o wodach)
crucifier, t (31, I) ukrzyżować
cueillir, t (42, 3) zrywać kwiaty
cuire, t. (35, 3), gotować
culbuter, t przywrócić
cultiver, t uprawiać
cumuler, t piastować razem kilka miejsc
curer, t oczyszczać.
Daigner, t raczyć
damasquiner, t. nabijać szablę drutem srebrnym lub złotym
damner, t. potępić
se dandiner, (être) drepcieć
danser, int. tańcować
darder, t. ciskać groty,
dater, t. położyć datę
débanquer, t. zdebankować (bank)
débarquer, t. wylądować
débattre, t. (35, 1) roztrząsać
débiter, t. przedawać co
déblayer, t. (30, 6) uprzątnąć gruzy
déboiter, t. zwichnąć kość
déborder, int. wylać (rzeka)
déboucher, t. odetkać
débourrer, t. wykręcić (strzelbę)
débourser, t. wydać (pieniądze)
déboutonner t odpiąć (guzik)
débrider, t rozuzdać (konia)
débusquer, t wypłoszyć
débuter, int zaczynać, występować po raz pierwszy
décacheter, t (28, 3 b.) odpieczętować
décalquer, t odbić przekopiowany rysunek
décamper, int (être ou avoir) zwinąć obóz, drapnąć
décapiter, t ściąć
décéder, int (être) (29, 5) umrzeć
déceler, t (28, 4) odkryć
décerner, t przyznać komu nagrodę
décevoir, t déf (47) zawieść
déchaîner, t spuścić z łańcucha

décharger, t (27, 2) zrzucić
dechausser, t zdjąć obuwie
déchiffrer, t odcyfrować
déchiqueter, t (28, 4) nacinać
déchirer, t drzeć
déchoir, int déf (être ou avoir) (de) (47) upadać
décider, t (à) rozstrzygnąć)
décimer, t dziesiątkować
déclamer, t deklamować
déclarer, t oświadczyć
décliner, t przypadkować
décliner, int słabnąć
décocher, t wypuścić strzałę
décolleter t (28, 4) odkryć szyję
décolorer, t zmienić kolor czego
décomposer, t rozkładać
décompter, t odtrącić
déconcerter, t wmieszać kogo
déconfire, t (35, 4) wprawić w kłopot
décontenancer, t (26, 1) zmieszać kogo
décorer, t zdobić
découcher, int spać nie u siebie
découdre, t (36, 5) odpruć
découper, t wycinać
décourager, t (27, 2) zniechęcić
découvrir, t (33, 6) odkryć
décrasser, t zmyć bród
décréter, t & int (29, 5) postanowić
décrier, t (31, I) osławić
décrire, t (36, 9) opisać
décrocher, t, zdjąć z haka
décroître, int (être ou avoir) (36, 8) opadać (o wodzie)
décrotter, t ochędożyć z błota
dédaigner, t int (de) gardzić
dédier, t (31, I) dedykować
se dédire, (être) (37, 13), wyprzeć się
dédommager, t wrócić koszta,
déduire, t (35, 3) odtrącić
défaillir, int. déf. (46), słabnąć, omdlewać
défaire t (45, 4) odwiązać, pobić
défalquer, t odtrącić
défendre, t *(de)* bronić kogo
déférer, t (29, 5) oddać (cześć)
déferrer, t oderwać okucie
défier, t (31, I) wyzywać do czego
se défier, (être) *(de)* nieufać
défigurer, t oszpecić
définir, t określić
défleurir, int opadać z kwiatu
défoncer, t wybić dno
déformer, t skrzywić
défrayer, t (30, 6) podejmować
défricher, t karczować [kogo
défriser, t rozwinąć
dégager, t (27, 2) wydostać
dégaîner t wydobyć (oręż)
déganter, t zdjąć rękawiczki
dégarnir, t ogołocić
dégeler, int. (28, 4) tajeć, topić (lody)
dégénérer, int (être ou avoir) (de) (29, 5), wyrodzić się
dégourdir, t wyprowadzić z odrętwienia
dégoûter, t (de) obrzydzić
dégoutter, int spadać kroplami
dégrader, t zdegradować
dégraisser, t wywabiać tłuste
dégrossir, t ostrugać [plamy
déguerpir, int wynieść się zkąd
déguiser, t przebrać kogo w co
déifier, t (34, I) ubóstwić
déjeuner int śniadać
déjoindre, t (37, 10) rozłupać
déjouer, t zniweczyć (zamiary)
se délabrer, (être) opustoszeć
délacer, t (26, 1) odsznurować
délaisser, t opuścić
délasser, t rozerwać
délayer, t (30, 6) rozpuścić co (w płynie)
se délecter, (être) (à) mieć upodobanie
déléguer, t umocować kogo
délibérer, int (de sur) (29, 5) naradzać się nad czém
délier, t (31, I) odwiązać
délivrer, t oswobodzić
déloger, int (de) (27, 2) wyprowadzić się
démancher, t odjąć rączkę
demander, t *(à) (de)*, prosić o co
démanger, int (27, 2) świerzbić
démanteler, t (28, 4) zburzyć mury fortecy
démarquer, t zmazać znak
démarrer, t spuścić z lin (okręt)
démasquer, t zedrzeć maskę
démâter, t zwalić maszty
démembrer, t rozszarpać
déménager, t (27, 2) wynieść (sprzęty)
se démener, (être)(29,4) rzucać się
démentir, t (33, 5) zadać kłamstwo
démériter, int. (de) zawinić w czém
démettre, t (37, 14) zwichnąć
démeurer, int (être ou avoir) (à, en) mieszkać
démolir, t rozwalić
démonter, t zrzucić z konia — rozebrać machinę
démontrer, t dowieść
démoraliser, t zepsuć ducha
démordre, int ustąpić
démouvoir, t. déf. zniewolić do ustąpienia
dénatter, t. rozkręcić,
dénaturer, t. zmienić naturę
déniaiser, t wykrzesać [czego
dénicher, t wyrzucić ptaszki z gniazda
dénigrer, t. czernić kogo
dénombrer, t. obliczać
dénoncer, t (26, 1) donieść
dénoter, t oznaczyć
dénouer, t odwiązać
denteler, t (28, 4) ząbkować
dénuer, t (32, II) ogołocić
dépaqueter, t (28, 3 b) rozpakować
se départir, (33, 7), wyrzec się
dépasser, t wyprzedzić
dépaver, t wyrzucić bruk
dépayser, t przesiedlić
dépêcher, t. (29, 5), spieszyć się
dépeindre, t (36, 6) opisać
dépendre, int (de) zależeć
dépenser, t wydać
dépérir, int niknąć
dépêtrer, t wywikłać
dépister, t wytropić
dépiter, t rozzłościć
déplacer, t (26, 1) przestawić
déplaire, int (à) 39, 20) niepodobać się
déplier, t (31, I) rozwinąć
déplisser, t rozprasować fałdy
déplorer, t opłakiwać co
déployer, t (31, 7) rozwinąć
déplumer, z pierza odrzeć
dépolir, t wytrzeć połysk
dépopulariser t pozbawić wziętości
déporter, t wygnać na pewne
déposer, t złożyć [miejsce
déposséder, t (29, 5), wywłaszczyć
dépouiller, t zedrzeć z kogo
déprécier, t (31, I) nisko szacować
déprimer, t wklesłém zrobić
dépriser t zniżać wartość
députer t wyprawić posłów
déraciner, t wykorzenić
déraisonner, int bredzić
déranger, t (27, 2) wprowadzić nieład, przeszkadzać komu
dérider, t rozweselić
dérober, t ukraść co komu
déroger, int. (27,2) zniżyć się
dérouler, t rozwijać (z wałka)
dérouter, t pomieszać szyki komu
désabuser, t wywieść z błędu
désaccoutumer, t odzwyczaić
désappointer, t zrobić zawód
désapprendre, t (39, 21) zapomnieć (co się umiało)
désapprouver, t ganić
désarçonner, t zrzucić z siodła
désarmer, t rozbroić

désavantager, t krzywdzić kogo
désavouer, t zapierać co
déscendre, int. (être ou avoir) (de) zstąpić
désemballer, t rozpakować
désembourber, t wyciągnąć z kałuży
désemplir, t ująć z czego
désenchanter, t odczarować
désenclouer, t wyjąć ćwiek
désenfler, t opaść (puchlina)
désennuyer, t (31, 7) rozerwać
désenrayer, t (30, 6) zrzucić łańcuch hamujący koło
se désenrhumer (être) wyleczyć się z kataru
désensorceler, t (27, 3 a) odczarować
déserter, t opuścić stanowisko
désespérer, int (de) *(de)* (29, 5) rozpaczać
déshabituer, t (32, II) odzwyczaić od czego
déshériter, t wydziedziczyć
déshonorer, t zhańbić
désigner, t oznaczyć
désinfecter, t przewietrzyć
désirer, t *(de)* życzyć sobie czego
se désister (être) de) zaniechać
désobéir, int (à) być nieposłu-
désobliger, t urazić [sznym
désoler, t spustoszyć, strapić
désordonner, t wprowadzić nieład
désorganiser, t zdezorganizować
désosser, t wyjąć kości, ości
se déssaisir, (être) (de) pozbyć się czego
dessécher, t (29, 5) osuszyć
desserrer, t popuścić (pasa)
desservir, t (34, 10) pozbierać
dessiner, t rysować [ze stołu
destiner, t przeznaczyć
destituer, t (32, II) złożyć (z urzędu)
désunir, t rozłączyć
détacher, t wywabiać plamy — odwiązać
déteindre, t (36, 6), zmienić kolor
dételer, t (27, 3 a), odprzęgać
détendre, t spuścić (co było wyprężone)
détenir, t (42, 5) zatrzymać
détériorer, t uszkodzić
déterminer, t postanowić w czém, określić
se déterminer, (être) *(à)* skło-
déterrer, t wykopać [nić się
détester, t *(de)* nienawidzić
détoner, int wystrzelić
détordre, t odkręcić
détourner, t odwrócić, wykręcić

détraquer, t wprawić w rozprzę-
détremper, t rozpuścić [żenie
détromper, t wywieść z błędu
détrôner, t zrzucić z tronu
détrousser, t obedrzéć
détruire, t (35, 3) zniszczyć
dévaliser, t obdzierać
dévancer, t (26, 1) wyprzedzać
dévaster, t pustoszyć
développer, t rozwinąć
devenir, int (être) (42, 6) stać się
déverser, int przechylać się
se dévêtir, (être) (34, 12) zrzucać odzienie
dévider, t motać
deviner, t zgadnąć co
dévisager, t podrapać
deviser, int gawędzić
devoir, t być winnym co, być obowiązanym
dévorer, t pochłonąć
se dévouer, (être) (à) poświęcić się
diaprer, t ubarwić (różnemi ko-
dicter, t dyktować [lorami)
diffamer, t szkalować
différencier, t rozróżniać
différer, t (29, 5) odwlec
différer, int (de) *(de)* różnić się w czém
difformer. t popsuć (formę),
digérer, t (29, 5) trawić
dilater, t rozszerzać
diminuer, t (32, II) zmniejszyć co
dîner, int obiadować
dire, t *(de)* (45, 3) powiedzieć co
diriger, t kierować czém
discerner, t rozróżnić
discipliner, t wprawić do czego
discontinuer, t *(de)* (32, II) przestać robić co
disconvenir, int *(de)* (42, 6), niezgadzać się na co
discourir, int (de, sur) (42, 2) rozprawiać o czém)
disculper, t uniewinnić
discuter, t roztrząsać co
disgracier, t (31, I) usunąć od siebie
disjoindre, t (37, 10) rozłączyć
disparaître, int (38, 19) zniknąć (z oczu)
dispenser, t (de) uwolnić od czego
disperser, t *(à)* rozrzucić
disposer, t rozłożyć — przygotować
disputer, int (de, sur) spierać się
disserter, int (sur) rozprawiać
dissimuler, t ukrywać co
dissiper, t rozproszyć, roztrwonić
dissoudre, t déf (48) rozwiązać
distiller, t dystylować

distinguer, t rozróżniać
distraire, t déf (49) odłączyć, rozerwać (zabawą)
distribuer, t (32, II) porozdzielać
divaguer, int. bredzić
diversifier, t (31, I) urozmaicić
se divertir, (être) rozerwać się
diviniser, t ubóstwiać
diviser, t dzielić
divulguer, t wydać (tajemnicę)
dogmatiser, int wyrokować stanowczo
se domicilier, (être) zamieszkać (gdzie)
dominer, int (sur) panować nad
dompter, t poskromić [czém
donner, t (à) dać
dorer, t złocić
dormir, int. (32, 2) spać
doter, t. wyposażyć
douer. t obdarzyć czém
douter, int. (de) wątpić
se douter, (être) (de) domyślać się czego
draper, t dawać draperye
dresser, t *(à)* postawić prosto, utressować
duper, t oszukać
durcir, t. stwardniać
durer, int. trwać
s'ébahir, (être) zdumieć się
s'ébattre (être) (35, 1) bawić się
éblouir, t olśnić
éborgner, t wybić oko
ébouillir, int. (déf.) wygotować
s'ébouler, (être) zawalić się [się
ébranler, t wstrząsnąć
ébrécher, t (29, 5) wyszczerbić
écarteler, t (28, 4) rozćwiertować
écarter, t odsunąć [wać
échafauder, t stawiać (rusztowanie)
échancrer, t wykroić w półkole
échanger, t (27, 2) wymienić
échantillonner, t odciąć kawałek materyi na próbkę
échapper, int (être ou avoir) (de, à) umknąć, ujść
écharper, t rozpłatać
échauder, t wyparzyć ukropem
échauffer, t rozgrzać
échoir, int. déf. (être ou avoir) (à) (47) przypadać na kogo
échouer, int. (être ou avoir) (contre, sur, à), nie powieść się
éclabousser, t obryzgać błotem
éclaircir, t wyjaśnić
éclairer, t oświecać
éclater, int. pęknąć
éclipser, t zaćmić
éclore, int. déf. (être) (48) wykluć się (z jaja)

éconduire, t (35, 3) pozbyć się
économiser, t oszczędzać [kogo
écorcer, t odrzeć korę
écorcher, t zdjąć skórę
écorner, t złamać róg
s'écouler, (être) upływać
écouter, t słuchać
écraser, t zgnieść
écrêmer, t zebrać śmietankę z mleka
s'écrier, (être) (31, I) wykrzy-
écrire, t (36, 9) pisać [knąć
écrouer, t wciągnąć w rejestr więźnia
s'écrouler, (être) zawalić się
écumer, int, pienić się
écumer, t szumować
édifier, t (31, I) wystawić (budy-
effacer, t (26, 1) zmazać [nek
effaroucher, t odstraszyć
effectuer, t (32, II) wykonać
effeuiller, t odrzeć liście
effiler, t wystrzępić
effleurer, t zadrasnąć
effondrer, t kopać
s'éfforcer, (être) de, à) (26, 1) usiłować
effrayer, t (30, 6) przestraszyć
égaler, t równać
égarer, t wprowadzić w błąd
égayer, t (30, 6) rozweselić
égorger, t (27, 2) zarżnąć
égratigner, t podrapać
égrener, t (29, 4) wytrzeć ziarno z kłosów
élaborer, t wyrabiać
élaguer, t obciąć z gałęzi
élargir, t rozszerzyć
électriser, t elektryzować
élever, t (29, 4) podnieść w górę
élider, t wyrzucić (literę)
élire, t (37, 11) wybrać
éloigner, t oddalić
éluder, s wyminąć
émanciper, t usamowolnić
émaner, int. (de) pochodzić
emballer, t zapakować
embarquer, t wsadzić na okręt
embaumer, t nabalsamować
embellir, t upięknić [zwłoki
embellir, int. (être ou avoir) wyładnieć
emboîter, t wstawiać
emboucher, t przyłożyć do ust
embourser, t schować do kieszeni
embraser, t. ogarnąć płomieniem
embrasser, t ściskać
embrocher, t wsadzić na rożen
embrouiller, t zagmatwać
embusquer, t postawić na czatach
s'embusquer, (être) stać na czat.
émettre, t (37, 14) puścić w obieg
émigrer, int. (de) wyjść z ojczyzny
emmagasiner, t złożyć w magazynie
emmaillotter, t obwinąć w pieluchy
emmancher, t osadzić w rączkę
emménager, int. (27, 2) wprowadzić się do mieszkania
emmener, t (29, 4) wziąść kogo ze sobą
émonder, t obciąć gałązki
émoudre, t (38, 15) naostrzyć
émousser, t stępić
émouvoir, t (43, 3) rozruszyć
empanacher, t ozdobić kitką
empaqueter, t (28, 3 b.) zapakować
s'emparer, (être))de) zająć
empêcher, t (*de*) przeszkodzić
empester, t zarazić
empêtrer, t zaplątać
empiéter, t (29, 5) wdzierać się
empiler, t ułożyć w stos
empirer, t pogorszyć
empirer, int. (être ou avoir) mieć się gorzej
emplir, t napełnić
employer, t *(à)* (31, 7) użyć do czego
empocher, t włożyć do kieszeni
empoigner, t przytrzymać
empoisonner, t otruć
empoissonner t zarybić
emporter, t wynieść
empourprer, t czerwienić
s'empresser, (être) *(de, à)* pospieszać
emprisonner, t uwięzić
emprunter, t pożyczyć u kogo
s'en aller, (41, 1) (être) odejść
encadrer, t oprawić w ramki
encager, t wsadzić w klatkę
encaisser, t złożyć do kassy (pieniądz)
encaver, t wstawić do piwnicy
enceindre, t (36, 6) opasać
encenser, t kadzić
enchaîner, t uwiązać na łańcuchu
enchanter, t oczarować
enchasser, t osadzić w co,
enchérir, int. podnieść cenę
s'enchevêtrer, (être) (dans) zaplątać się
enclaver, t objąć w zamknięcie
enclore, t déf. (48) opasać
enclouer, t zagwoździć (działo)
encoffrer, t schować do szkatuły
encourager, t (à) (27, 2) zachęcić
encourir, t (42, 2) popaść w co
s'endetter, (être) zadłużyć się
s'endimancher, (être) ubrać się w suknie świąteczne
endormir, t (32, 2) usypiać
endosser, t wdziać
enduire, t (35, 3) powlec
endurcir, t hartować
endurer, t wytrzymywać
énerver, t osłabić
enfariner, t posypać mąką
enfermer, t zamknąć
enfiler, t nawlec (na nitkę)
enflammer, t zapalić
enfoncer, t (26, 1) wbić
enfouir, t zakopać
enfourcher, t okraczyć
enfourner, t wsadzić do pieca
enfreindre, t (36, 6) przekroczyć
s'enfuir, (être) (de) (32, 3) uciec
enfumer, t kopcić
engager, t *(à, de)* (27, 2) dać w zastaw
engloutir, t pochłonąć
s'engourdir (être) zdrętwieć
s'engouffrer, (être) (dans) wpadać w ziemię
engraisser, t tuczyć
engranger, t (27, 2) zwieść do
engraver, t wryć [stodoły
engrener, t (29, 4) sypać zboże w kosz młyński
enhardir, t ośmielić
enharnacher, t ubrać konia w
enivrer, t upoić [rzęd
enjauler, t łudzić
enjoindre, t (37, 10) nakazać
enjoliver, t ozdobić
enlacer, t (26, 1) objąć
enlaidir, t oszpecić
enlaidir, int. zbrzydnąć
enlever, t (29, 4) dźwigać
enluminer, t kolorować rysunki
ennoblir; t uszlachetnić
ennuyer, t (31, 7) nudzić
énoncer, t (26, 1) wyrazić
s'enorgueillir, (être) (de) pysznić się
s'enquérir, (être) (de) (41, 1) dopytywać się
s'enraciner (être) wkorzenić się
enrager, int. *(de)* (27, 2) wściec
enrayer, int. hamować [się
enrégimenter, t pomieścić w pułku
enrégistrer, t wciągnąć do rejestrów
s'enrhumer, (être) dostać kataru
enrichir, t zbogacić
enroler, t zaciągnąć (do wojska)
s'enrouer, t nabawić się chrypki
enrouler, t zakręcić
ensanglanter, t zakrwawić
enseigner, t *(à)* nauczać
ensemencer, t (26, 1) zasiewać

enserrer, t zamykać
ensevelir, t zagrzebać
ensorceler, t (27, 3 a) zaczarować
s'ensuivre, (être) déf. (48) wypływać, następować po czem
entamer, t napocząć
entasser, t nagromadzić
entendre, t słyszeć
s'entendre, (être) *(à)* porozumieć się
entériner, t zatwierdzić urzędownie akt jaki
enterrer, t pogrzebać
s'entêter, (être) upierać się przy
enthousiasmer, zachwycić [czém
s'enthousiasmer, (être) (de, pour) unosić się nad czem
entonner, t zaintonować
entourer, t otoczyć
s'entr'aider, (être) wspomagać się
entraîner, t wciągnąć
entraver, t pętać, tamować
entrecouper, t przecinać
entrelacer, t (26, 1) zaplatać
entrelarder, t naszpikować
entremêler, t wmieszać
s'entremettre, (être) (37, 14) wdawać się w co
entr'ouvrir, t (33, 6) uchylić drzwi
entreprendre, t *(de)* (39, 21), przedsiębrać
entrer, int. (être) wejść
entretenir, t. (42, 5) utrzymywać
entrevoir, t (44, 8) widzieć niewyraźnie
énumérer, t. wyliczać
envahir, t zagarnąć, zająć
envelopper, t zawinąć
envenimer, t zatruć
envier, t (31, I) zazdrościć czego
environner, t otoczyć
envisager, t (27, 2) patrzyć na kogo
envoyer, t (41 2) posłać
épaissir, t zgęścić
épancher, t rozlewać
épandre, t wylewać
s'épanouir (être) rozkwitać
épargner, t oszczędzać
épeler, t (27, 3 a) syllabizować
épicer, t (26, 1) włożyć korzeni do czego
épier, t (31, I) szpiegować
épiler, t wyrywać włosy
éplucher, t obrać z czego
éponger, t (27, 2) myć gąbką
s'époumonner, (être) zmordować sobie płuca
épouser, t poślubić sobie
épousseter, t (28, 4) wytrzepać z kurzu
épouvanter, t przestraszyć
éprouver, t próbować czego
épuiser, t wyczerpać
épurer, t przeczyścić
équiper, t wystawić (pułk)
équivaloir, int. (44, 7) wyrównywać wartością
éreinter, t znużyć
ériger, t. (27, 2) postawić (posąg)
errer, int. błądzić
escalader, t wleść po drabince
escamoter, t zręcznie porwać
escarmoucher, int. harcować
escarper, t ściąć pionowo
escompter, t eskontować
escorter, t konwojować
s'escrimer, (être) szermować się z kim
escroquer, t podejść
espacer, t, porobić odstępy
espérer, t. (29, 5), spodziewać się czego
espionner, t szpiegować kogo
esquisser, t szkicować
esquiver, t et int. uchylić się
essayer, t. (30, 6) próbować
s'essoufler (être) zadyszyć się
essuyer, t. (31 7) otrzeć
estimer, t szacować, poważać
estropier, t (31, I) zrobić kaleką
établir, t ustawić, umieścić
étaler, t rozwinąć
étamer, t pobielać (naczynie metalowe)
étancher, t zatamować cieknienie, zaspokoić pragnienie
étayer, t (30, 6) podeprzeć
éteindre, t (36, 6) zgasić
étendre, t rozwiesić
éterniser, t uwiecznić
éternuer, int. (32, II) kichać
étinceler, int. (27, 3 a) błyszczeć
étiqueter, t (28, 4) pokłaść napis
s'étirer, (être) wyciągać się
étonner, t zadziwić
étouffer, t dusić
étourdir, t ogłuszyć
étrangler, t udusić
être, subst. (4) być
étreindre, t (36, 6) ścisnąć
étrenner, t dać kolendę
étudier, t uczyć się czego
évacuer, t (32, II) wypróżniać
s'évader, (être) (de) wymknąć się
évaluer, t (32, II) oszacować
évangéliser, t opowiadać ewangielią
s'évanouir, (être) zemdleć
s'évaporer, (être) ulotnić się
éveiller, t obudzić
éventrer, t rozpłatać
s'évertuer, (être) (32 II) silić się na co
évider, t powyrzynać
évincer, t (26, 1) wyrugować
éviter, t *(de)* uniknąć
évoquer, t wywoływać
exalter, t. wynosić, wielbić
examiner, t roztrząsać
exaucer, t (26, 1) wysłuchać (kogo lub prośby)
excéder, t (29, 5), przejść, wyjść za obręb
exceller, int. *(à)* celować
excepter, t wyjąć
exciter, t *(à)* podniecać
exclure, t (35, 2) wyłączyć
excommunier, t (31, I) rzucić klątwę
excuser, t wytłómaczyć z czego
s'excuser (être) *(de)* wytłomaczyć się
exécrer, t (29, 5) mieć w obrzydzeniu
exécuter, t wykonać
exercer, t (26, 1) ćwiczyć
exhaler, t wyziewać
exhausser, t podwyższyć
exhorter, t *(à)* upominać
exhumer, t wygrzebać
exiger, t (27, 2) wymagać
exiler, t wygnać
exister, int. istnieć
exorciser, t exorcyzmować
expatrier, t (31, I) oddalić z kraju
expectorer, t odpluwać
expédier, t (31, I) załatwić
expérimenter, t doświadczyć
expier, t (31, I) odpokutować
expirer, int (être ou avoir) umrzeć
exploiter, t uprawiać (rolę)
exporter, t wywozić (za granicę
exposer, t wystawić co na sprzedaż i td.
s'exposer, (être) *(à)* narazić się
exprimer, t wyrazić
expulser, t wygnać
s'extasier, (être) unosić się
s'exténuer, (être) (32, II) wycieńczyć się
exterminer, t wytępić
extirper, t wyrwać
extorquer, t wydrzeć
extraire, t déf. (49) wyciągać, wyjąć (z księgi)
extravaguer, int. bredzić.
Fabriquer, t fabrykować
fâcher, t gniewać
faciliter, t ułatwić
façonner, t ukształcić
faiblir, int. słabnąć
faillir, int (déf.) (46) błądzić
faire, t robić
se faisander, (être) słychać dziczyzną

falloir, int. déf. (47) być potrzebném
falsifier, t (31 I.) fałszować
familiariser, t przyzwyczaić
se familiariser, (être) (avec) poufalić się
fanatiser, t zapalić
faner, t przesuszać siano
se faner, (être) więdnieć
farcir, t nadziewać, faszerować
farder, t nakłaść różu lub blanszy na twarz
fasciner, t oczarować
fatiguer, t trudzić
faucher, t kosić
se faufiler, (être) wścibić się
fausser, t skrzywić [gdzie
favoriser, t. sprzyjać
féconder, t użyźniać
feindre, t (de) (36, 6) udawać (co nie jest)
se fêler (être) pękać
féliciter, t (de) winszować
fendre, t łupać
férir, t (déf.) (46) uderzyć
fermenter, int, fermentować
fermer, t zamknąć
ferrailler, int, rąbać się
ferrer, t okuć
fertiliser, t użyźnić
festiner t fetować kogo
festiner, int, biesiadować
festonner, t ozdabiać festonami
fêter, t obchodzić święto
feuiller, int. malować drzewa i liście
feuilleter, t (28, 3 b) przewracać karty w książce
fiancer, t (26, 1) zaręczyć sobie kogo
ficeler, t (27, 3 a) związać szpagatem
se fier, (être) (à) (31, I) ufać komu
se figer, (être) (27, 2) skrzepnąć
figurer, t nakreślić
filer, t prząść (len) i tp.
filtrer, t filtrować
finir, t kończyć
fixer t ustalić
flageller, t chłostać
flagorner, t int. kadzić komu
flairer, t wąchać
flamber, int. palić się płomieniem
flamboyer, int. (31, 7) rzucać płomień
flanquer, t stać po bokach
flatter, t pochlebiać komu
fléchir, t zgiąć, ugiąć kogo
flétrir, t osławić
se flétrir, (être) więdnąć
fleurir, int kwitnąć
flotter, int pływać po wierzchu
foisonner, int. obfitować w co
folâtrer, int. swawolić
fomenter, t podżegać
fonder, t założyć
fondre, t topić, przetapiać
forcer, t (de à) (26, 1) wyłamać (drzwi), zmusić
forer, t świdrować
forfaire, int. déf. (à) (48) sprzeniewierzyć się
forger, t (27, 2) kuć (żelazo)
se formaliser, (être) (de) obrazić
former, t tworzyć [się
formuler, t napisać zgodnie z przyjętym zwyczajem
fortifier, t (31, I) wzmocnić
fossoyer, t (31, 7) okopać rowami
foudroyer, t (31, 7) zabić piorunem
fouetter, t wychłostać, zaciąć biczem
fouiller, t kopać, przetrząść co
fouler, t deptać
fourber, t oszukać
fourbir, t wyszorować (żelazo)
fourcher, int. dzielić się na gałęzie
fourmiller, int. snuć się jak mrówki
fournir, t dostarczyć
fourrager, int (27, 2) zbierać paszę dla koni,
fourrer, t schować, wsunąć
se fourrer, (être) wścibić się
se fourvoyer, (être) (31, 7) zabłąkać się
fracasser, t zgruchotać
franchir, t przebyć, przeskoczyć
franciser, t przerobić na francuskie
frapper, t uderzać
fraterniser, int. żyć jak bracia
frauder, t oszukać
frayer, t (30, 6) utorować drogę
fredonner, nucić sobie
frémir, int (de, de) drżyć
fréquenter, t uczęszczać gdzie
friper, t pomiąć
friponner, t oszukać kogo
frire, t déf. (48) smażyć
frire, int. déf. smażyć się
friser, t. kędzierzawić
frissonner, int. (de) czuć dreszcz
frôler, t dotknąć z lekka
froncer, t (26, 1) zmarszczyć (czoło, brwi)
fronder, t rzucać z procy
frotter, t trzeć, posmarować, froterować
fructifier, int. wydawać owoc, przynosić korzyść
frustrer, t wyzuć
fuir, int. (32, 3) uciec
fuir, t unikać kogo
fulminer, int. piorunować na
fumer, int. dymić (o kominie)
fumer, t palić (fajkę), gnoić grunt
fureter, int. (28, 3 b), szpérać
fusiller, t. rozstrzelać
fustiger, t wychłostać, ćwiczyć.
Gager, t (27, 2) założyć się
gagner, t zarobić, wygrać
galonner, t obszyć galonem
galoper, int galopować
gambader, int skakać
se gangrener, (être) (28, 4) zgangrenować się
ganter, t kłaść komu rękawiczki na rękę
garantir, t ręczyć za kogo, za co
garder, t zachować
se gargariser, (être) płukać
garnir, t ustroić [gardło
garotter, t skrępować
gaspiller, t marnotrawić
gâter, t psuć
gazonner, t przykryć darnią
gazouiller int. świegotać
geler, t et imp. (28, 4) ziębić
gémir, int (de) jęczeć
gêner, t zawadzać
généraliser, t uogólnić
gercer, t (26, 1) porobić rozpadliny na skórze
gérer, t. (29, 5) zarządzać czem
germer int. wschodzić (o nasieniu)
gésir, int. (déf.) (46) leżeć
gesticuler, int. rzucać się
giboyer, int (31, 7) polować
glacer, t (26, 1) zamrozić
glaner, t zbierać po kim
glisser, int. ośliznąć się, ślizgać się
glorifier, t (31, I), chwalić
glousser, int. gdakać (o kokoszy)
gluer, t pomazać lepem
goguenarder, int. przedrwiwać
gommer, t gumować
gonfler, t nadąć
gorger, t. (27, 2) obsypać (złotem)
goudronner, t oblepić smołą
gourmander, t strofować
goûter, t smakować, kosztować
gouverner, t rządzić.
graisser, t posmarować
grandir, int (être ou avoir) rosnąć
grappiller, t. zbierać grona winne po winobraniu
grasseyer, int (30, 6) szeplenić
gratifier, t (31, I) udarować
gratter, t skrobać
graver, t wyryć

gravir, t wdrapywać się na górę
graviter, int (autour) ciężeć ku jednemu punktowi
greffer, t szczepić (roślinę)
grêler, imp. padać o gradzie
grelotter, int dzwonić zębami
grever, t (29, 4) obciążyć (długami)
griffer, t uchwycić szponami
griffonner, t bazgrać
grignoter, t gryść
griller, t smażyć na kracie
grimacer, int. (26, 1) wykrzywiać się
grimper, int (sur) piąć się
grogner, int. kwiczeć
grommeler, int (27, 3 a) mruczyć pod nosem
gronder, t wyburczyć
grossir, t pomnażać objętość. grubość,
grouper, t ustawiać w grupy
guérir, t uleczyć
guerroyer, int. (31, 7) wojować
guetter, t czatować, czychać
guider, t przewodniczyć komu
guillotiner, t gilotynować.
Habiller, t ubrać
habiter, t zamieszkiwać (kraj)
habituer, t (32, II) przyzwyczaić
hâcher, t siekać
haïr, t (32, 4) nienawidzić
hâler, t opalić (o słońcu)
se hâler, (être) opalić się
haleter, int (28, 4) dyszeć, sapać
hanter, t uczęszczać
haranguer, t mieć mowę do kogo
harasser, t zmordować
harceler, t (28, 4) niepokoić
harnacher, t ubrać konie w szory
harponner, t zaczepić hakiem
hasarder, t ryzykować
hâter, t przyśpieszać
se hâter, (être) *(de)* spieszyć się
hausser, t podwyższyć
héberger, t (26, 2) podejmować kogo
hennir, int. rżeć
herboriser, int. zbierać rośliny
hériter, int. (de) odziedziczyć
herser, t bronować
hésiter, int. *(à)* wahać się
heurter, t trącić kogo, co
historier, t (31, I) ozdobić opowiadanie
hiverner, int. przezimować
hocher, t potrząsać
honnir, t zelżyć
honorer, t czcić, szanować,
huer, t (32, II) zakrzyczeć
huiler, t potrzeć (olejem)
humaniser, t złagodzić (obyczaje)
humecter, t zwilżyć
humer, t wciągać w siebie
humilier, t (31, I) upokorzyć
hurler, int. wyć
hypothéquer, t zahipotekować
Identifier, t (31, I) utożsamotnić
idolâtrer, int. kłaniać się bałwanom
idolâtrer, t. przepadać za kim
ignorer, t nie wiedzieć czego
illuminer, t illuminować,
illustrer, t, uświetnić, ozdobić rycinami
imaginer, t wymyślić
imbiber, t zmoczyć
imiter, t naśladować
immatriculer, t wpisać (do księgi)
s'immiscer, (être) (26, 1) wmieszać się w co
immoler, t poświęcić kogo, (zrobić z kogo ofiarę)
immortaliser, t unieśmiertelnić
impatienter, t niecierpliwić
implanter, t wszczepić
impliquer, t uwikłać kogo w co
implorer, t błagać
importer, t wprowadzić (towary)
importer, imp (à, de) być ważném
importuner, t nudzić kogo
imposer, t włożyć na kogo (obowiązek)
imprégner, t napoić czém
imprimer, t. drukować
improuver, t. naganiać
improviser, t. improwizować
imputer, t. przypisać co komu
inaugurer, t inaugurować
incliner, t schylić
incommoder, t zawadzać
incorporer, t wcielać do czego
inculquer t wbić w pamięć
indemniser, t powrócić szkody
indigner, t oburzyć
indiquer, t wskazać
indisposer, t zniechęcić
induire, t (35, 3) wwieść
infatuer, t (32, II) nabić głowę czém
infecter, t zarazić (czém smrodliwém)
infester, t napadać
s'infiltrer, (être) (dans) wsiąkać
infirmer, t zbijać (dowód)
influer, t. int. (sur) wpływać
informer t. uwiadomić kogo
infuser, t nalać płynem roślinę
s'ingénier (être) silić się na co
s'ingérer, (être) *(de)* (29, 5) wmieszać się w co
inhumer, t. pogrzebać
initier, t (31, I) wtajemniczyć
injecter, t wstrzykiwać
injurier, t (31, I) zelżyć
innover, t. wprowadzać nowe pomysły
inoculer, t zaszczepiać
inonder, t zalać
inquiéter, t. niepokoić
inscrire, t (36, 9) wpisać
insérer, t (29, 5) umieścić w piśmie
insinuer, t (32, II) dać do zrozumienia
insister, int. nastawać
inspirer, t. *(de)* natchnąć
installer, t. instalować
instituer, t. (32, II) ustanowić
instruire, t. *(à)* (38, 17) uczyć
insulter, t znieważać
s'insurger, (être) (27, 2) powstać
intenter, t. uformować proces
intercaler, t. wtrącać
intercéder, int, (pour) (29, 5), wstawiać się za kim
intercepter, t. przejmować
interdire, t (37, 13), zakazać czego
intéresser, t. zajmować kogo
s'intéresser, zajmować się czém
interjeter, t. (un appel) (28, 3 b)
interpeller, t. zawezwać
s'interposer, (être) (entre) wdać się w co
interpréter, t. (29, 5) tłómaczyć
interroger, t. (27, 2) zapytywać
interrompre, t. (39, 24) przerwać
intervenir, int. (être) (dans) (42, 6), wchodzić w co
intervertir, t. przewrócić szyk
intimer, t. nakazać
intimider, t. zastraszyć
intituler, t dać tytuł
introduire, t (35, 3) wprowadzić
invectiver, int. (contre) gwałtownie powstawać na co
inventer, t wynaleść co
inventorier, t. sporządzić inwentarz
investir t dać inwestyturę, obsaczyć
inviter, t zaprosić kogo
invoquer, t wzywać (Boga), odwołać się do czego
irriter, t rozgniewać
italianiser, t udawać obyczaje włoskie
Jaillir, int. wytryskać
jalonner, t. & int. wytknąć linię tyczkami
jalouser, t zazdrościć
japper, int. szczekać (o małych psach i lisach)
jardiner, t zajmować się ogrodnictwem
jaser, int. gawędzić
jaunir, t malować na żółto
jaunir, int. żółknąć
jeter, t. (28, 3 b.) rzucić
jeûner, int. pościć

joindre, t (37, 10) złączyć
joncher, t zasłać (trawą)
jouer, t. wykonywać kawałek muzyki lub rolę jaką
jouer, int. (de, à) bawić się
jouir, int. (de) używać czego
joûter, int. iść w zapasy
jubiler, int. cieszyć się
juger, t (27, 2) sadzić kogo, sprawę
jurer, t. *(de)* przysięgać
justifier, t. (31, I) usprawiedliwić.
Labourer, t orać
lacer, t (26, 1) sznurować
lâcher. t spuścić
laisser, t zostawić, niewziąć
lambiner, int. działać opieszale
se lamenter, (être) narzekać
lancer, t. (26, 1) wypuścić
languir, int. słabnąć
laper, int. chłeptać
lapider, t ukamienować,
larmoyer, int. płakać
lasser, t. nużyć
latiniser, t. nadać wyrazowi formę łacińską
laver, t myć
lécher, t. (29, 5) lizać
légaliser, t. poświadczyć autentyczność aktu
légitimer, t. uprawnić
léguer, t. (29, 5) zapisać co komu
léser, t. (29. 5) skrzywdzić
lésiner, int. skąpić czego
lessiver, t. prać ługiem
lester, t. ładować okręt balastem
leurrer, t. łudzić
lever, t. (29, 4) podnieść
libérer, t, (29, 5) uwolnić (od służby)
licencier, t. (rozpuścić (wojsko)
liciter, t licytować
lier, t. (31, I) wiązać
se liguer, (être) (avec, contre) zawrzeć związek
limer, t. piłować
limiter, t odgraniczyć
liquéfier, t (31, I) roztopić
liquider, t likwidować
lire, t. (37, 11) czytać
lisser, t. wygładzić
livrer, t. wydać kogo, co komu
loger, int. (dans) mieszkać
louvoyer, int. (31, 7) lawirować
luire, int. déf. (49) błyszczeć
lutter, int. (contre, avec) iść w zapasy z kim
Macérer, t. moczyć w czém
mâcher, t żuć
machiner, t knuć
mâchonner, t żuć powoli,
maigrir, int. chudnąć
maintenir t. (42, 5) utrzymywać
maîtriser, t poskramiać co [co
malfaire, int. déf. źle czynić
maltraiter, t zbić, źle traktować
malverser, int. przeniewierzyć
mander, i. donieść [się
manger, t (27, 2) jeść
manier, t (31, I,) obracać w ręku
manifester, t. objawić
manigancer, t usnuć intrygę
manoevrer, int. manewrować
manquer, int. (de) *(de)* braknąć
manufacturer, t wyrabiać
marauder, int. odbiegać obozu dla kradzieży
marbrer, t marmurkować
marchander, t targować
marcher, int. chodzić
marier, t (31, I) złączyć węzłem małżeńskim
marmotter, t mruczeć
marquer, t znaczyć bieliznę — zanotować
marqueter, t. (28, 4) malować w centki
marteler, t. (28, 4) kuć młotem
martyriser, t męczyć
masquer, t zamaskować
massacrer, t wyciąć w pień
maudire, t. (37, 12) przeklinać kogo
maugréer, int. (30, II) przeklinać
méconnaître, t (38, 19) nie poznać kogo, nie uznawać czego
mécontenter, t, być powodem nieukontentowania dla kogo
médire, int. (de) (37, 13), obmawiać
méditer, t *(de)* rozmyślać
méfaire, int. déf. (49) źle czynić
se méfier, (être) de) (31, I) nie dowierzać komu
mélanger, t. (27, 2) mieszać
mêler, t. mieszać
se mêler, (être) *(de)* *(à,* de), mieszać się
menacer, t *(de)* (26, 1) grozić
ménager, t (27, 2) oszczędzać
mendier, t (31, I) żebrać
mener, t (29, 4) prowadzić
mentionner, t wzmiankować o czém
mentir, int. (33, 5) kłamać
se méprendre (être) (39, 21), pomylić się w czém)
mépriser, t gardzić
mériter, t *(de)* zasługiwać na co
se mésallier, (être) zaślubić osobę niższą stanem
mésarriver, (imp.) zdarzyć się (złe)
mésavenir, (imp. déf.) (46) zdarzyć się (o czém złém)
mésestimer, t stracić szacunek dla kogo
mesurer, t mierzyć
métamorphoser, t przemienić
mettre, t (37, 14) kłaść
se mettre, (être) *(à)* (à) 37, 14)
meubler, t umeblować [zacząć
meurtrir, t potłuc
miauler, int. miauczeć
miner, t podkopywać
mirer, t celować do czego
se mirer (être) (dans) przejrzeć
mitiger, t uśmierzyć [się
modeler, t (28, 4), ukształcić model (z gliny, wosku)
modérer, t (29, 5) złagodzić co
modifier, t. (31, I) zaprowadzać
moisir, int. zbutwieć [zmianę
moissonner, t żąć
molester, t trapić
mollir, int. mięknąć
monter, int. (être ou avoir) iść pod górę — wyjść na górę
montrer, t *(à)* pokazać
se moquer, (être) (de), żartować
moraliser, t nauczać [z kogo
moraliser, int. prawić morały
morceler, t. (27, 3 a) dzielić na
mordre, t kąsać [kawałki
morfondre, t. ziębić
se morfondre (être) czekać nadaremnie
mortifier, t (31, I) martwić, umartwiać ciało
motiver, t. wyłuszczyć powody do czego
moucher, t. utrzeć nos, objaśnić świecę
moudre, t. & int. (38, 15) mleć
mouiller, t zmaczać
mouler, t. odlać w formie
mourir, int. (être) (4?, 4) umierać
mousser, int. mussować
mouvoir, t. (43, 3) poruszać
muer, int. (32, II) lenić się (zwierzęta), pierzyć się
mugir, int. ryczeć [(ptaki)
multiplier, t. (31, I), pomnożyć
munir, t. obwarować
se munir, (être) (de) zaopatrzyć
murer, t. zamurowoć [się
mûrir, int. dojrzewać
murmurer, int. mruczeć
museler, t (27, 3 a), włożyć kaganiec
mutiler, t. odciąć (członek ciała)
se mutiner, (être) zbuntować się.
Nager, int. (27, 2) pływać
naître, int. (être) (38, 16) urodzić się
nantir, t dać co w zastaw komu
nasiller, int. mówić przez nos
natter, t splatać w warkocze

naturaliser, t naturalizować
nécessiter, t. *(à)* *(de)* zniewolić
négliger, t. *(de)* (27, 2) zaniedbać
négocier, t. (31, I), układać się o co
neiger, imp. padać (o śniegu)
nettoyer, t (31, 7) czyścić
niaiser, int. bawić się fraszkami
nicher, int. gnieździć się
nier, t *(de)* (31, I) przeczyć
niveler, t. (27, 3 a.), zrównać
noircir, t czernić [(płaszczyznę)
nommer, t. nazwać
noter, t zapisać
notifier, t. uwiadomić o czém
nourrir, t. żywić
noyer, t. (31, 7), utopić
nuancer, t. (26, 1) robić odcienie
nuire, int. (à) (38, 17) szkodzić
numéroter, t numerować [komu
Obéir, int. (à) być posłusznym
obérer, t, (29, 5) zadłużyć
objecter, t. zrobić zarzut
obliger, t. *(de,* *(à)* (27,2) znie-
obscurcir, t zaciemnić [walać
observer, t. przestrzegać czego
s'obstiner, (être) *(à)* upierać się przy czém
obtempérer, int. (á) (29, 5), być posłusznym
obtenir, t. (42, 5) otrzymać co
obvier, int. (à) (31, I) zapobiedz
occasioner, t. sprawić [czemu
occire, t. (déf.) zabić
occuper. t. zajmować
octroyer, t. (31, 7), udzielić (przywiléj), itd.
offenser, t. obrazić kogo
officier, int. (31, I) celebrować
offrir, t. (33, 6), ofiarować
offusquer, t. razić
oindre, t. (38, 18) pocierać (maścią, oliwą)
ombrager, t (27, 2) ocieniać
ombrer, t. cieniować
omettre, t (37, 14) opuścić
ondoyer, int. (31, 7) powiewać
opérer, t. (29, 5), działać
opiner, int. (sur) powiedzieć zdanie swoje
s'opiniâtrer, (être) (à) upierać się
oppresser, t sprawiać duszność
opprimer, t. gnębić
opter, t. wybierać
ordonner, t. *(de)* rozkazać
organiser, t. urządzić
orienter, t kierować na wschód
s'orienter, *(*être) oryentować się
orner, t. zdobić
ortographier, t. (31, I) napisać wyraz ze względem na ortografią
osciller, int. wahać się
oser, t. śmieć (co czynić)
oter, t. zdjąć
ouater, t. watować
oublier, t *(de, à)* (31, I) zapo-
ouïr, t déf. (46) słyszeć [mnieć
ourdir, t. knuć (spisek)
ourler, t. obrabić
outrager, t. (27, 2) znieważać
outrepasser, t przekroczyć
outrer, t. przesadzać w czém
ouvrir, t. (33, 6) otworzyć
Pacifier, t. (31, I) wrócić pokój
pactiser, int. układać się z kim
paître, t. déf. (49) paść (bydło)
pâlir, int, blednąć
palissader, t otoczyć palisadami
palpiter, int. drgać, bić (serce)
se pâmer, (être) mdleć
panser, t. opatrywać ranę
papillonner, int. latać z kwiatka na kwiatek
papilloter, int. migotać
paraître, int. (38, 19), pokazywać się
paraphraser, t. parafrazować
parcourir, t. (42, 2) przebiegnąć
pardonner, t. *(de)* przebaczyć
parer, t. zdobić
parfaire, t. déf. ukończyć
parfumer, t. perfumować
parier, t. (31, I) zakładać
se parjurer, (être), popełniać krzywoprzysięstwo
parlementer, t. & int. parlamen-
parler, t. mówić [tować
parler, int. *(de, à)*, mówić o czém, z kim
parodier, t. (31, I), parodyować
parqueter, t. (28, 3 b), dać podłogę w tafle
parsemer, t. usłać czém
partager, t. (27, 2), dzielić
participer, int. (à, de) mieć udział
particulariser, t. wyszczególnić
partir, int. (être) (pour) (33, 7) pojechać
parvenir, int. (être) *(à)*, (42, 6) dojść do czego
passer, int. (être ou avoir), przejść
patienter, int. czekać cierpliwie
patiner, int. ślizgać się na lodzie
pâtir, int. cierpieć
paver, t. brukować
pavoiser, t. ubrać w rozpięte cho-
payer, t. (30, 6) zapłacić [rągwie
pécher, int. grzészyć
pêcher, t łowić ryby
peigner, t. czesać
peindre, t (36, 6) malować
peler, t. (28, 4) zdjąć łupinę
pelotonner, t zwijać na kłębek
pencher, t *(à)* schylić co
pendre, t wieszać
pénétrer, t (29, 5) przenikać
penser, t. int. (a, *à*) myśleć
pensionner, t. wyznaczyć pensyą
percer, t. (26, 1) przebić [komu
percevoir, t. pobierać (podatki)
se percher, (être) (sur) siadać
perdre, t. stracić [na drzewie
perfectionner, t. doskonalić
périmer, int. przedawnić się
périphraser, int. używać omó-
périr, int. (par, de) zginąć [wień
permettre, t (37, 14) pozwolić
permuter, t zrobić zamianę
perpétuer, t. (32, II) uwiecznić
persécuter, t. prześladować
persévérer, int. *(à*, dans) (29, 5) wytrwać
persister, int. *(à)* obstawać przy swojém
personnifier, t. (31, I) uosobić
persuader, t. przekonać
pervertir, t zepsuć
peser, t (29, 4), ważyć
pester, int. kląć
pétiller, int. iskrzyć się
pétrifier, t. zamienić w kamień
pétrir, t. rozczynić (na chléb)
peupler, t zaludnić
philosopher, int. rozumować o czém
phraser, int. wykonywać frazesa muzyczne
piaffer, int. stąpać z góry (koń)
piauler, int. piszczyć (kury)
picoter, t. dziobać
piétiner, int. tupać nogami
piler, t tłuc,
piller, t. rabować
pincer, t. (26, 1), szczypać
pindariser, int. mówić lub pisać stylem szumnym
piocher. t kopać
piquer, t. kłuć
pirouetter, int. wykręcać się w kółko
pivoter, int. obracać się około jednego punktu
placarder, t przylepić (afisz)
placer, t. (26, 1), umieścić, postawić
plaider, int. & t. procesować się, mówić za czém
plaindre, t. (36, 6) żałować kogo
plaire, int. (à) (39, 20) podobać się
plaisanter, int. (de) żartować
planer, int. wzlatywać po nad
planter, t sadzić [czém
plâtrer, t. pokryć wapnem
pleurer, int. płakać
pleuvoir, int. (imp.) (déf.) (47) padać (o deszczu)

plier, t. (*à*) (31, I) składać, zgiąć
plomber, t. pokryć ołowiem
plonger, t (27, 2) zanurzyć
ployer, t (31, 7) zgiąć
plumer, t skubać
poétiser, t. upoetyzować
poignarder, i pchać sztyletem
poindre, t. déf. (49) kłuć
poindre, int. déf. błyskać (dzień)
pointer, t célować
pointiller, int. kropkować (rysując)
policer, t (26, 1) wprowadzić porządek
polir, i polerować.
polissonner, int. lampartować się
politiquer, int. rozprawiać o polityce
pommader, pomadować
pomper, t pompować
ponctuer, t (32, II) kłaść znaki pisarskie
pondre, t znosić jaja
porter, t nieść
poser, t położyć
posséder, t (29, 5) posiadać
poster, t postawić straż
pouffer (de rire) int. parsknąć ze śmiechu
pourfendre, t rozrąbać
pourrir, int. gnić
poursuivre, t (40, 26) ścigać
pourvoir int. (à) (34, 1) opatrzyć czém, zaradzić czemu
pousser, t pchać
pouvoir int. (43, 4) módz co
pratiquer, t wykonywać [zrobić
se précautionner, (être) (contre) obwarować się
précéder, t (29, 5) poprzedzać kogo
prêcher, t. ogłaszać słowo Boże, kazać
précipiter, t strącić
préciser, t oznaczyć z dokładnością
préconiser, t. wychwalać
prédestiner, t przeznaczyć na co
prédire, t. (37, 13) przepowiedzieć
prédominer, int. przeważać
préférer, t (29, 5) woleć, przenosić
préjuger, t (27, 2) przesądzić
se prélasser, (être) dawać sobie tony
préléguer, t zrobić zapis
prélever, t (29, 4) pobierać z summy całkowitéj
préluder, int. (à) próbować głosu, instrumentu
préméditer, t zamierzać co
se prémunir, (être) (contre) zabezpieczyć się
prendre, t. (39, 21) wziąć
préoccuper, t. zająć, uprzedzić
préparer, t. *(à)* przygotować
présager, t. (27, 2) wróżyć
prescrire, t *(de)* (36, 9) przepisać, nakazać co
présenter, t. podać, przedstawić
préserver, t ochronić od [kogo
présider, t. & int, przewodniczyć
pressentir, t (33, 9) przeczuwać
presser, t. & int. ściskać
présumer, t. mniemać
présupposer, t naprzód przypuścić
prétendre, t *(à)* ubiegać się o co
prêter, t pożyczyć co komu
prétexter, t użyć czego za wymówkę
prévaloir, int (44, 5) przemódz
se prévaloir, (être) (de) korzystać z czego
prévenir, t (42, 6) uprzedzić
prévoir, t (34, 2) przewidzieć
prier, t (31, I) prosić. modlić się
primer, t. przodkować
priser, t oszacować
priver, t pozbawiać czego
se priver (être) odmówić sobie
privilégier, t uprzywilejować
procéder, int. (de, à) (29, 5) pochodzić od...
proclamer, t ogłosić
procréer, t (30, II) płodzić
procurer, t wystarać się czego
prodiguer, t rozrzucać, szafować
produire, t (35, 3) wydawać
profaner, t zprofanować
proférer, t (29, 5) wymówić
professer, t wyznawać (zasady), nauczać
profiter, int. (de, à) skorzystać
prohiber, t zakazać
projeter, t. (28, 3 b) zamierzać co
prolonger, t (27, 2) przedłużać
promener, t. (29, 4) oprowadzić
se promener (être) przejść się
promettre, t. *(de)* (37, 14) obiecać
promouvoir, t (déf.) (47) wynieść na wyższą godność
promulguer, t ogłosić
prononcer, t (26, 1) wymówić
pronostiquer, t przepowiedzieć
propager, t (27, 2) upowszechniać
prophétiser, t przepowiedzieć co
proportionner, t zachować stosunek
proposer, t *(de)* przełożyć
proroger, t. (27, 2) odłożyć na inny termin
proscrire, t (36, 9), wyjąć z pod opieki prawa
prospérer, int. (29, 5) używać szczęścia
se prosterner, (être), oddawać pokłon
protéger, t (27, 2), (30, III), opiekować się kim,
protester, t zaprotestować
prouver, t dowieść
provenir, int. (être) (de) (42, 6) pochodzić skąd
provoquer, t *(à)* wyzwać
psalmodier, int. śpiewać psalmy
publier, t (31, I) ogłosić
puer, int. déf. (46) cuchnąć
puiser, t czerpać
pulluler, int. mnożyć się
pulvériser, t. utłuc na proch
punir, t. *(de)* karać
purger, t. (27, 2) oczyścić z czego
purifier, t (31, I) oczyszczać
putréfier, t. (31, I), gnoić
se putréfier (être) (31, I) gnić.
Qualifier, t (31, I), tytułować, nazwać
quereller, t wyłajać, zfukać kogo
se quereller, (être) kłócić się
quérir, t. (déf. (46) pójść po kogo, po co
questionner, t wypytywać kogo
quêter, t kwestować [o co
quintupler, t pomnożyć 5 razy
quitter, t, porzucić kogo, — opuścić co.
Rabaisser, t zniżyć
rabattre, t (35, 1) ująć z ceny),
raboter, t heblować
raccommoder, t naprawić
raccorder, t zrównać
raccourcir, t skrócić
raccrocher, t zaczepić
racheter, t (28, 4) odkupić (po sprzedaniu)
râcler, t skrobać, rzępolić
raconter, t opowiadać
radoter, int. bzdurzyć
radouber, t naprawiać (okręt)
radoucir, t złagodzić
se radoucir, (être) udobruchać [się
raffermir, t wzmocnić
raffiner, t rafinować
raffoler, int. (de) szaleć za czém
rafler, t zabrać wszystko
rafraîchir, t ochłodzić
se rafraîchir (être) ochłodnąć
railler, t żartować z kogo
raire, t (déf.) beczéć (o jeleniu)
raisonner, int. rozumować
rajeunir, t & int odmłodnieć
rajuster, t poprawić, (co było w nieładzie)
ralentir, t zwolnić (ruch)
râler, int. mieć chrapanie (śmiertelne)
ralier, t (31, I) zebrać po rozproszeniu)
rallonger, t (27, 2) nadsztukować
rallumer, t rozpalić na nowo

ramasser t. zbierać
ramener, t odprowadzić
ramer, int. robić wiosłem
se ramifier, (être) (31, I) rozgałęziać się
ramollir, t zmiękczyć
ramoner, t wycierać kominy
ramper, int. pełzać
se rancir, (être) starzeć się masło
rançonner, t nałożyć okup na kogo
ranger, t (27, 2) ustawić (rzędem)
ranimer, t ożywić
rapatrier, t pojednać
râper, t utrzéć (na tartce)
rapiécer, t (26, 1) (29, 5) łatać
rappeler, t (27, 3 a) nazad wołać
rapporter, t odnieść, donosić
rapprendre, t (39, 21) na nowo się nauczyć
rapprocher, t zbliżyć
raréfier, t (31, I) rozrzedzać
raser, t golić
rassasier, int. (31, I), sycić
se rassasier, (être) (31, I) nasycić [się
rassembler, t zebrać
rasseoir, t (43, 1) posadzić
se rasseoir, (être) usiąść
rasséréner, t (29, 5) rozjaśnić
rassurer, t dodać otuchy
ratifier, t (31, I) zatwierdzić
ratisser, int skrobać (jarzyny, naczynia)
rattacher, t zaczepić
rattraper, t na nowo schwytać
raturer, t przekreślić
ravager, t (27, 2) pustoszyć
ravaler, t połykać, poniżać
ravir, t porwać, unosić do zachwytu
se raviser, (être) odmienić zdania
ravitailler, t zasilić żywnością (fortecę)
ravoir, t déf. (47) odzyskać
rayer, t (30, 6) porysować, przekreślić
rayonner, int. błyszczeć
réagir, int. oddziaływać
réaliser, t spełnić co
rebaptiser, t na nowo ochrzcić
rebâtir, t odbudować
rebattre, t (35, 1) przetrzepać (suknię)
se rebeller, (être) (contre) buntować się
reblanchir, t na nowo pobielić
rebrousser, t zawrócić się
rebuter, t odepchnąć
se rebuter, (être) (de) zrazić się
récapituler, powtórzyć
recéler, i (29, 5) przechować
recevoir, t odbierać
réchapper, int. wywinąć się
recharger, t (27, 2) na nowo wyładnąć
réchauffer, t odgrzać
rechercher, t szukac, poszukiwać
rechoir, int. déf. powtórnie upaść
récidiver, int. dopuścić się powtórnie czego
réciter, t wyrecytować
réclamer, t upominać się o co
recogner, t na nowo wbić
recoller, t na nowo przykleić
récolter, t zbierać (owoce)
recommander, t *(de)* polecić
récompenser, t nagrodzić kogo
recomposer, t na nowo ułożyć
réconcilier, t (31, I) pojednać
reconduire, t (35, 3) odprowadzić
réconforter, t posilić
reconnaître, t (38, 19) poznać kogo po niewidzeniu się
reconquérir, t (41, 1) na nowo zdobyć
recourber, t zakrzywić
recourir, int. (à) (42, 2) uciec się do kogo
recouvrer, t odzyskać
recouvrir, t (33, 6) pokryć
récréer, t (30, II) rozerwać, bawić
recrépir, t na nowo pobielić
se récrier, (être) (31, I) wyrazić głośne podziwienie
récriminer, int. odsyłać oskarżenia i wyrzuty
recruter, t zaciągać żołnierzy
rectifier, t (31, I) sprostować
recueillir, t (42, 3) zebrać, przyjąć do siebie
reculer, t cofnąć
récurer, t szorować
récuser, t wykluczyć
redemander, t żądać zwrotu czego
redescendre, int. (être ou avoir) znowu zejść na dół
redevenir, int. (être) (42, 6) stać się znowu
redevoir, t być dłużnym
rédiger, t (27, 2) redagować
redire, t (45, 3) powtarzać
redoubler, t podwoić
redouter, t lękać się
redresser, t wyprostować
réduire, t (à) (35, 3) zmniejszyć, zmusić
réer, int. (déf.) beczeć (o jeleniu)
refaire, t (45, 4) znowu co zrobić
référér, int. (29, 5) zdać raport
réfléchir, t odbić
réfléchir, int. (à) zastanawiać się
refléter, t (29, 5) rzucać blask
refleurir, int. znowu rozkwitać
refluer, int. (32, II) napowrót przypływać
refondre, t przerobić
reformer, t na nowo uformować
réformer, t zreformować
refouler, t odeprzeć
refroidir, t ochłodzić
se réfugier, (être) (à dans, chez, auprès de) (31, I) uciec się
refuser, t *(de)* odmówić
refuter, t zbić (przeciwnika dowodami)
regagner, t odzyskać, dogonić
régaler, t częstować
regarder, t patrzyć na co
regarnir, t na nowo ugarnirować suknię
régénérer, t (29, 5) odrodzić
régenter, t rządzić
regimber, int. być krnąbrnym
régir, t rządzić
régler, t (29, 5) liniować, obrachować się
régner, int. (29, 5) panować
regorger, int. (de) (27, 2) opływać w dostatkach
regretter, t *(de)* żałować czego
régulariser, t uznać za ważne (wydatek)
réhabiliter, t przywrócić do czci i sławy
rehausser, t podwyższyć
réimprimer, t przedrukować
réintégrer, t. przywrócić kogo do posady
réitérer, t (29, 5) powtórzyć
rejaillir, int. (sur) prysnąć, spadać na kogo
rejeter, t (28, 3 b) odrzucić
rejoindre, t (37, 10) dogonić kogo, złączyć
réjouir, t rozweselić
se réjouir, (être) *(de)* cieszyć się
relâcher, t rozwalniać, uwolnić
relancer, t (26, 1) na nowo
rélargir, t rozszerzyć [puszczać
relayer, t (30, 6) zlózować kogo
relayer int. (30, 6) odmienić konie
reléguer, t (29, 5), wygnać
relever, t (28,4) podnieść
relier, t (31, I) oprawić (książki) związać na nowo
relire, t (37, 11) odczytać
reluire, int. déf. (49) świecić
remarquer, t uważać co
remballer, t zapakować
rembarquer, t na nowo wsadzić na okręt
rembourer, t wypchać
rembourser, t wrócić koszta

rembrunir, t zasępić
remédier, int. *(à)* (31, I) zaradzić czemu
remercier, t (31, I) dziękować
remettre, t (37, 14) na powrót położyć, oddać
remiser, t et int. zatoczyć do wozowni
remmener, t (29, 4) odprowadzić, zabrać na powrót
remonter, int. (être ou avoir) (à, sur) na nowo wyjść na górę
remontrer, t robić przełożenia, wytykać
remorquer, t ciągnąć za sobą (statek)
remoudre, t (38, 15) przepuścić jeszcze raz przez młyn
rempailler, t wypleść (krzesło)
remplacer, t (26, I) zastąpić
remplir, t napełnić
remployer, t (31, 7) na nowo użyć
se remplumer, (être) poróść w pierze
rempocher, t schować na powrót do kieszeni
remporter, t zabrać na powrót
remuer, t (32, II) wzruszyć, przewracać
renaître, int. (38, 16) odrodzić
renchérir, t & int. pójść w górę (towar)
rencontrer, t spotkać kogo
rendormir, t (32, 2) na nowo uśpić
rendre, t oddać
rendurcir, t dodać hartu
renfermer, t zamknąć (kogo gdzie)
renfler, int. napęcznieć
renfoncer, t (26, 1) wepchnąć
renforcer, t (26, 1) wzmocnić
rengager, t (27, 2) na nowo zastawić
rengaîner, t schować do pochwy
se rengorger, (être) (27, 2) pysznić się
renier, t (31, I) zaprzéć się
renifler, int wciągać powietrze nosem
renommer, t. powtórnie mianować, sławić
renoncer, int *(à à)* (26, 1), wyrzec się czego
renouer, t odnowić związki, na nowo zawiązać
renouveler, t (27, 3 a) odnowić
renseigner, t objaśnić w czém
rentrer, int. (être, ou avoir) wrócić
renverser, t wywrócić
renvoyer, t (41, 2) odesłać
repaître, int (49) zjeść
se repaître, (être) paść się
répandre, t wylać
reparaître, int (38, 19) na nowo się pokazać
réparer, t naprawić
repartir, int. (être) (33, 7), znowu odjechać
répartir, t rozdzielić co
repasser, int. powracać którędy
repasser, t prasować
repêcher, t wyciągnąć z wody
se repentir, (être) *de* (33, 5) żałować
repercer, t (26, 1) na nowo przebić
répercuter, t odbić (dźwięk)
répéter, t (29, 5) powtórzyć
repeupler, t na nowo zaludnić
replâtrer, t powlec na nowo gipsem
répliquer, t odpowiedzieć
replonger, t (27, 2) na nowo zanurzyć
répondre, t odpowiedzieć
répondre, int. (de) ręczyć za kogo
reporter, t odnieść
reposer, t złożyć do spoczynku
repousser, t odepchnąć
reprendre, t (39, 21) wziąć na
représenter, t wystawić
réprimander, t naganić
réprimer, t hamować
repriser, t powtórnie oszacować, cérować
reprocher, t *(de)* robić wyrzuty
réprouver, t potępiać
répugner, int. (à) mieć wstręt do czego
requérir, t (41, 1) wymagać czego
réserver, t zastrzédz sobie
résider, int. (à en) mieszkać
résigner, t zrzec się czego
résilier, t (31, I) zerwać kontrakt
résister, int. (à) opierać się czemu
résonner, t wydawać odgłos
résoudre, t (39, 22), rozwiązywać co
respecter, t szanować
respirer, int. oddychać
resplendir, int. (de) jaśnieć
ressaisir, t odzyskać
ressembler, int (à) być podobném
ressemeler, t (27, 3 a), podzélować
ressemer, t (29, 4), na nowo posiać co
ressentir, t (33, 9) uczuć (ból)
resserrer, t ścisnąć
ressortir, int (être) (33, 8) wyjść znowu
ressortir, int. (de) należeć do obrębu
ressouder, t na nowo zlutować
se ressouvenir, (être) (imp) (42, 6) przypomnieć sobie
ressusciter, t wskrzesić
restaurer, t pokrzepić, zrestaurować
rester, int. (être ou avoir) (à) zostawać
restituer, t (32, II) zwrócić
restreindre, t (35, 6) ściskać, ograniczać
rétablir, t przywrócić co
retailler, t na nowo obciąć
retarder, t opóźnić, odwlec
retenir, t (42, 5) zatrzymywać
retentir, int, rozlegać się
retirer, t cofnąć
retomber, int. (être) (dans, sur) powtórnie upaść
retordre, t wykręcić
retoucher, t znowu się dotknąć, poprawić w obrazie
retourner, int. wrócić
retourner, t przewrócić (na drugą stronę)
retracer, t (26, 1) opowiadać
rétracter, t odwołać (co się mówiło)
se rétracter, (être) odwołać swoje zdanie
retraire, t déf. (49) zrobić kroki sądowe o wrócenie do sprzedanego dziedzictwa za zwróceniem pieniędzy
retrancher, t odciąć
rétrécir, t ścieśnić
retremper, t nadać nowy hart.
rétribuer, t wynagrodzić
rétrograder, int. cofać się
retrousser, t podgiąć
retrouver, t znaleść (zgubiwszy)
réunir, t złączyć
réussir, int. (à, dans) udać się, poszczęścić się
revaloir, t (44, 7) odpłacić co [czém
réveiller, t budzić
révéler, t (29, 5) odkryć, donieść (zbrodnię)
revendiquer, t dochodzić czego
revendre, t odprzedać
revenir, int. (être) (à, de) (42, 6) wrócić
rêver, int (à de) mieć sen, marzyć
reverdir, int. zazielenić się
révérer, t (29, 5) czcić (Boga), szanować
revêtir, t (34, 12) odziać
reviser, t przejrzéć
revivre, int. (40, 29) odżyć
revoir, t (44, 8) powtórnie zobaczyć kogo

révolter, t zbuntować
révolutionner, t do rewolucyi
wzniecać
révoquer, t odwołać (z posady)
rhabiller, t na nowo ubrać kogo
rider, t marszczyć
ridiculiser, t wyśmiać
rimer, int. rymować
rincer, t (26, 1) płukać
riposter, t żwawo odpowiedzieć
rire, int. *(de)* (39, 23) śmiać się
risquer, t *(de)* wystawiać, od-
ważyć się na co
river, t nitować
rôder, int. kręcić się w okolicy
rogner, t obcinać
roidir, t wyprężyć
rompre, t. (39, 24) złamać
ronfler, int. chrapać
ronger, t (27, 2) gryźć
rosser, t wygrzmocić
rôtir, t piec
roucouler, int. gruchać (gołębie)
rougir, t zaczerwienić
rougir, int. *(de* de) rumienić się
rouiller, t. okrywać rdzą
se rouiller, (être) rdzewieć
rouir, t. déf. (46) moczyć (len)
rouler, t. toczyć
roussir, t zrobić rudém
roussir, int. rudzieć
routiner, t wprawić (do czego)
rouvrir, t (33, 6) na nowo
otworzyć
rudoyer, t (31, 7) popychać,
szturchać
ruer, t (32, II) rzucać
ruer, int. wierzgać (o koniu)
rugir, int. ryczeć (lew)
ruiner, t zrujnować
ruisseller, int. płynąć strumie-
ruminer, t przeżuwać [niem
ruser, int. używać wybiegów.
Sabler, t wysypać piaskiem
sablonner, t wyszorować pias-
sabrer, t. rąbać [kiem
saccager, t (27, 2) splądrować
sacrer, t namaścić na króla
sacrifier, t (31, I) ofiarować co,
poświęcić co komu
saigner, t puścić krew komu
saillir, int. déf. (47) trysnąć
saisir, t. chwycić
salarier, t (31, I) zapłacić za
saler, t solić, [pracę
salir, t zabrudzić
saluer, t (32, II) pozdrowić kogo,
ukłonić się
sanctifier, t (31, I) święcić (nie-
sanctionner, t zatwierdzić [dzielę
sangler, t ścisnąć popręgiem
sangloter, int. łkać
saper, t podkopywać
sarcler, t wyrywać chwast
satisfaire, t (45, 4) zadowolnić
saturer, t nasycić
saupoudrer, t. posypać
sauter, int. skakać
sautiller, int. podskakiwać
sauver, t uratować
savoir, t (44, 6), wiedzieć co—
umieć co
savonner, t mydlić
savourer, t kosztować co z upo-
dobaniem
scandaliser, t g[illegible]
sceller, t przyłożyć pieczęć
scier, t (31, I) piłować
sécher, t (29, 5) suszyć
seconder, t wspierać
secouer t trząść czém
secourir, t (42,2) wspomódz kogo
séculariser, t zamienić na świec-
séduire, t (35, 3), zwieść [kie
séjourner, int. (à) przebywać
seller, t osiodłać
sembler, int. (imp.) zdawać się
semer, t (29, 4) siać
sentir, t (33, 9) czuć
seoir, int. déf. (à) (47) być przy-
zwoitém, być do twarzy
séparer, t. odłączyć
séquestrer, t zasekwestrować
seringuer, t. nastrzykiwać
sermonner, t prawić kazanie,
morały,
serpenter, int. biedz wężykowato
serrer, t ściskać
servir, t. *(à)* (34, 10) służyć
sévir, int (contre) skarcić
sextupler, t wziąć, dać 6 razy
siffler, int gwizdać [tyle
signaler, t, opisać osobę, dać
signer, t podpisać co [znać
signifier, t (31, I), oznaczyć —
sillonner, t poorać [oznajmić
simplifier, t (31, I) uprościć
simuler, t udać (co nie jest)
singer, t (27, 2) małpować
solder, t zapłacić (dług, żołd)
solliciter, t. usilnie prosić
sombrer, int. zatonąć (statek)
sommeiller, int. drzémać
sommer, t. *(de)* wezwać do czego
sonder, t gruntować, badać kogo
songer, int. *(à*, à) (27, 2) mieć
sen jaki, marzyć o czém
sonner, t dzwonić
sonner, int. (l'heure sonne) go-
dzina bije
sortir, int. (être ou avoir) (de)
(33, 8) wyjść
se soucier, (être) (de) (31, I),
troszczyć się o co
souder, t. lutować
souffler, int. dmuchać
souffleter, t. (28, 3 b), dać po-
liczek
souffrir int. et t. *(de)* (33, 6),
cierpieć
soufrer, t. napuścić siarką
souhaiter, t. *(de)* życzyć
souiller, t splamić
soulager, t (27, 2) ulżyć komu
soulever, t (29, 4) podnieść
soumettre, t (37, 14) podbić
soupçonner, t. *(de)* podejrzywać
souper, int. wieczerzać
soupirer, int wzdychać
sourciller, int marszczyć brwi
sourdre, int.déf. (de) (49)tryskać
sourire, int. (à) (39, 23) uśmie-
chać się
souscrire, t. (36, 9) podpisać
soussigner, t, podpisać
soustraire, t. déf. (49) skraść—
odejmować
soutenir, t. (42, 5) utrzymywać
soutirer, t ściągać (z beczki)
se souvenir (être) *(de)* (42, 6),
przypominać sobie
spéculer, int (sur) przemyśliwać,
spekulować
spolier, t (31, I) zdzierać
statuer, t (32, II) postanowić
stigmatiser, t wypiętnować
stimuler, t podniecać
stipuler, t ułożyć się
stupéfier, t (31, 1) osłupieć
subdiviser, t robić poddziały
subir, t wycierpieć co
subjuguer, t podbić
submerger, t (27, 2) zatopić
subordonner, t. podawać pod
zwierzchnictwo
subsister, int. istnieć, trwać
substituer, t (32, 2) podłożyć
co na miejsce czego
subvenir, int (à) (42, 6) przyjść
w pomoc
succéder, int (à) (29, 5) nastąpić
succomber, int. (à, sous) upadać
sucer, t. (26, 1) ssać
sucrer, t. słodzić
suer, int (32, II) pocić się
suffire, int. *(à)* (40, 25), wy-
starczać
suffoquer, t zadusić
suffoquer, int. dusić się
suggérer, t (29, 5) poddać myśl
suinter, int. sączyć się
suivre. t (40, 26) iść za kim
superposer, t położyć jedno na
drugiem
supplanter, t wysadzić kogo
suppléer, t (30, II) zastąpić
supplicier, t (31,I) karać śmiercią
supplier, t *(de)* (31, I) błagać
supporter, t podpierać, dźwigać

supposer, t przypuścić
supprimer, t znieść
suppurer, int. ropić się
supputer, t zachować
surcharger, t (27, 2) przeładować
surcroître, int. déf. wyrastać
surenchérir, t podkupić kogo
w licytacyi
surfaire, t & int. (45, 4) zanadto
żądać
surgir, int. powstać
surmener, t (28, 4) zmordować
surmonter, t. iść w górę, prze-
zwyciężyć
surnager, int pływać po wierzchu
surnommer, dać przydomek jaki
surpasser, t przewyższyć
surprendre, t (39, 21) zaskoczyć
kogo
surseoir, t. & int. (35, 3), odro-
czyć co
surtaxer, t oszacować nad cenę
surveiller, t strzédz kogo
survenir, int. (être) (42, 6) na-
dejść niespodzianie
survivre, int. (à) (40, 29) przeżyć
susciter, t wzniecić
suspecter, t nieufać komu
suspendre, t powiesić, zawiesić
syllaber, t syllabizować
symboliser, t. usymbolizować
sympathiser, int. sympatyzować
Tacher, t splamić
tâcher, int. *(de)*, (à) starać się
tailler, t ciosać (kamień), tem-
perować (pióra)
taire, t, (40, 27) przemilczeć
talonner, t ścigać kogo
tambouriner, int. tarabanić
tamiser, t przesiać
tamponner, t zaszpuntować
tancer, t zgromić kogo
tanner, t garbować skórę
tapisser, t wykleić obiciem
taquiner, t na złość robić
tarder, int. (*à*) opóźnić się
tarir, t wysuszyć,
tasser, t składać na kupę
tâter, t macać
tâtonner, int. szukać po omacku
taxer, t oznaczyć cenę czego
teiller, t odzierać łyczko z ko-
teindre, t (36, 6) farbować [nopia
témoigner, t świadczyć
tempérer, t. umiarkować, — ła-
godzić
tempêter, int. (contre) hałasować
temporiser, int. odwlekać
tenailler, t szarpać rozpalonemi
kleszczami
tendre, t. naciągać
tenir, t (42, 5) trzymać
tenter, t *(de)* kusić
tergiverser, int. kręcić
terminer, t kończyć co
ternir, t przyćmić
terrasser, t wysypywać
tester, int. zrobić testament
thésauriser, int. składać (pie-
timbrer, t stęplować [niadze
tinter, t dzwonić
tirailler, t targać, szarpać,
tirer, t. ciągnąć, strzelać
tisonner, int. grzebać w ogniu
titrer, t nadać tytuł jaki
toiser, t mierzyć sążniem
tolérer, t (29, 5) znosić, cierpieć
tomber, int. (être) (sur, de, à,
dans), upaść
tondre, t strzydz
tonner, int. imp. grzmieć
tonsurer, t postrzydz
tordre, t kręcić (sznurek)
torréfier, t (31, I) palić (kawę)
tortiller, t kręcić (linę, sznurek)
torturer, t męczyć kogo
toucher, t dotknąć
tourbillonner, int. kręcić się
wirem
tourmenter, t mordować
tourner, t obracać (do koła),
kartkę), toczyć
tournoyer, int. (31, 7) kręcić się
tousser, int. kaszlać [w kółko
tracasser, t uprzykrzać się
tracer, t (26, 1) narysować (plan)
traduire, t. (35, 3) tłómaczyć
trafiquer, int. (de) prowadzić
handel
trahir, t zdradzić kogo
traîner, t ciągnąć
traire, t déf. (49) doić
traiter, t traktować
tramer, t knuć spisek
trancher, t przecinać
tranquilliser, t zaspokoić
transcrire, t (36, 9) przepisać co
transférer, t (29, 5) przenieść
se transfigurer, (être) przemie-
nić się
transformer, t przekształcić
transgresser, t przekroczyć
transiger, int. (27, 2) układać
się
transir, t. wskróś przejmować
transmettre, t (37, 14) przele-
wać (prawo do czego)
transpercer, t (26, 1) przebić na
wylot
transpirer, int. pocić się, wyjść
na jaw
transplanter, t. przesadzić
transporter, t przenosić
transposer, t przełożyć (z miej-
sca na miejsce)
traquer, t robić obławę
travailler, int. *(à, à)* pracować
traverser, t przebyć
travestir, t przebrać
trébucher, int, potknąć się
trembler, int, *(de*, de) trząść się
se trémousser, (être) kręcić się
tremper, t maczać
trépasser, int. umrzeć
trépigner, int. tupać nogami
tressaillir, int. (de) (34, 11), za-
tresser, t splatać [drżeć
tricher, t oszukiwać
tricher, int. szachrować
tricoter, t robić pończoszkową
robotą co...
trier, t. (31, I) przebierać
trinquer, int. stuknąć w kieliszki
pijąc do siebie
triompher, int. *(de)* tryumfować
tripoter, int. & t. narobić mie-
szaniny
tromper, t oszukać
trompeter, t. (28, 4) ogłaszać
(trąbką)
trompetter, int. grać na trąbce
troquer, t. zamienić co na co
trotiner, int. biedz drobnym
truchtem
trotter, int. iść truchtem
troubler, t zamącić
trouver, t znaleść
tuer, t (32, II) zabić
tutoyer, t. (31, 7) tykać kogo
tyranniser, t gnębić
Ulcérer, t. (29, 5) zranić
unir, t. łączyć
user, t zużyć
usurper, t przywłaszczyć sobie co
utiliser, t użyć czego na korzyść
Vacciner, t szczepić ospę
vaciller, int. chwiać się, wahać
vagabonder, int włóczyć się [się
vaincre, t (40, 28) zwyciężyć
valider, t nadać ważność
valoir, int. (44, 7) być wartym
vanner, t ochędożyć zboże
vanter, t wychwalić
se vanter, (être) *(de)* chełpić się
vaquer, int nie być zajętém (o
urzędzie
vaquer, int *(à)* trudnić się czém
varier, t (31, I) urozmaicać
se vautrer, (être) (dans) tarzać
się (w błocie)
végéter, int (29, 5) rosnąć, żyć
nędznie
veiller, int czuwać (w nocy)
vendanger, t (27, 2), zbierać
vendre, t przedać [wino
venger, t (27, 2) mścić krzywdy
se venger (être) zemścić się
venir, int (être) (42, 6) przyjść
verbaliser, int rozprawiać

verdir, int. zielenieć
verdir, t pomalować na zielono
verdoyer, int. (31, 7) zazielenić
vérifier, t (31, I) sprawdzić [się
vermillonner, t. malować cynobrem
vernir, t pociągnąć pokostem
vernisser, t dać poléwę
verrouiller, t zaryglować
verser, t rozlać
versifier, t (31, I) układać wiersze
vêtir, t (34, 12) odziać
vexer, t dokuczać
vicier, t (31, I) psuć
vider, t wypróżnić
vieillir, int. (être ou avoir) starzeć się
vilipender, t gardzić czém
violenter, t przymuszać
virer, int. zwracać
viser, t (à) dążyć
viser, int. (à) célować
visiter, t odwiedzić, zrewidować
visser, t szrubować
vitrifier. t (31, I) zamienić na szkło
vivifier, t (31, I) ożywić
vivoter, int. żyć nędznie
vivre, int. (40, 29) żyć
voguer, int. żeglować, płynąć
voir, t. (44, 8) widzieć
voiturer, t wozić
se volatiliser, (être) ulotnić się
voler, int. lecieć, latać
voler, t kraść
voleter, int. (28, 3 b) podlaty...
voltiger, int. latać do koła, skakać na linie
vomir, t wywomitować
vouer, t (à) poświęcić
vouloir, t (44, 9) chcieć
vouter, t dać sklepienie
voyager, int. (27, 2) podróżować.

Pomyłki druku:

Str.	łam	wiersz	
1		18	je *pein* (s) — je *peins*,
5	4	18	fùt — fût
8		8	którym — w którym
13	1	22	condeseudre — condescendre
16	6	20	tressailir — tressaillir
„	„	39	zaimkowe — zaimkowe i zwrotne
48	2	4	sieront — siéront
50	1	2	ab'saisser — s'abaisser
„	„	4	abesourdir — abasourdir
„	„	7	abtair — abêtir
„	2	12	accomoder — accommoder

